

ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ฉลอง คงเจริญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
๒๕๔๕

ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

บทคัดย่อ
ของ
ฉลอง คงเจริญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2545

๒๕๔๕

ฉลอง คงเจริญ . (2545), ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการควบคุมปรินูญานิพนธ์
และอาจารย์ ดร.ยุพธนา ไชยจุลกุล กรรมการควบคุม

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการ
การศึกษา ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วม และศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 381 คน โดยใช้ตารางการสุ่มของเครจซี่
และมอร์แกน และการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่าโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรก เกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดของ
ผู้ปกครองนักเรียนในห้าด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร
ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ และแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นในการมี
ส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาสามด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษา
ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในด้านการวางแผนจัดการศึกษา
การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะโดยรวมของผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน มีสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

A STUDY OF PARENTS' CHARACTERISTICS AND OPINION TOWARDS
PARTICIPATION IN EDUCATIONAL PROVISION IN PRIMARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF PRIMARY EDUCATION OFFICE,
SAMUT SAKHON PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

CHALONG KONGJAROEN

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2002

Chalong Kongjaroen. (2002). *A Study of Parents' Characteristics and Opinions towards Participation in Educational Provision in Primary Schools under the Jurisdiction of Primary Educational Office, Samut Sakhon Province*. Master's Thesis, M.Ed. (*Educational Administration*). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisory Committee : Assist Prof. Dr.Phairojana Klinkularb, Chairperson, and Dr.Yutthana Chaijukul Member.

The Purposes of this research were to study the characteristics of parents in educational provision, to study the opinions of parents towards the participation in educational provision, and to study the relationship between characteristics and participation of parents in educational provision.

The sample used in this research were 381 parents of students in primary school under the jurisdiction of Primary Education Office, Samut Sakhon Province. The Sample was derived through Krejcie and Morgan's Table and the simple random sampling method.

The instrument used for this research was the rating scale questionnaire of two parts, the first part on characteristics of parents in five aspects : attitude, objective determination, communication, awareness, and motivation ; the second part on opinions of parents towards participation in educational provision in three aspects ; educational provision planning, curriculum design, and instructional management. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, and Pearson's correlation.

The main research findings were summarized as follows:

1. The parents had characteristics in educational provision in primary schools under the jurisdiction of Primary Education Office, Samut Sakhon Province. In five aspects as a whole at the high level.
2. The parents had opinions towards the participation in educational provision in primary schools under the jurisdiction of Primary Education Office, Samut Sakhon Province, in three aspects, as a whole at a moderate level.

3. The relationship between the total characteristics and the participation in educational provision of parents as a whole and in individual aspects was positively correlated with statistical significance at the .01 level.

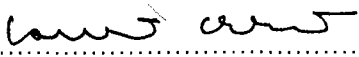
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ของ
นายฉลอง คงเจริญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

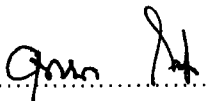
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ยุธนา ไชยจุล)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการควบคุม และอาจารย์ ดร.ยุทธนา ไชยจุกุล กรรมการควบคุม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมในการสอบปากเปล่า และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ อาจารย์ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก อาจารย์ ดร.บัญชา แสงหวิ อาจารย์ ดร.ชวลิต โพธิ์นคร อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ มณีโชติ อาจารย์ ดร.สุพจน์ พันธุ์ยะ และอาจารย์กมล ปิยภักดิ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงครามที่อนุญาตให้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร นายประเสริฐ นำชื่นวงศ์ ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลโรงเรียนในสังกัด และขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครที่ช่วยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมให้ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณปรมาภรณ์ เสกสุวรรณ และคุณสมชาย คุณมณี ไศภิตสกุล ที่ได้สนับสนุนทุนในการวิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลงได้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 25 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ ที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นการแสดงความกตัญญู กตเวทิตาแก่ บิดา มารดา บุรพาจารย์ ผู้มีพระคุณ และผู้สนับสนุนทุนในการวิจัย

ฉลอง คงเจริญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	9
	ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	14
	ลักษณะของการมีส่วนร่วม.....	17
	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา	19
	ด้านการวางแผนจัดการศึกษา.....	21
	ด้านการจัดหลักสูตร.....	27
	ด้านการจัดการเรียนการสอน.....	33
	คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน.....	38
	ด้านเจตคติ.....	38
	ด้านการกำหนดเป้าหมาย.....	45
	ด้านการติดต่อสื่อสาร.....	48
	ด้านความตระหนัก.....	52
	ด้านแรงจูงใจ	55
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	61
	งานวิจัยในประเทศ	61

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยต่างประเทศ	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	71
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	72
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	97
ความมุ่งหมายของการวิจัย	97
สมมติฐานในการวิจัย	97
วิธีการศึกษาวิจัย	97
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	98
สรุปผลการศึกษาวิจัย	99
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	110

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	130
ประวัติย่อผู้วิจัย	149

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามอำเภอ	71
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนในด้านคุณลักษณะผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 5 ด้าน.....	76
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร ในด้านเจตคติของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา	77
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร ในด้านการกำหนดเป้าหมายต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา .	79
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร ในด้านการติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	81
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร ในด้านความตระหนักของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา	83
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร ในด้านแรงจูงใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา.....	85
8	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 3 ด้าน	87

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา 88
- 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร..... 90
- 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน 92
- 12 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง
นักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร 94
- 13 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความคิดเห็น
ของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร 95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบการสื่อสาร.....	50
3 แสดงความสัมพันธ์ของการติดต่อสื่อสาร.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อการเป็นสมาชิกในสังคมที่ดีอันจะนำไปสู่ความเจริญ ความมั่นคง ความสงบสุขของสังคมโดยรวม การจัดการศึกษาของไทยในระยะแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2539 - 2544) ซึ่งเป็นแผนที่รองรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มีจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทย การกำหนดนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา องค์กรของรัฐ และเอกชน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 81 - 82) การดำเนินการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ยังคงมีปัญหาหลายเรื่อง ดังนี้

การกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นถึงสิทธิทางการศึกษาและโอกาสทางการศึกษาของเด็กเป็นสำคัญ โดยมุ่งหวังให้เด็กทุกคนในผืนแผ่นดินไทยสามารถรับบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง แต่ตามสภาพความเป็นจริงยังมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งยังขาดโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ และสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กเหล่านั้นได้อย่างแท้จริง โดยอาศัยกลไกทางการเรียนการสอนและใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้และระดับคุณภาพทางการศึกษาที่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย (Stakeholders) เข้ามามีบทบาทในการกำหนดและร่วมกันจัดการศึกษาให้บังเกิดผลที่ต้องการ จากผลการดำเนินงาน ปรากฏว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพยังไม่สามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ (ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์. 2541 : 51 - 52)

การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น และโรงเรียน ดังนั้น ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียนจึงควรมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม มีทรัพยากรที่จำเป็นพอเพียง มีอำนาจในการบริหารจัดการกับทรัพยากรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจ แต่หากส่วนกลางมอบแต่ความรับผิดชอบให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียน แต่ไม่มีอำนาจที่เหมาะสม การกระจายอำนาจก็จะเกิดได้ยาก และยังคงมีปัญหาต่อการศึกษาของไทยอยู่ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2541 : 47)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน-บ้าน - ชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้น ประชาชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพราะการศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แต่การดำเนินงานยังมีปัญหา คือ การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการท้องถิ่น และขาดการระดมสรรพกำลังจากประชาชนในท้องถิ่น (เมตต์การุณจิต. 2540 : 54 - 55)

2) ปัญหาที่กล่าวมารัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไข โดยวิธีการออกกฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การแก้ปัญหา กฎหมายที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 มาตรา 289 และนำไปสู่การจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีจุดเน้นโดยให้ชุมชนและท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในมาตรา 12 กำหนดให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และอื่นๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 11)

การนำผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นเรื่องที่ทำแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่โรงเรียนและผู้ปกครอง ชุมชน และที่สำคัญที่สุดคือเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน แต่ทั้งนี้คณะครูโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าหาชุมชนก่อน ครูต้องเป็นผู้นำและเครือข่ายชุมชนร่วมมือกับชุมชนแสวงหาแนวทางและกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษามีความสมานฉันท์ร่วมมือร่วมใจกับชุมชน ให้ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขาอย่าให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้สึกว่าการจัดการศึกษาเป็นของครูฝ่ายเดียว (นงรัตน์ ศรีพรหม. 2544: 24) แต่การดำเนินการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากที่ผ่านมารัฐมีแนวคิดว่าการศึกษา คือ เครื่องมือของรัฐมากกว่าที่จะเป็นบริการของรัฐอันมีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและรัฐร่วมกัน ดังนั้น รัฐจึงรวมศูนย์อำนาจและผูกขาดระบบการศึกษาไว้เป็นเครื่องมือของการพัฒนาเศรษฐกิจทุนนิยมของประเทศ โดยมองเห็นการศึกษาเป็นการลงทุนทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องคำนึงถึงผลการตอบแทนระยะสั้น ระยะยาว นโยบายการศึกษาที่ผ่านมาจึงอาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบการวางแผน จึงทำให้ขาดการแสวงหาความร่วมมือในการจัดการศึกษา (การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. 2543 : 2 - 3)

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงไม่อาจปฏิเสธการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นได้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนเพื่อโรงเรียนจะได้นำศักยภาพของชุมชนด้านใดด้านหนึ่งมาช่วยเกื้อหนุนในส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่างๆ ด้วบุคคล แหล่งความรู้ สถานประกอบการ (สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์. 2541 : 95)

หน้า 2

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ยังมีปัญหาบางประการ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2542 : 6) กล่าวไว้ว่า ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่มีบทบาทเท่าที่ควร ทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกจากชุมชนความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อสถานศึกษากับสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติแตกต่างกัน ประชาชนไม่รักไม่ผูกพันและไม่รู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกันสถานศึกษาก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนัก สถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน สาเหตุในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกรักผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้น การส่งเสริมจะต้องเข้าใจปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนก่อน การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาหมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนที่แวดล้อมสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงานการร่วมทำร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยผู้ที่ควรมีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปรากฏว่ายังมีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องให้บุตรหลานออกไปประกอบอาชีพ นักเรียนได้รับการดูแลปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจไม่ครบทุกคน มีนักเรียนได้รับอุบัติเหตุ ร้อยละ 1.07 ซึ่งมีสาเหตุ ประการแรกคือ จังหวัดสมุทรสาครเป็นเขตพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมหนึ่งในสามของจังหวัดนักเรียนบางส่วนที่อาศัยในชุมชนที่มีความหนาแน่น แออัด ต้องเสี่ยงต่อแหล่งที่มีการมั่วสุม และไม่ปลอดภัย ประการที่สองคือ ประชากรที่มาอาศัยในจังหวัดสมุทรสาครมาจากหลายถิ่น ยากต่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน จึงไม่มีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากปัญหาดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จึงส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน เอกชน องค์กรต่างๆ แต่การดำเนินการในระดับโรงเรียนยังดำเนินการน้อย และบางโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. 2544 : 23 - 25)

สรุปปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร คือ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาทำให้ไม่มีเป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองนักเรียน

เป็นการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้ผู้ปกครองขาดความตระหนักในปัญหาของโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งเป็นผู้ใช้แรงงานอพยพมาจากต่างถิ่น ขาดความใกล้ชิดกับโรงเรียน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3) *ข้อเสนอแนะ* การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งในขณะนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ยังไม่ได้นำมาใช้อย่างเต็มที่ ยังไม่มีวิธีการส่งเสริมที่ชัดเจนเพื่อให้มีแนวความคิดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกทางความคิดในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านการวางแผนการศึกษา การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกทางความคิดในการจัดการศึกษาและได้ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครทั้งในด้านการวางแผนการศึกษา การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาเป็นการศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครใน 3 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนจัดการศึกษา
2. การจัดหลักสูตร
3. การจัดการเรียนการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 45,647 คน โดยกำหนดให้นักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้จำนวนผู้ปกครองจำนวน 381 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนผู้ปกครองนักเรียน 381 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย

- 1.1 เจตคติ
- 1.2 การกำหนดเป้าหมาย
- 1.3 การติดต่อสื่อสาร
- 1.4 ความตระหนัก
- 1.5 แรงจูงใจ

2. ตัวแปรตาม ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใน 3 ด้าน คือ

2.1 การวางแผนจัดการศึกษา

2.2 การจัดหลักสูตร

2.3 การจัดการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง การแสดงออกทางความคิดต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครใน 3 ด้าน

2.1 การวางแผนจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมดำเนินการวางแผนการศึกษาของโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำในอนาคตอย่างเหมาะสม

2.2 การจัดหลักสูตร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการ การปรับปรุง หลักสูตร ตามความต้องการ

2.3 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียน นอกโรงเรียนและการเรียนจากบ้านและครอบครัว

3. คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็น เจตคติ การกำหนดเป้าหมาย การติดต่อสื่อสาร ความตระหนัก แรงจูงใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

3.1 เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และความคิดเห็นต่างๆ ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่ตอบสนองออกมาในลักษณะที่เป็นทางบวกและทางลบ

3.2 การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง ลักษณะประจำที่ผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เช่นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการ การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม

3.3 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การรับส่งข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียน โดยการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.4 ความตระหนัก หมายถึง สภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความปรารถนาต่างๆ ของผู้ปกครองนักเรียนต่อสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์หนึ่งด้วยการพูด เขียนหรืออื่น ๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในชุมชนหรือสิ่งเร้า ภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักในการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน

3.5 แรงจูงใจ หมายถึง การที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความเต็มใจที่จะใช้พลังในการ จัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายหมายของหลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร

5. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบในการ อบรมสั่งสอนและอุปการะนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร

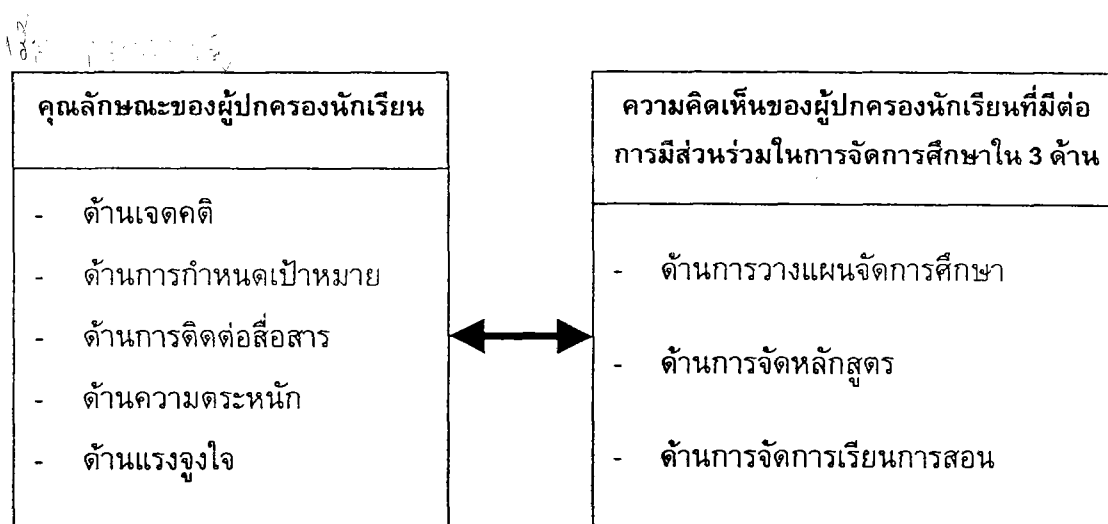
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยนำมาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา 3 ด้าน สำหรับด้านการวางแผนจัดการศึกษา ได้นำแนวคิดของมัย สุขเอี่ยม (2535 : 18) ที่กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับสิ่งที่ จะทำในอนาคต ส่วนด้านการจัดหลักสูตรได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยของรัตนะ บัวสนธิ์ (2535 : 245 – 246) เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้ เรียนและชุมชนและท้องถิ่น และด้านการจัดการเรียนการสอน ศึกษากรอบแนวคิดจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแนวคิดของรัตนะ บัวสนธิ์ (2535 : 245 - 246)

2. การศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน ได้จากงานวิจัยของฮัดดี ฮาดิ (Hady. 1990 : 279) วิจัยพบว่า เจตคติในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษา เกิดจากความไม่พอใจในการจัดการศึกษาของรัฐ ชักวี (Chukwee. 1986 : 1126 - A) วิจัย พบว่า การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนในการจัดการศึกษา ชูลเลอร์ (Schuler. 1990 : 2595 – A) วิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารทำให้ประชาชนมีความกระตือรือร้น ในการมีส่วนร่วม กล่อมจิต ดอนภิรมย์ (2542 : 30) ศึกษาพบว่า ความตระหนักจะเป็นตัว

กระตุ้นให้คนเข้าร่วมกิจกรรม ชมชื่น สมประเสริฐ (2542 : 10) มีความเห็นว่า สิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในองค์กรเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ จะกระตุ้นให้มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ทั้งของคนและองค์กร ล็อคและคนอื่นๆ (Lock and others. 1991 : 129 – 130) ได้กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในองค์กรเพื่อเป็นแนวทางกำหนดผลสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ของ องค์กรให้เกิดการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการ วิจัยที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนด้านเจตคติ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความ ตระหนัก ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านแรงจูงใจ ที่สัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาในด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเชิงบวก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. ความหมายของการมีส่วนร่วม
3. ลักษณะของการมีส่วนร่วม
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา
 - 4.1 ด้านการวางแผนจัดการศึกษา
 - 4.2 ด้านการจัดหลักสูตร
 - 4.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน
5. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
 - 5.1 เจตคติ
 - 5.2 การกำหนดเป้าหมาย
 - 5.3 การติดต่อสื่อสาร
 - 5.4 ความตระหนัก
 - 5.5 แรงจูงใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 25) ซึ่งได้นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ในมาตรา 9 ได้ตราไว้ว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภท การศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 8 - 9)

จากกฎหมายสองฉบับนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างยิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธและละเลยได้ ดังนั้น การค้นคว้าวิจัยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น และจากแนวความคิด ทฤษฎี ข้อค้นพบ ของนักการศึกษา นักวิชาการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

ระบบการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากโครงสร้างทางสังคมได้ การศึกษามีความเชื่อมสัมพันธ์กับสังคม ทั้งในประเด็นการสร้างคนที่มีสติปัญญา รู้จักคิดใช้วิจารณญาณ สร้างความเป็นพลเมืองดี เป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการศึกษเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม แต่ละระบบสังคมประกอบไปด้วยโครงสร้างอำนาจ ค่านิยมเป็นตัวกำหนดโครงสร้าง แนวทางและแบบแผนการจัดการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนการจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา ได้รับผลกระทบมาจากเทคโนโลยีและสารสนเทศของโลกไร้พรมแดนซึ่งเป็นผลมาจากการเผยแพร่แนวคิดวิทยาศาสตร์ เมื่อสี่ร้อยปีที่ผ่านมา ทำให้ความคิดเป็นไปในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและการศึกษาของไทย จนทำให้เกิดการมองข้ามวัฒนธรรมพื้นบ้าน และศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งบัดนี้ถึงเวลาที่จะต้องตรวจสอบเพื่อแสวงหาทางเลือกอย่างจริงจัง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สร้างสรรค์ต่อสิ่งมีชีวิตในยุคต่อไป (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ . 2542 : 33)

ในระบบการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมที่การศึกษาทำหน้าที่สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนนั้น อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์พงศ์ (2540 : 25 - 31) ได้ศึกษาและสรุปได้ว่าการศึกษาในชุมชนเกิดขึ้นในลักษณะและกระบวนการที่เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตของชุมชน โดยพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเลี้ยงชีพ รู้จักใช้และคิดค้นเทคโนโลยี ฝึกให้มีทักษะในการจัดการในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน รวมทั้งพัฒนาสติปัญญาของบุคคลในด้านการคิด การจำ จินตนาการ และการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ ให้มีสำนึกทางจริยธรรม เข้าใจคุณค่าของชีวิตธรรมชาติและสติปัญญา ซึ่งความรู้ความสามารถและคุณธรรมของปัจเจกบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับชุมชนนี้ จะมีผลส่งกลับมาพัฒนาชีวิตสภาพแวดล้อม และ

ทรัพยากรของชุมชน ทำให้ชุมชนมีสมาชิกที่มีคุณภาพ ประกอบกับโครงสร้างทางสังคมแบบแนวราบของชุมชน และความสัมพันธ์เชิงสังคม รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนทำให้คนในชุมชนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนการเรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะที่จะก่อให้เกิดการสั่งสมและพัฒนาเป็นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของชุมชน นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตหรือการศึกษาแบบนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการของบุคคลและชุมชนในทุกด้าน เพราะมีลักษณะบูรณาการหรือเป็นองค์รวมทำหน้าที่เชื่อมบุคคล ชุมชน ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และเชื่อมโยงกิจกรรมในชุมชน เทคโนโลยี นิเวศวิทยา พิธีกรรม ประเพณี ค่านิยม ทำให้ชุมชนเกิดความเป็นปึกแผ่น ทั้งยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือการขัดเกลาทางสังคม (Transmission of Culture/Socialization Function) ของชุมชนเพื่อสร้างสมาชิกใหม่ในชุมชนให้มีความสามารถ มีสติปัญญาในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพให้มีความสอดคล้องกับค่านิยมและเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม และทรัพยากรของชุมชน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนให้ต่อเนื่อง ทั้งการศึกษายังทำหน้าที่จัดสรรตำแหน่งและหน้าที่ให้แก่สมาชิกในชุมชน โดยอาศัยความรู้ของบุคคลเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัย ซึ่งระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินให้ความเป็นธรรมและกำหนดนิยามของผู้มีการศึกษาตามสภาพความต้องการ และความจำเป็นของชุมชน

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตเป็นภาระหน้าที่ของชุมชน หน่วยย่อยในชุมชน เช่น ครอบครัว วัด และสำนักเรียนต่างๆ มีหน้าที่ให้การศึกษากลุ่มหลานและสมาชิกของชุมชนทั้งด้านวิชา หนังสือ และอาชีพ พ่อ แม่ คนเฒ่า คนแก่ และช่างฝีมือเป็นครูถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็ก การจัดการศึกษาในลักษณะนี้จึงมีรูปแบบหลากหลายและสอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ความหลากหลายรูปแบบการจัดการศึกษาที่เคยมีอยู่ในชุมชนได้สูญหายไป โดยรัฐได้ควบคุมการศึกษาและนำเอาระบบการศึกษาของประเทศทางตะวันตกมาใช้แทนการศึกษาที่เคยมีมาแต่เดิม ระบบการศึกษาแบบใหม่นี้มีลักษณะเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ จึงขาดความหลากหลายและยืดหยุ่น อีกทั้งบทบาทนี้กลับเป็นของรัฐบาลที่ส่วนกลาง โรงเรียนและครูที่กระจายอยู่ทั่วประเทศต่างอยู่ในฐานะตัวแทนรัฐบาล และเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชน ชุมชนได้ถูกละเลยและมิได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชน หลักการจัดการศึกษาแบบนี้ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการศึกษาคือการไปโรงเรียน ผลจากการจัดการศึกษาตามรูปแบบและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ได้ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการต่อผู้คนและชุมชน ซึ่งเป็นหัวข้อวิพากษ์วิจารณ์อยู่ในขณะนี้ นอกจากนั้นรูปแบบการศึกษาที่เป็นอยู่นี้ ก็ยังไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยุคโลกาภิวัตน์หรือโลก ไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน เหล่านี้เป็นปฐมบทของการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษา

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาได้มีการเรียกร้องจากนักวิชาการ ผู้นำชุมชน และบุคคลจากหลายวงการ ให้รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องหาแนวทางจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้รื้อฟื้นบทบาทในการจัดการศึกษาของตนและเชื่อมประสานเข้ากับ กระบวนการในโรงเรียน การจัดการศึกษาวิธีนี้จะนำไปสู่การเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของชุมชนและ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : ข - ค)

โรงเรียนกับการศึกษาในชุมชน ระบบการศึกษาดั้งเดิม ครอบครั้ว วัดและชุมชน เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ปัจจุบันนี้โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียว ที่รัฐมอบให้ จัดการศึกษาโดยความชอบธรรม ซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ความสามารถและทักษะ ที่ผู้เรียนได้รับไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมในชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนถูกทอดทิ้ง เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ถูกกำหนดโดยรัฐ การศึกษากลายเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน มุ่งพัฒนา ความสามารถ ทักษะด้านอาชีพ เฉพาะอย่างทำให้ระบบการศึกษาในโรงเรียนมีบทบาทจำกัด ไม่ช่วยในการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวาง บทบาทของโรงเรียนทำหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือ ขัดเกลาทางสังคมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ ทศนคติ และวิถีชีวิตนอกชุมชน การจัดการศึกษา ในลักษณะนี้ได้ทำลายแหล่งการเรียนรู้ให้ลดน้อยลง โรงเรียนจะต้องปรับบทบาทของตนเอง ให้สอดคล้องกับชุมชน เงื่อนไขที่สำคัญคือ โรงเรียนและชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องปรับเปลี่ยนและปรับกระบวนการทัศนในการทำงานร่วมกัน ทั้งชุมชนและโรงเรียนต้องมี วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาตรงกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคอื่นๆ ทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาแบบแนวราบ ผู้บริหารโรงเรียน ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและครูมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ด้วยความสมัครใจ การทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้ชุมชนและ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำจัดอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ลดน้อยลง โรงเรียน จะเห็นความสำคัญของชุมชนและร่วมมือกับชุมชนมากขึ้น (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542 : 36)

การมีส่วนร่วมควรจะเริ่มศึกษาจากสิ่งที่เขากำลังเผชิญความทุกข์ในจิตวิญญาณของเขา และต้องสอดคล้องกับภูมิปัญญาหรือพื้นฐานจิตวิญญาณของเขาด้วยการจัดการศึกษาร่วม กับชุมชน ต้องเข้าใจและคำนึงถึงพื้นฐานความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญการศึกษาจะต้อง สัมพันธ์กับเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน การศึกษาต้องเข้าไปร่วมกับชีวิตของชาวบ้าน ไม่ใช่ ให้ชาวบ้านมา่วมกับการศึกษา เราควรตั้งคำถามว่าการศึกษาร่วมกับชีวิตชาวบ้าน ได้อย่างไร (พรทิพย์ อินทวิโรทัย และอนงค์นุช ภูยานนท์. 2542 : 134)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น จัดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและต้องดำเนินการ อย่างมีระบบ ประเทศที่มีความเจริญในด้านการศึกษาในทวีปยุโรปผู้ปกครองหรือตัวแทนเข้าไป มีส่วนในโครงสร้างของระบบการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก ในประเทศ เยอรมัน

ฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก ออสเตรีย ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ กระบวนการดังกล่าวเริ่มมาก่อนหน้านี้แล้ว ทศวรรษที่ 1980 จะพบกิจกรรมมากมายเกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงานตามกฎหมายในประเทศส่วนมาก ยกเว้น เบลเยียม ชุมชนฝรั่งเศส เดนมาร์ก อิตาลี สวีเดน ไอร์แลนด์ และลิสเตนสไตน์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมิได้เกิดขึ้นเป็นรายปีในทุกประเทศเมื่อเกิดขึ้นในประเทศแรกอีกเกือบ 20 ปีต่อมา จึงเกิดกฎหมายกำหนดไว้ ฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก ฟินแลนด์ และนอร์เวย์ กฎหมายและการปฏิรูปการศึกษาของทศวรรษที่ 1990 ประเทศส่วนใหญ่กำหนดไว้เป็นพื้นฐานให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการศึกษา ความเป็นเอกภาพของโรงเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการอภิปราย และกฎหมายใหม่ ค.ศ. 1995 สเปนออกกฎหมายสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง ในปีเดียวกันนี้ ไอร์แลนด์ยืนยันให้มีตัวแทนผู้ปกครองในระบบโรงเรียน ค.ศ. 1996 สวีเดนประกาศใช้ระเบียบที่ให้สิทธิ์ผู้ปกครองในเขตเทศบาล จัดตั้งสภาท้องถิ่นซึ่งผู้ปกครองมีเสียงส่วนมาก ท้ายสุดออสเตรีย และสกอตแลนด์ได้ประกาศใช้ระเบียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองใน ค.ศ. 1996 ซึ่งสรุปได้ว่า ประเทศในสหภาพยุโรปล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2541 : 4 – 5)

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2542 : 6) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ว่า จากอดีตที่ผ่านมานับตั้งแต่ยุคที่ยังไม่มีระบบโรงเรียนผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาก็ คือ วัด ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง ทำนุบำรุงและตรวจสอบดูแลก็คือวัดและชุมชน จากจุดเริ่มต้นเช่นนี้น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชนต่อการจัดการศึกษาโดยรัฐ คงไม่ต้องรณรงค์ส่งเสริมอย่างเช่นปัจจุบันนี้ ถ้าช่วงหนึ่งรัฐไม่เข้าไปแทรกแซงและตัดตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนจนทำให้ประชาชนท้องถิ่นลดบทบาทจากผู้ก่อตั้ง ผู้ทำนุบำรุง และผู้ตรวจสอบ กำกับติดตาม ลงมาเป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษาเท่านั้น ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่ได้เข้ามามีบทบาทเท่าที่ควรทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกจากชุมชน ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อสถานศึกษากับสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติแตกต่างกัน ประชาชนไม่รัก ไม่ผูกพัน และไม่รู้สึกรู้ว่าต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกันสถานศึกษาก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนักสถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน สาระในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกรักผูกพันและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาหมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชน

ที่แวดล้อมสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา รวมถึงการมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงาน การร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับติดตาม ตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

รูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษา ใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมาหลาย ๆ ประเทศมีการพัฒนาสถานศึกษารูปแบบใหม่ๆ ที่สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้มากขึ้น เช่น ระบบโรงเรียน โรงงาน ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาไปฝึกงาน หรือเรียนรู้ในสถานประกอบการต่างๆ สลับการเรียนปกติ บางประเทศมีการนำภาคเอกชนมาช่วยบริหารและจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย แทบทุกประเทศในยุโรปมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี รวมถึงอีกหลาย ๆ ประเทศที่สนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวพ่อแม่ เรียกว่า Home School หรือ Family School แนวโน้มที่กล่าวมานี้ เห็นได้ชัดว่าระบบการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงขนาดใหญ่ ตั้งแต่แนวคิด โครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน และที่สำคัญที่สุดคือ การทำให้การศึกษาเปลี่ยนมือจากรัฐไปสู่ทุกส่วนของสังคม ทั้งประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรประชาชน ธุรกิจเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ และสื่อมวลชน จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ตั้งแต่นโยบาย การดำเนินงาน หลักสูตร รวมถึงการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพการศึกษา (การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. 2543 : 3)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาจะเป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองนักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเองอย่างแท้จริง

ความหมายของการมีส่วนร่วม

พิมพวัลย์ ปรีดาสวัสดิ์ (2526 : 74 -75) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาว่า มีพื้นฐานที่สำคัญสามประการคือ ประการที่หนึ่ง ชาวบ้านเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาของเขาเอง รัฐมีบทบาทเพียงตัวกระตุ้นและสนับสนุนเท่านั้น ประการที่สอง การพัฒนาที่แท้จริงเป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยส่วนรวมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงรวมถึงการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาระดับการรับรู้และขีดความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประการสุดท้าย การพัฒนาเกิดหลักจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนกล่าวคือ พื้นฐานและวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องที่มีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527: 2) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการพัฒนาจากการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ปรีชญา เวสารัชช์ (2528 : 3 - 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายการวางแผน การดำเนินโครงการ และการแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

3. การมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว

4. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2539 : 15 - 16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกัน ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกัน 3 ลักษณะ คือ เป็นการให้การช่วยเหลือ เป็นการให้อำนาจและเป็นงานขององค์กร โดยย่ำถึงความสำคัญของการให้อำนาจว่าเป็นความหมายของการมีส่วนร่วม

การให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะหรือขีดความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจ องค์การเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือการให้อำนาจ และงานขององค์การจึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการตัดสินใจของกลุ่มจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่มการมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้การบริหารเปิดกว้างมีอิสระ ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร อันเป็นวิถีทางในการขยายอิทธิพลของสายบังคับบัญชา และลงไปสู่ระดับปฏิบัติในองค์การ ซึ่งปัจจัยของการมีส่วนร่วมมี 4 ประการ คือ

1. เป็นความพยายามที่เกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและความรู้สึก
2. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ
3. เป็นการให้บุคลากรรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน
4. เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมอย่างไม่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป

โอคเลย์ (Oakley. 1991: 8 – 9) เห็นว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการให้การช่วยเหลือ 2) เป็นการให้อำนาจ และ 3) เป็นงานขององค์การ โดยย้ำความสำคัญของการให้อำนาจว่าหมายถึงการมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ ขีดความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์การเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจ และงานขององค์การ จึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

กุस्ताโว (Gustavo. 1992: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

ดังนั้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องด้านจิตใจ และอารมณ์เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้คิดริเริ่ม ตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตยตลอดจนการให้อำนาจการเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วม ได้มีการจำแนกลักษณะหรือประเภทของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งสืบเนื่องมาจากนักวิชาการทั้งหลายใช้เกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกัน เช่น แนวคิดของ

ยูว์ฌน์ วุฒิเมธี (2526 : 12) กล่าวถึง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หลักความร่วมมือของประชาชนที่สำคัญยิ่งก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจังและจริงใจ ทั้งนี้ ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา การร่วมพิจารณา และการตกลงใจร่วมกันในการแก้ปัญหา หรือการวางโครงการต่างๆ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็เพื่อเป็นการให้ประชาชนได้มีสิทธิและความเสมอภาคกัน ในอันที่จะรับผิดชอบในสังคม ประชาชนมีโอกาสร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ

เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ (2537 : 19) ได้ศึกษาวิเคราะห์ พระราชบัญญัติระเบียบของสถาบันการศึกษาต่างๆ ในส่วนที่ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาที่ภาครัฐจัดดำเนินการปรากฏว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารการศึกษาจะมีอยู่ในลักษณะเดียวคือในรูปของ "คณะกรรมการ" การเข้าร่วมในคณะกรรมการก็จะอยู่ในลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความหมายรวมถึงข้าราชการและหน่วยงานอื่น ข้าราชการที่เกษียณแล้วหรือประชาชนทั่วไป

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2533 : 114 – 115) กล่าวถึง ระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับว่า ได้ผลในเชิงปฏิบัติมากมี 3 ระบบคือ

1. ระบบการปรึกษาหารือเป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานร่วมมีความรับผิดชอบระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ประธานโครงการประธานคณะกรรมการ หรือกรรมการ เป็นต้น

2. ระบบคุณภาพเป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มทำงาน ซึ่งคงเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่นกลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมคิวิซี กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ฯลฯ ระบบบริหารนี้เหมาะสำหรับใช้กับพนักงานระดับปฏิบัติหรือระดับหัวหน้างาน เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. ระบบข้อเสนอแนะระบบนี้มีความแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นทั่วไปที่มีลักษณะเป็นกล่องหรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่วิธีนี้จัดให้มีแบบฟอร์ม ข้อเสนอแนะเพื่อให้พนักงาน เพื่อผู้ปฏิบัติงานทุกคน ได้กรอบบแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร

สาเหตุปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหาอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับนั้นดีกว่าเดิม ซึ่งวิธีการนี้ใช้ได้ผลในหลายบริษัท เช่น ธนาคารพาณิชย์บางแห่ง บริษัทเครือซีเมนต์ไทย ซึ่งแต่ละบริษัทจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะว่า แต่ละข้อเสนอแนะ เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติมีมากน้อยเพียงใด และสมควรทดลอง ดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไรก็ตามหากข้อเสนอแนะใดสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ผล ทางบริษัทก็จะให้รางวัลตอบแทนแก่ผู้เสนอความคิด

กาญจนา แก้วเทพ (2538 : 129) ได้วิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนาและประชาชนในการทำงานร่วมกันตามแนววัฒนธรรมว่า ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของพัฒนากับประชาชน ต้องมีลักษณะเฉพาะตัว คือ มีความสัมพันธ์แบบ partnership อันมีองค์ประกอบย่อย 3 ลักษณะ คือ เป็นลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันรับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้นผลการพัฒนาออกมาไม่ดีก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งสองฝ่าย ลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน และลักษณะสุดท้าย เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ ที่มีประโยชน์ร่วมกัน ผลประโยชน์นี้ไม่ขัดแย้งกัน หากแต่สนับสนุนซึ่งกันและกันในรูปธรรมที่เป็นจริง ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนากับประชาชนจะเป็นรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์เรียกว่าเป็น ความสัมพันธ์พลวัต (dynamic relationship) ในบางสถานการณ์จะมีความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่เสมอกัน บางสถานการณ์ก็จะเป็นเหมือนพี่น้องกัน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 1 – 4) ได้วิเคราะห์ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ในประเทศไทย ปัจจุบันนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การดำเนินงานตามนัยดังกล่าว จะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยมุ่งหวังให้เป็นการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

จากการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ในการร่วมจัดการศึกษา ที่เสมอภาคและเท่าเทียมกันคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน และการกำหนดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนจึงได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) มาตรา 9 (6) มาตรา 24 (6) มาตรา 29 ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง บุคคล ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 189) ที่กล่าวว่าผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมโดยการร่วมมือ หรือการร่วมสนับสนุนโดยการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน และส่วนคำกล่าวของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 187 – 189) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม (Social Institution) เช่นเดียวกับบ้านเป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัว โรงเรียนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคมในด้านการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมนั้นๆ

ภารกิจของโรงเรียนคือ การให้บริการทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมวิธีการหนึ่งที่จะทราบความต้องการของสังคม คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นโรงเรียน จะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกของชุมชนนั้น ด้วยเหตุผลนี้ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน นักการศึกษายอมรับว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในการบริหารในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาชนต้องเสียภาษีการศึกษา เป็นภาษีโดยตรงที่เสียให้ท้องถิ่น ประชาชนจึงต้องเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) เพื่อกำหนดนโยบายควบคุม ติดตาม และประเมินการจัดการศึกษาของท้องถิ่นในการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องตระหนักถึงความสนใจของประชาชน (Public Interest) ซึ่งความสนใจของประชาชนนี้มีความหมายรวมถึงความต้องการของเยาวชน ความต้องการของชุมชน และความต้องการของสังคม ปัญหาความต้องการของประชาชนเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เมื่อความสนใจของประชาชนมีความสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นจะต้องหาข้อมูลต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือจากชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารคือ จัดหา จัดระบบ และจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่คณะครู ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการศึกษา โรงเรียนประสบความสำเร็จเพราะให้ประชาชนมาเกี่ยวข้องด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้จักหน้าที่ของความสัมพันธ์

ระหว่างบ้าน-โรงเรียน-ชุมชน โดยจะต้องให้ผู้ปกครองและประชาชนมาเกี่ยวข้องในกิจการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจในโรงเรียน มีความเชื่อถือและศรัทธาในโรงเรียน หลักสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ให้ผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ โรงเรียนที่ปราศจากความร่วมมือ และสนับสนุนจากประชาชนจะประสบความสำเร็จได้โดยยาก การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้มีจุดหมายเพียงส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮับดุลฮาดี (Hady. 1990 : 279) พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนของรัฐบาล มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาโดยเน้นประชาธิปไตยส่งผลต่อชุมชนและคุณภาพทางการศึกษา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาหมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาในด้านการวางแผนจัดการศึกษา การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ดังนี้

การวางแผนการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของบังฮาร์ท และทรูลล์ (Banghart and Trull) ซึ่งได้พัฒนาตัวแบบการวางแผนการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน ผู้บริหารคณะครูและนักเรียนโดยมีขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน (วิโรจน์ สารัตนะ. 2539 : 17) ดังนี้ 1) กำหนดปัญหา 2) กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา 3) จัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหา 4) ประเมินแผนที่จัดทำ 5) สื่อสารแผนให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจ 6) นำแผนไปปฏิบัติ และ 7) ประเมินผลการปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 27 มาตรา 28 แล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาค้นคว้า การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน โดยมีสาระ ดังนี้ การจัดหลักสูตร สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรต้องมีความหลากหลาย มีความเหมาะสมมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความเหมาะสม มีความสมดุลของความรู้และคุณธรรม ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับด้านการเรียนการสอน การจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ชุมชนและท้องถิ่นเชื่อมโยงกับความรู้ อันเป็นสากล จัดการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ความสมดุลกันระหว่าง ความรู้ และคุณธรรม จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายในชุมชนเพื่อร่วมพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 17 – 22) ผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียด ในการศึกษาต่อไปนี้

ด้านการวางแผนจัดการศึกษา

1. ความหมาย การวางแผนมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งจะนำเสนอ ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติติก (2529 : 204) ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนหมายถึง การเตรียมการล่วงหน้า แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจน การแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการจัดลำดับกิจกรรมสำคัญๆ ตามลำดับก่อนหลัง และตามลำดับ เวลาที่จะต้องทำให้เสร็จ จัดให้มีทรัพยากรในการบริหารให้เพียงพอ วางแผนเพื่อให้ มีการประสานงานตลอดจนกำหนดระบบการควบคุมงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2529 : 26) สรุปความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบโดยอาศัยการวิเคราะห์ ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงาน โดยที่ผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการตัดสินใจ ต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร จึงจะทำให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

พงศ์สุมารีย์ ไทยทอง (2539 : 13) สรุปความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำภายใต้ความจำกัด ของทรัพยากรที่มีอยู่หรือคาดว่าจะหามาได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2539 : 11) สรุปความหมายของการวางแผนไว้ว่า เป็น กระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการกระทำไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บุคคล ในองค์กรปฏิบัติตามให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 84) ให้ความหมายของ การวางแผนไว้ว่า การวางแผนการศึกษาเป็นการหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด และให้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบ แบบแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 35) ให้ความหมายของการวางแผนการศึกษาโดยสรุปคือ การกำหนดแนวทางหรือควบคุมการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศ

ให้มีคุณภาพ

สนอง ปานเชียงวงษ์ (2542 : 18) สรุปความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง การกำหนดแนวนโยบายเพื่อใช้ดำเนินการศึกษา โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่แล้วกำหนดปัญหาที่สำคัญที่ต้องการดำเนินการแก้ไข โดยเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2543 : 9) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการเตรียมการเพื่อผลที่ต้องการในอนาคต
2. การวางแผนเป็นกระบวนการ ประกอบด้วยขั้นตอนที่จำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การวางแผนต้องอาศัยการตัดสินใจอย่างมีระบบ
4. การวางแผนควรให้ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด
5. การวางแผนควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าของคนบางกลุ่ม

เทอร์รี่ (Terry. 1977 : 221) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การวางแผน คือการศึกษา รายละเอียดข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วกำหนดภาพของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มองการณ์ไปข้างหน้าอย่างมีระบบ โดยอาศัยสมมุติฐานหรือการคาดคะเน และอาศัยหลักเหตุผล แล้วกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติจัดทำอย่างไร เมื่อไร ที่ไหน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

แอทคิสันและฮิล (Atchison และ Hill. 1978 : 486) ได้อธิบายว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจไว้ก่อนถึงการกำหนดแผนงานและวิธีการกระทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์การ ภายใต้โอกาสและข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมโดยตอบคำถาม 3 ข้อ คือขณะนี้เราอยู่ที่ไหน เราจะไปอยู่ที่ไหนในอนาคต และเราจะไปที่นั่นได้อย่างไร

คุนทซ์และไวชริช (Koontz และ Weihrich. 1990 : 62) กล่าวว่า "...การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมช่องว่าง จากปัจจุบันสู่นาคต ตามที่ต้องการและทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามที่ต้องการ ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยากต่อการคาดหมาย แต่ก็ดีกว่าที่จะปล่อยให้เกิดขึ้นตามยถากรรม.."

สรุป จากการให้ความหมายของการวางแผนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึงกระบวนการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคตอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา งบประมาณ เลือกวิธีการที่ดี ง่าย รวดเร็ว มีลำดับความสำคัญของงานที่จะทำ สมาชิกมีส่วนร่วมเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

2. ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนเป็นหลักประกันการพิจารณาขั้นตอนต่างๆ อย่างรอบครอบก่อนลงมือดำเนินการ ซึ่งเป็นการลดความสับสนระหว่างวิธีการกับเป้าหมาย ซึ่งมักเป็นต้นเหตุความขัดแย้งในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน และช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องระหว่างดำเนินงานตามแผน นอกจากนั้นยังเป็นหลักประกันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แม้เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลากร อีกทั้งสามารถวัดและประเมินได้ในกำหนดเวลาที่แน่นอน (มูลนิธิปริตริช เอแบรท. 2530 : 31)

ประชุม รอดประเสริฐ (2539 : 104) ได้กล่าวถึงประโยชน์ หรือข้อดีของการวางแผนต่อการบริหารโดยสรุปว่า การวางแผนช่วยให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหา และโอกาสที่ปัญหาเหล่านั้นจะเกิดขึ้น ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ในอนาคตของหน่วยงาน จนสามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้นอีก ทั้งช่วยให้แต่ละบุคคล หรือหน่วยงานปรับเข้าได้กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และที่สำคัญคือ ช่วยผู้บริหารให้มีความมั่นใจในอันที่จะนำความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์กรและหน่วยงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2537 : 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือทำงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารที่ละเลยการวางแผน ถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถปานใดก็ตาม มักจะพบว่าต้องประสบความยุ่งยากในการบริหารอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะขาดการคิดพิจารณาล่วงหน้า ขาดการคาดการณ์ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ขาดการเตรียมการใช้ทรัพยากรให้เกิดผลมากที่สุด ถ้าการวางแผนเป็นไปด้วยดีประสิทธิภาพ มีแผนงานที่ดีตั้งแต่ต้นการปฏิบัติตามแผนจะช่วยให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังคน เงิน เวลา และทรัพยากรอื่นๆ ช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอน ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยให้อาจป้องกันปัญหาหรือเตรียมการเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 85) ได้แยกความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนจะช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ทำให้การประสานงานมีระบบ อีกทั้งสามารถติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมได้ง่าย โดยสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. ความสำคัญในแง่ประสิทธิภาพการบริหารงาน การวางแผนเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องใช้เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ความสำคัญตามระเบียบกฎหมายกำหนด ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 มีบทบัญญัติให้ผู้บริหารและหน่วยงานระดับต่างๆ ต้องจัดทำแผน และใช้แผนในการดำเนินงาน รวมทั้งระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2534 ด้วยนั้น ทุกหน่วยงานทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะต้องมีแผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

3. ความสำคัญด้านนโยบาย โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งถือว่า เป็นมาตรการที่สำคัญซึ่งจะช่วยเร่งคุณภาพการประถมศึกษาให้สูงขึ้น ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

4. ความสำคัญในแง่ระบบการบริหารงบประมาณ จากการที่สำนักงานงบประมาณนำระบบงบประมาณแผนงาน PPBS (planning programming budgeting system) เข้ามาใช้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 เป็นต้นมา หน่วยงานระดับกรม กระทรวง และรัฐวิสาหกิจ จะต้องเสนอแผนในการจัดตั้งงบประมาณประจำปี ดังนั้น การวางแผน จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของหน่วยงานราชการทุกสังกัด ทุกระดับ

สรุปความสำคัญของการวางแผนการศึกษา

1. เป็นการคิดเตรียมการและแก้ปัญหาล่วงหน้า เพื่อให้การทำงานมีจุดหมายในอนาคตเป็นการพัฒนา ก้าวไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดอยู่กับที่
2. เป็นการปฏิบัติงานที่มีแผน มีระบบ ขั้นตอนและระยะเวลา สถานที่ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน นอกจากจะสะดวกในการดำเนินงานอย่างมากแล้วยังสามารถวัดความสำเร็จ ตรวจสอบ และประเมินผลได้
3. ช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันทั่วทั้งที่
4. เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการควบคุมนโยบาย วินิจฉัย สั่งการตัดสินใจได้อย่างมีหลักมีเกณฑ์และถูกต้อง
5. ช่วยให้ทราบข้อมูลความเป็นมาในอดีต สถานการณ์ปัจจุบันและการเตรียมการในอนาคต
6. สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า
7. ทำให้เกิดการร่วมมือประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในหน่วยงานระหว่างหน่วยงาน และเอกชน ลดขั้นตอนซ้ำซ้อน

3. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ความว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) ความว่า การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตาม 29 ความว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้

ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 40 ความว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 8 – 212

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ต้องการที่จะให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องแรกที่จะต้องพิจารณาดำเนินการเพราะการวางแผนจะต้องอาศัยหลักเหตุผลในการกำหนดว่าจะทำอะไรในอนาคต จะทำอย่างไร และจะจัดได้อย่างไร ว่าผลการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงไร วิธีการนั้นต้องกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์. 2543 : 43)

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง มัย สุขเอี่ยม (2535 : 18) กล่าวว่า การวางแผนได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและมาก่อนภารกิจด้านอื่นเพราะการวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การตัดสินใจที่ดีและถูกต้องย่อมส่งผลดีตามมา การวางแผนจะประสบผลสำเร็จได้ต่อเมื่อมีการนำไปปฏิบัติและในการปฏิบัติตามนั้นถ้าหากผู้ปฏิบัติได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นย่อมก่อให้เกิดความผูกพัน และให้ความร่วมมือด้วยดี การให้มีส่วนร่วมในการวางแผนก็คือ การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำในอนาคต การตัดสินใจในนโยบายและแผนงานที่สำคัญ ถ้าปราศจากข้อมูลที่ดีเพียงพอจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ และทำให้บุคลากรมีขวัญต่ำ ดังนั้น จึงต้องมีระบบสารสนเทศที่ดี หน่วยงานต้องหาหนทางในการกำหนดนโยบายและแผน วิธีการที่ดีและเป็นประโยชน์ที่สุดคือการให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ถ้าบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนตามนโยบาย ย่อมทำให้เขาเข้าใจมากกว่าเพียงให้นำไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ในการให้มีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้หมายความว่าจะให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประจำ การมีส่วนร่วมในการวางแผนต้องพิจารณาว่ามีข้อจำกัดอะไรบ้างในการให้มีส่วนร่วม อะไรเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม และการให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในองค์กรมีความเป็นไปได้เพียงใด

สรุป การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษา คือ การให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำในอนาคตอย่างเหมาะสม โดยจะต้องคำนึงถึง

ข้อจำกัด และโครงสร้าง การบังคับบัญชาตามสายงาน การให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาจะเน้นที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงภารกิจของบุคลากรกับเรื่องที่จะให้มีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการวางแผนจัดการศึกษา

บทบาทการวางแผนจัดการศึกษา ในส่วนที่ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาและพัฒนาแนวคิดจัดกิจกรรมส่งเสริมและแก้ไขผู้เรียนที่มีปัญหา อาจจะปฏิบัติได้โดยปรึกษาหารือกับครูผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียนด้วยกัน จะส่งผลสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง วันเพ็ญ สอนรัตนชัย (2544 : 54) ได้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กำหนดตัวชี้วัดในการศึกษา 3 ประการ คือ 1) เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน 2) จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น ปรากฏผล ดังนี้

1. บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50.6 เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 35.7 เห็นด้วยมาก และร้อยละ 1.7 เห็นด้วยน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด

2. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมวางแผนการศึกษาจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 41.9 เห็นด้วยมาก ร้อยละ 30.7 เห็นด้วยมากที่สุดและมีเพียง 0.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมวางแผนการศึกษาจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพในระดับมาก

3. การศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ถือเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40.7 เห็นด้วยมาก รองลงมา ร้อยละ 32.4 เห็นด้วยมากที่สุด และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 0.4 เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการวางแผนจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมถือเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นในระดับมาก

ภาพรวมทัศนะของประชากรที่มีบทบาทด้านการวางแผนจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองควรมีบทบาทวางแผนจัดการศึกษา

สรุปการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการวางแผนจัดการศึกษาของโรงเรียน คือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางในการจัด

การศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรู้ถึงการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและแก้ปัญหาของผู้เรียนในทุกด้าน ซึ่งจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งที่กำหนดในการสอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาที่มีความชัดเจนที่สุดของประวัติศาสตร์การศึกษาไทย มีกรอบแนวการปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องของหลักสูตรได้ตราไว้ในมาตรา 27 มาตรา 28 และมาตรา 29 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 21 – 22)

หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในทุกระดับ กระแสการปฏิรูปการศึกษาของสังคมไทยเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การปฏิรูปหลักสูตร จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่ง จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล หลักสูตรและการจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นหลักสูตรกลางที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายได้ เนื้อหาสาระของหลักสูตรส่วนมากเป็นสิ่งที่กำหนดโดยนักวิชาการ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความแตกต่างของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนก็ยังมุ่งเน้นการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

จากสภาพแวดล้อมในชุมชนและสังคม ใช้การเรียนรู้จากสภาพจริง หรือจากการปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาในด้านการวัดผลประเมินผล ที่เป็นการวัดความรู้ ความจำมากกว่า การวัดความรู้ ความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติจริง การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน มีกระบวนการและเนื้อหาที่ครอบคลุมเชื่อมโยงและ ต่อเนื่องกันทุกระดับ และประเภทการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรมจริยธรรม เน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และให้แต่ละท้องถิ่นกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับตนเองได้ หลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นแล้ว จะต้อง มีความสมดุลทั้งการเรียนรู้ เวลา และจุดหมาย การพัฒนาผู้เรียนให้มีความพอดีระหว่างการเป็น ผู้นำกับการเป็นผู้ตาม ความสามารถในการทำงานและดำรงตน ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและ การเชื่อมโยงความเป็นสากล การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประกอบ คุณารักษ์. 2543 : 94 – 95)

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาจึงเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทุกฝ่ายเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ บุคคลที่ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เรื่องการบริหาร จัดการหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ คือผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ สังคม ชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองนักเรียนและตัวผู้เรียน การส่งเสริม และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร จึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่โรงเรียน สถานศึกษา และบุคลากร จะต้องคิดดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ แนวทาง การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลที่ให้การส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าทางด้านวิชาการ หรือ ด้านการบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2539 : 5 – 6)

ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการด้านหลักสูตรได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจะนำ เสนอเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร ดังนี้

กรมวิชาการ (2534 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงข้อกำหนดว่าด้วย จุดหมายแนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมที่กำหนดในจุดหมายการศึกษา

ธำรง บัวศรี (2532 : 6) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบ จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 16) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรคือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับตามความยากง่าย หรือขั้นตอนอย่างดีแล้ว

2. หลักสูตร ประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ

3. หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

4. หลักสูตร ประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการแนะนำของโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 25) สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ร็อบบิท (Robbit. 1974 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงประมวลเหตุการณ์ทั้งปวงที่ครูผู้สอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

ทาบา (Taba. 1962 : 11) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนรู้

กูด (Good. 1973 : 175) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการคือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา

2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอน ซึ่งทางโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้จบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในวิชาชีพต่อไป

3. หลักสูตร คือ กลุ่มประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถาบัน

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถ

คุณธรรม จริยธรรม ประสบการณ์ สามารถพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของหลักสูตร

การจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกแบบ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียน และการจัดตามอัธยาศัย จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมาย หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ในส่วนของความสำคัญของหลักสูตรนี้ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญไว้ ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2532 : 8 – 9) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. ความสำคัญต่อการศึกษารวม ประชากรของประเทศใดมีคุณลักษณะอย่างไร ให้ดูจากการศึกษาของประเทศนั้น ซึ่งจะต้องดูให้ลึกซึ่งลงไปถึงหลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ ของประเทศนั้น หลักสูตรเป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงไปสู่การปฏิบัติ หลักสูตร คือ สิ่งที่น่าเอาความมุ่งหมาย และนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำในโรงเรียนหรือสถานศึกษา หลักสูตรคือหัวใจของการศึกษา ถ้าไม่มีหลักสูตรการศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้

2. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กับต้นหรือครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปในทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร จะต้องทำอะไรบ้าง ตัวผู้เรียนก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไรและจะได้รับผลอะไร จะต้องเตรียมการอย่างไร จึงจะเรียนรู้และสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งผู้เรียนและผู้สอน จะต้องมียุทธศาสตร์ช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ธำรง บัวศรี (2533 : 4) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ถือเป็นแม่แบบที่เป็นตัวชี้ไปสู่ความสำเร็จ และเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หลักสูตรที่ดีจึงต้องสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนลักษณะความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนองตอบความต้องการด้านกำลังคนของประเทศ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาประชากรของประเทศ หลักสูตรเป็นตัวชี้บ่งให้เห็นถึงความเจริญของประเทศ ศักยภาพของประชากรเป็นแผนปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้รับทราบว่าจะได้เรียนรู้อะไรบ้างที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นหลักประกันว่า

ประชาชนได้รับการศึกษาเสมอภาคตามวัยและยังจะชี้ให้เห็นแนวโน้มของสังคมในอนาคตอีกด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้เป็นจำนวนมาก ในการวิจัยครั้งนี้ จะได้นำเสนอแนวคิดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการจัดหลักสูตร ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962 : 188) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรทุกรูปแบบควรประกอบด้วย จุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์รายวิชา เนื้อหา รายละเอียดของเวลา กระบวนการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างประเมินผลการสอนตามหลักสูตร สำหรับธำรง บัวศรี (2532 : 8) กล่าวถึงหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การสอนการเรียนรู้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

โบแชมปี (Beauchamp. 1978 : 108) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ระบบคือ ประกอบด้วย ระบบเนื้อหา ระบบการสอน และระบบของการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 33) กล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรประกอบด้วย 4 พื้นฐานหลัก คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดหลักสูตร

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นเรื่องที่ตราไว้ในพระราชบัญญัติอย่างชัดเจนในมาตรา 8 (2) มาตรา 9 (6) มาตรา 29 (9) (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 8 – 23) ดังนั้น การดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษานั้น หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามหลักสูตร ในเรื่องดังกล่าวนี้ ได้มีแนวความคิด งานวิจัย ที่สนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535 : 245 – 246) วิจัยพบว่า สมาชิกของชุมชนสามารถเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน หรือการพัฒนาหลักสูตรได้ ลักษณะดังกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้วสมาชิกของชุมชนมีศักยภาพเพียงพอในการมองไปข้างหน้าถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และผลจากการมองเช่นนี้ สมาชิกของชุมชนจึงได้ร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และส่วนอื่นๆ ของหลักสูตร เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นสมาชิกผู้เยาว์ในชุมชน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนต่อชุมชน และผลการวิจัยยังพบว่า ผู้รู้ในชุมชนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนได้อย่างดี และ

มีทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า หากโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนใด มีการร่วมมือกับชุมชนและทำการศึกษาค้นคว้า สิ่งที่เป็นองค์ความรู้ในชุมชนอย่างแท้จริงก็น่าจะนำผู้รู้ในชุมชนนั้นๆ เข้ามาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ องค์ความรู้ในแต่ละชุมชนต้องมียุ่อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่จำกัดว่า จะต้องเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายโยงความรู้พื้นบ้านกับความรู้สมัยใหม่ที่เป็นสากล ทั้งในลักษณะการจัดให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และในลักษณะการนำความรู้ความเป็นสากลสมัยใหม่ไปประยุกต์ใช้กับชุมชน จึงเป็น สิ่งที่สามารถกระทำได้ เมื่อพิจารณาจากความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก และยังพบอีกว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งปรากฏอยู่ใน หลักสูตรได้ และมีทัศนะที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนย่อมแสดงให้เห็นว่าความรู้ในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการรับรู้ของนักเรียน

กรมวิชาการ (2534 : 29) ได้เสนอยุทธวิธีในการจัดการการศึกษาในทศวรรษหน้า โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ครูเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อชุมชน ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทไปถึงครอบครัวของเด็ก และให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาท ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รวมทั้งติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยดูแลสอดส่องพฤติกรรม ของเด็ก ซึ่งแนวดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 5 – 6) ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ไม่ว่าทางด้านวิชาการหรือด้านการบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสอนวิชาชีพ การเกษตร การก่อสร้าง การไฟฟ้า และส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะ การดำเนินการทางด้านหลักสูตรเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดการเจริญงอกงามในทางที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นที่พึงประสงค์ของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้ง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการตามหลักสูตร จึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่โรงเรียนจะต้องถือเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง รวมทั้งการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการดูแลนักเรียนในปกครอง ทั้งทางด้านการเรียน การประพฤติปฏิบัติตน ทักษะทางชีวิต ความเชื่อค่านิยม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม อาชีพ วิธีการดำเนินชีวิต เสรีภาพ ประชาธิปไตย

สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการของหลักสูตร พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องทำหน้าที่ครูของบุตรหลาน ด้วยความรักและห่วงใย

ด้านการจัดการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 มีสาระสำคัญที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยสรุป ดังนี้ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการตามความเหมาะสม การจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ ผสมผสานความรู้ทุกด้านอย่างได้สัดส่วน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและลักษณะอันพึงประสงค์ จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 17 – 20)

จากแนวการจัดการศึกษาจะเห็นว่า การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติ ความอยู่รอดของสังคมไทย การยืนหยัดอยู่ในสังคมโลก โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการศึกษา คงจะไม่สามารถจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียวได้แล้ว การแสวงหาความร่วมมือให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด การจัดการศึกษานเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญลำดับแรก การร่วมมือกันจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องหาวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมและต่อเนื่อง การเรียนการสอนควรจะเปลี่ยนบทบาทจากการท่องจำเป็นการให้ความรักความสนใจในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน จัดประสบการณ์การเรียนรู้อันหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนร่วมเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในสถานการณ์จริง นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูอันหลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ พระ การจัดการเรียนการสอนควรเปลี่ยนความรู้สึกใหม่ ต้องนำไปสู่อิสรภาพและมิตรภาพ เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการอันละเอียดอ่อนของความเป็นมนุษย์ (ประเวศ วะสี. 2543 : ก – ค)

เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน

เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางสังคม วัฒนธรรม

การเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ รู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์ เอื้อให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ รู้จักคิดริเริ่ม รวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จัดการฝึกอบรมวิชาชีพ เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จะประกอบวิชาชีพ ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดเนื้อหา สารและกระบวนการเรียนการสอนให้สัมพันธ์ สอดคล้องและเกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน ส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนา ส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพและความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ให้ครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันในชุมชนและสื่อมวลชน ร่วมมือกันในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม และการชี้แนะแนวทางที่ดีแก่เด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พัฒนาระบบการให้คำปรึกษา และการแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ แนวทางการประกอบอาชีพ และการปรับตัวทางอารมณ์ และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดหรือความสนใจ และเรียนได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 24 – 26)

จากที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า ในด้านการเรียนการสอนที่เป็นภารกิจหลักของโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นภารกิจที่โรงเรียนจะต้องทำให้มีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตน และนำคุณค่านั้นมาสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมิใช่เขตห้ามเข้าอีกต่อไป หากแต่โรงเรียน ชุมชน สถาบันชุมชน คือการสร้างพลังอันแข็งแกร่ง คำจูงกัน เกิดผลแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นความหวังของเราทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยร่วมมือกับครูและผู้บริหารในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมทั้งในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานกลางกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายแก่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสอนสื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องแก่สังคมและส่งเสริมการปฏิบัติ ผลที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต พ่อ แม่ รู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถและศักยภาพในการศึกษาเรียนรู้ของลูก มีความเข้าใจบทบาทของตนในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของลูก ตลอดจน

มีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของลูก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2542 : 59 – 61)

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

สุมณ อมรวิวัฒน์ (2533 : 460) กล่าวว่า การสอนคือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้
มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับ
สิ่งแวดล้อม และครูกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และ
ประสบการณ์ใหม่ และผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน
ก็เป็นการเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กทำ และการสอนคือ กิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว
ทั้งสองอย่างทำไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 406)

เอกชัย กีสุขพันธ์ (2537 : 88) กล่าวว่า งานการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการ
นำหลักสูตรไปใช้ หรือแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนได้แก่ การจัดทำแผนการสอน
คู่มือครู แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นการจัดตารางเรียน การจัดห้องสมุด และการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน
ให้เพียงพอกับความต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 53) ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ว่า
หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอนด้วย เช่นการใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน
การทดสอบเป็นต้น การเรียนการสอนจึงเป็นคำที่ครอบคลุมกิจกรรมในการเรียนรู้ และมักจะใช้
ควบคู่กันไปเมื่อครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การสอนในสถานศึกษา
มิได้หมายถึงการสอนในด้านทฤษฎีเนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะคุณภาพที่ต้องการ
รวมทั้งความสามารถในการจัดการ ครูจึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแนะแนวแก่ผู้เรียนในด้าน
ต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ด้วย

สรุป การจัดการเรียนการสอน หมายถึงกระบวนการทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน
ซึ่งจะเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อนำไปสู่การ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของผู้ปกครอง

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาตามนัย
มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การจัดการศึกษา
ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ
คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(กรมสามัญศึกษา. 2542 : 6) การจัดการศึกษาจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่ทุกฝ่ายของสังคมจะต้องมีส่วนร่วม สถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองเห็นว่า การกระจายอำนาจ เป็นการลดภาระทุกด้านของสถานศึกษาและเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย สถานศึกษาไม่ใช่ผู้ผูกขาดการจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียว การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผู้เรียนคือลูกหลานของชุมชน จะมีความสุขกับการเรียนรู้ ชุมชนได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนฝ่ายการศึกษาได้พึ่งพาอาศัยกันบนพื้นฐานความสัมพันธ์และจิตสำนึกร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน หลักสูตรและการทำกิจกรรม โดยอาจมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง คนในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านใดด้านหนึ่งเข้าเป็นครู เป็นวิทยากร เสริมความรอบรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งเวลานี้มีหลายโรงเรียนได้ดำเนินการเชิญพ่อ แม่ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้รู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนที่โรงเรียน หรือนำผู้เรียนออกไปเรียนรู้โดยตรง ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน (การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. 2543 : 4 - 5)

บทบาทของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยในด้านต่างๆ อย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญ มีการปรับเปลี่ยนปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ผู้ปกครองนักเรียน บิดา มารดา เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญต่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก ยังมีผู้ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้แก่

ประมวญ คิดคินสัน (2536 : 26 – 27) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองไว้ว่า ผู้ปกครองคือ ผู้ที่เข้าใจลูกดีที่สุด ย่อมให้ความช่วยเหลือได้อย่างดีเมื่อลูกมีปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีส่วนในการช่วยเหลือให้การศึกษา มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองสามารถเป็นผู้ช่วยครูได้ ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมทัศนศึกษา นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษ สามารถช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี

บ้านเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กในหลายๆ ด้าน สภาพแวดล้อมทางบ้านจึงมีความสำคัญต่อเด็กสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางบ้านมีผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายจากบ้าน จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ถ้าสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่สังคมต้องการ

2. บ้านมีบทบาทสำคัญต่อเด็กในการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ พ่อ แม่ อาจช่วยจัดประสบการณ์ที่ดีให้เด็กได้รับรู้ เช่น การรู้จักช่วยเหลือตนเอง การให้อ่านหนังสือที่ดี การชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การอบรมสั่งสอนจริยธรรม

3. บ้านมีความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน ด้วย เช่น การร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมวางแผนงานของโรงเรียน การติดตามประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4. บ้านเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ แหล่งทรัพยากรอาจเป็นบุคคล หรือวัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นแหล่งความรู้ ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ เช่น เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้เฉพาะด้าน มีประสบการณ์มาช่วยสอนนักเรียน หรือนักเรียนเข้าเยี่ยมชมแหล่งความรู้และสถานประกอบการในชุมชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537 : 135 - 137)

พิมพา ตามี (2540 : 18) กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กประถมศึกษา ดังนี้

1. ด้านพื้นฐานในการศึกษาอบรม การอบรมเลี้ยงดูแต่ละครอบครัวมีหลักการและวิธีการที่แตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีอาชีพ และรายได้แตกต่างกัน ความสามารถในการใช้จ่ายและบริโภคจึงแตกต่างกันด้วย ดังนั้น การให้ความรักความเอาใจใส่ รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมต่างๆ แก่เด็ก จึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งสิ่งแวดล้อมในครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก เด็กจะประพฤติตามที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดู

2. ด้านการให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ให้การสนับสนุนด้านการเงิน หรือแรงงาน ให้ความร่วมมือโดยเป็นคณะกรรมการศึกษา เป็นวิทยากรช่วยเหลือด้านการสอน และช่วยประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการของบุตรหลาน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการดูแลความประพฤติของเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมเรื่องการเรียน ให้ความรักความอบอุ่น ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้อง ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ใช้ชีวิตที่เหมาะสม

สรุป พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการศึกษาของบุตรหลาน บ้านและครอบครัวมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของผู้เรียนไปในทางที่ดี การให้การศึกษอบรม จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา

คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบการอบรมสั่งสอน และอุปการะนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจะมีคุณลักษณะแตกต่างกันไป ในที่นี้จะกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านเจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

คำว่าเจตคติหรือทัศนคติ (Attitude) เป็นคำศัพท์ที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า "Aptus" แปลว่าความเหมาะสม ส่วนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 237) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายดังนี้

สมปอง ยวงสะอาด (2528 : 12) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง สภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ทำ ความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อบุคคล สถานการณ์ หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงนิมาน (ทางบวก) คือ ชอบ พอใจ เห็นด้วย สนับสนุน หรือในเชิงนิเสธ (ทางลบ) คือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน ซึ่งเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถสร้างขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

ศักดิ์ สุนทรเสนี (2531 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง การรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น (Opinion) ความเชื่อ (Beliefs) และความจริง (ซึ่งได้แก่ความรู้ต่างๆ) รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นการประเมินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกันแล้ว บรรยายให้รู้ถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้น ความรู้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นต่อไป

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535 : 112) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

บุญทอม นีกรรม (2542: 9) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง สภาพความพร้อมจิตใจอารมณ์ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงนิมาน (ทางบวก) ชอบ พอใจ เห็นด้วย สนับสนุน หรือในเชิงนิเสธ (ทางลบ) คือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน

สาโรจน์ กาลศิริศิลป์ (2543: 13) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สิ่งของ หรือสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง และทัศนคตินี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้

โรคิช (Rokeach. 1970: 112) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง การผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

กู๊ด (Good. 1973: 46) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง ความโน้มเอียงหรือ แนวโน้มของคนที่ตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์หรือค่านิยม โดยปกติแล้วจะแสดงออกมา พร้อมกับความรู้สึกและอารมณ์ เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่จะอ้างอิงได้จาก พฤติกรรมที่แสดงออกมา

อลล์พอร์ต (Allport. 1976: 2) ให้ความหมายของเจตคติหมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจและประสาท ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสภาพต่างๆ

อันเดอร์สัน (Anderson. 1988: 421) ให้ความหมายของเจตคติหมายถึง อารมณ์ ที่เตรียมตัวหรือโน้มเอียง บุคคลที่จะตอบสนองในลักษณะอาการชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ ที่จะเผชิญและเป็นการตอบสนองอย่างคงเส้นคงวา

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า เจตคติหมายถึง สภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม และความคิดเห็นต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อบุคคล สถานการณ์ หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ชอบหรือไม่ชอบซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้และ ประสบการณ์ซึ่งสามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้

2. องค์ประกอบของเจตคติ

สำหรับองค์ประกอบของเจตคตินั้นมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ธีระพร อูวรรณโน (2533 : 16 - 17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 องค์ประกอบคือ

1. เจตคติมี 3 องค์ประกอบได้แก่

1.1 องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) มีส่วนย่อย ประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็น ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ (Attitude Object)

1.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบ หรือทำท่าที่ดี - ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ

1.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติต่อที่หมายของเจตคติ

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัญญา และองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก

3. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว แนวคิดนี้ระบุว่าเจตคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ความรู้สึก ในทางชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis . 1971:3) ได้เสนอองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. ความรู้สึก (Affect)
2. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive)
3. พฤติกรรมการปฏิบัติ (Behavior)

เชฟเวอร์ (Shaver. 1977 : 168 -169) กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะชอบสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

3. การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ชม ภูมิภาค (2523 : 108 - 109) กล่าวถึงการเกิดเจตคติว่าเกิดได้หลายทาง ได้แก่

1. ประสบการณ์เฉพาะ ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ผู้ประสบเกิดความรู้สึกพอใจ จะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี

2. การสอน การสอนอาจเป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผนที่บุคคลได้รับจากผู้อื่นหรือจากองค์กรต่างๆ เช่น บ้าน โรงเรียน วัด สื่อมวลชนต่างๆ บุคคลจะได้รับเจตคติที่สังคมมีอยู่แล้วนำมาขยายตามประสบการณ์ของตน

3. ตัวอย่าง เจตคติบางอย่างเกิดจากการเลียนแบบในสถานการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้เห็นคนที่เขายอมรับนับถือเคารพปฏิบัติอย่างไร ก็จะแปลพฤติกรรมออกมาเป็นรูปของเจตคติ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยด้านนี้มีอยู่มากที่มีส่วนสร้างหรือสนับสนุนเจตคติของบุคคล เช่น การปฏิบัติตนในสถานที่ต่างๆ หรือการแต่งกาย เป็นต้น

ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติดีปัจจัยที่ช่วยให้เปลี่ยนแปลงได้หลายอย่าง ได้แก่

1. ความกดดันของกลุ่ม หากกลุ่มให้รางวัลหรือลงโทษได้ก็ย่อมมีแรงกดดันทิศทางของเจตคติได้มาก เช่น การยอมรับนับถือของกลุ่มหรือความผิดปกติไปจากกลุ่มเป็นแรงกดดันอย่างหนึ่ง กลุ่มที่เป็นเอกภาพมากก็มีแรงกดดันมาก

2. ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

3. อิทธิพลของบุคคลที่มีชื่อเสียง ดังเช่น การโฆษณา

สุชา จันทน์เอม (2524: 83 - 85) กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่บุคคล เราจึงอาจสร้างเจตคติที่ต้องการให้แก่เยาวชนหรือคนทั่วไปได้ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลที่ควรคำนึงถึง มีดังนี้

1. วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนทุกๆ คนตั้งแต่เกิดจนตาย คนได้รับจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคมและสื่อสารมวลชนต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติทั้งสิ้น

2. ครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างเจตคติ โดยเฉพาะที่เลียนแบบ

3. กลุ่มเพื่อน เด็กต้องการการยอมรับ องค์การมิตร ต้องการคำแนะนำช่วยเหลือ จึงได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมาก

4. บุคลิกภาพ ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อเจตคติ เช่น พวกที่ชอบสังคมกับพวกที่เกลียดสังคมหรือเก็บตัวจะมีเจตคติที่ต่างกัน

เจตคติบางอย่างเปลี่ยนแปลงได้ง่าย บางอย่างก็เปลี่ยนแปลงยากโดยเฉพาะเจตคติที่มีความเข้มมาก วิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังนี้

1. การชักชวน บุคคลปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนหลังจากได้รับคำแนะนำหรือได้รับความรู้เพิ่มพูนนั้น

2. การเปลี่ยนกลุ่ม โดยการให้บุคคลเข้าอยู่ในกลุ่มที่มีเจตคติที่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงไป

3. การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นการชักชวนให้บุคคลสนใจหรือรับรู้ โดยการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ขึ้นให้เกิดความสนใจ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2527 : 94 - 99) กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แหล่งที่มาของเจตคติดี 4 ประการคือ

1. ประสบการณ์เฉพาะด้าน

2. การติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น

3. ตัวอย่างที่ปรากฏ

4. องค์ประกอบของสถาบัน ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และธรรมเนียมประเพณี ที่บุคคลในสถาบันถือปฏิบัติ

เจตคติของบุคคล แม้จะได้รับการปลูกฝังไว้ในตัวบุคคลอย่างมั่นคงพอสมควร แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามทฤษฎีต่าง ๆ โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การยอมตาม ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม

2. การเลียนแบบ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลพึงพอใจบุคลิกลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3. ความต้องการที่จะเปลี่ยน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และเกิดค่านิยมในบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองชื่นชอบก็เกิดความต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

4. การเปลี่ยนความเชื่อ ซึ่งเกิดจากการทำให้ความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะเปลี่ยนแปลงทางเจตคติด้วย

5. การได้รับความรู้

6. การได้รับประสบการณ์โดยตรง

7. การเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคม

8. การใช้วิธีจิตบำบัด

พรณี ข.เจนจิต (2528 : 288 - 289) กล่าวถึงที่เกิดของเจตคติไว้ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้เนื่องจากการอบรมตั้งแต่เล็กเป็นไปในลักษณะค่อยๆ ดูดซึมจากการเลียนแบบพ่อแม่ และคนข้างเคียง โดยไม่ต้องมีใครสอน

2. เกิดจากประสบการณ์ของบุคคล

3. เกิดจากการรับถ่ายทอดจากเจตคติที่มีอยู่แล้ว

4. จากสื่อมวลชน

ส่วนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ อาจดำเนินการได้ดังนี้ คือ

1. ให้ได้รับข้อมูลทุกแง่ทุกมุมเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีอยู่ก่อน

2. จัดประสบการณ์ให้ใหม่

ธีระพร อุวรรณโณ (2533 : 457 - 458) กล่าวถึงแหล่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติมี 4 แหล่งคือ

1. ครอบครัว ซึ่งเป็นแหล่งที่สำคัญต่อการเกิดและเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็ก พ่อแม่มักจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเชื่อ เจตคติด้านนิยมในเรื่องต่างๆ ให้แก่เด็ก ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

2. ผู้คนที่บุคคลพบปะด้วย ได้แก่ เพื่อน ครู - อาจารย์ และคนอื่นๆ ที่มีความสำคัญสำหรับบุคคลนั้น

3. สื่อมวลชน โดยเฉพาะการโฆษณาทางสื่อมวลชน หรือรายการที่จัดอย่างมีจุดหมาย

4. ประสบการณ์ทางตรงกับที่หมายของเจตคติ ประสบการณ์ดังกล่าวนี้ อาจดอกย้าเจตคติที่เคยมีอยู่ก่อนหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางบวกหรือลบได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การเกิดเจตคติเกิดขึ้นจากประสบการณ์ การสอน ตัวอย่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน วัฒนธรรม ครอบครัว กลุ่มเพื่อนและบุคลิกภาพของบุคคลและเจตคติเปลี่ยนแปลงจากปัจจัย ความกดดันของกลุ่ม ประสบการณ์ที่พึงพอใจ อิทธิพลของบุคคล การโฆษณาชวนเชื่อ ความต้องการที่จะเปลี่ยน

4. เจตคติในการมีส่วนร่วม

สิ่งที่บุคคลตั้งใจจะกระทำนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ทัศนคติขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ คือ การคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ (Expectation of Outcome) คุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Value of the Expected) ความเชื่อเชิงปทัสฐาน แรงจูงใจการปฏิบัติตาม แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับทัศนคติ บวกกับผลรวมของความเชื่อเกี่ยวกับการคาดหวังของบุคคลอื่นๆ ที่ให้น้ำหนักตามแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามความเชื่อนั้น หรืออาจพูดได้ว่า บุคคลจะกระทำพฤติกรรมอย่างไรในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ขึ้นอยู่กับทัศนคติและแรงกดดันทางสังคม (Social Pressure) (บัญญัติ แก้วส่อง. 2531 : 44 - 45)

การมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันนี้ หากได้มีการตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งร่วมกันแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัด หรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน (เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2533 : 114) ซึ่งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเข้าร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน

เจตคติจึงเป็นมิติที่สำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่จะกระทำพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาโดย อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 91 - 92) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเงื่อนไขที่จำเป็นของการร่วมมือและการดำเนินความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ 3 ประการ

คือ *ประการแรก* บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และจิตสำนึกของตนเองและการเรียนรู้ที่ดีที่สุดทางหนึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม *ประการที่สอง* ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเกิดขึ้นระหว่าง การปฏิบัติทัศนคติ ดังกล่าวจะมีผลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ความร่วมมือกันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อองค์กร การแก่ตนเอง และคนทั้งหมด ที่ร่วมกันทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะสร้าง ความร่วมมือให้เกิดขึ้น ทัศนคติดังกล่าวยังมีผลไปกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันว่าจะต้อง ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ของทุกภาคีและสร้างระบบการเรียนรู้ที่จะพัฒนาความรู้และ จิตสำนึกของบุคคลทั้งหมด มิใช่มุ่งหมายเพียงผลสัมฤทธิ์ของงานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น กระบวนการเรียนรู้ระหว่างภาคีนี้ จะทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงสังคมการติดต่อปฏิสัมพันธ์ ที่ส่งเสริมความผูกพัน มีทัศนคติและวิสัยทัศน์ต่างๆ ร่วมกัน อันเป็นปัจจัยส่งเสริม ให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชน *ประการที่สาม* บุคลากรมีทัศนคติที่เคารพและเชื่อมั่น ในศักยภาพการพัฒนาตนเองของมนุษย์โดยไม่ยึดติดตามคุณค่าหรือค่านิยมที่สังคมกำหนด ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ ซึ่งใช้ระดับการศึกษาในระบบมากำหนดว่าใครใคร่ ไรฉลาด มีความรู้ ไม่มีความรู้ อันเป็นค่านิยมที่คับแคบและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเกิด ความร่วมมือระหว่างภาคี เนื่องจากทำให้บุคลากรของโรงเรียนไม่เห็นคุณค่า ความร่วมมือกับ ชุมชน ในทางตรงข้ามหากบุคคลในแต่ละภาคีเห็นคุณค่าและความเชื่อมั่นในศักยภาพ ของกันและกัน ย่อมเอื้อให้ความร่วมมือระหว่างกันเกิดขึ้นได้ และการดำเนินการไปได้ อย่างต่อเนื่อง เพราะทัศนคติดังกล่าวทำให้บุคคลยอมรับว่าความร่วมมือพึงเกิดขึ้นบนพื้นฐาน ของความเสมอภาค หรือบนโครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวราบที่ปราศจากการสั่งการขึ้นา และครอบงำ ทัศนคติแบบนี้มีผลส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มากขึ้นทั้งช่วยก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงสังคมการติดต่อปฏิสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็ง ของชุมชนด้วย *ประการที่สี่* บุคลากรมีทัศนคติที่เชื่อว่า ความหลากหลาย (Diversity) เป็นลักษณะแท้จริงของธรรมชาติ และมีประโยชน์ในเชิงพัฒนา ความเชื่อดังกล่าว นอกจาก จะหนุนเสริมทัศนคติที่กล่าวมาแล้ว ยังส่งเสริมให้บุคคลยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน มีความคิดที่ยืดหยุ่นใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันได้ มีทัศนคติและท่าทางที่เอื้อ ให้เกิดความร่วมมือดำเนินการไปได้โดยราบรื่น แม้ภาคีจะมีความแตกต่างในด้านต่างๆ อย่างมากก็ตาม ทัศนคติที่กล่าวมาเป็นเงื่อนไขจำเป็นของการเกิดความร่วมมือต่อ การดำเนินงานร่วมกันของภาคี ซึ่งจะเป็นความร่วมมือที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า เจตคติในการมีส่วนร่วมเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรม ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความรู้สึผูกพัน กับงานหรือองค์กร ซึ่งจะเป็นการยอมรับความหลากหลายที่เป็นลักษณะธรรมชาติ เป็นท่าที ให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

ด้านการกำหนดเป้าหมาย

เป้าหมาย (Goals) มีนักการศึกษาให้ความหมายดังต่อไปนี้

กิติ ดยัคคานนท์ (2537 : 54) กล่าวว่า เป้าหมายหมายถึง ผลสำเร็จของงาน ที่องค์การต้องการจะได้รับในอนาคต

สุพิตร สมาธิโต (2541 : 1) กล่าวว่า เป้าหมายหมายถึง อะไรก็ตามที่บุคคล พยายามจะทำให้สำเร็จเป้าหมายสามารถกำหนดมาตรฐานเฉพาะซึ่งอาจเป็นสมมติฐานได้ว่า เป้าหมายจะเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่น และพยายาม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายหมายถึง การกำหนด ผลสำเร็จของงานตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

1. องค์ประกอบของการกำหนดเป้าหมาย

การที่บุคคลสามารถกำหนดเป้าหมายการกระทำให้ตนเองได้เพื่อให้เป้าหมายบรรลุผล มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ เจตนาธรรมณ์ (Internation) อันหมายรวมถึงความมุ่งหวัง ความทะเยอทะยาน ความฝัน และการวางแผน (นวลละออ สุภาผล. 2527)

การที่บุคคลจะมีการกระทำใด ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการหรือไม่เป็นผล จากการรับรู้เป้าหมายในลักษณะที่มีบทบาทจูงใจบุคคล 7 ลักษณะ คือ

1. เป้าหมายมีลักษณะจำเป็น
2. เป้าหมายที่มีคุณค่า
3. เป้าหมายที่มีคุณค่าตามสถานการณ์และความคาดหวัง
4. เป้าหมายอันเนื่องมาจากการรับรู้และความคาดหวังในความสามารถแห่งตน
5. เป้าหมายมีลักษณะเป็นปฏิบัติการ
6. เป้าหมายมีลักษณะเป็นทั้งรางวัลและการลงโทษสำหรับตัวบุคคล
7. เป้าหมายที่มีลักษณะของความพึงพอใจแฝงอยู่

หลังจากความต้องการประกอบกับพลังความคิดที่อาศัยความเป็นเหตุเป็นผลจาก ศักยภาพในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น ตามอายุมีผลเชื่อมโยงต่อระดับการกำกับและการกำหนดการ กระทำของตัวบุคคล ส่วนการให้คุณค่าต่อเป้าหมายมีผลเชื่อมโยงความรู้สึกจำเป็นและกระทำ เนื่องจากเป้าหมายเป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำ ระดับการให้คุณค่าต่อเป้าหมายจึงมีผล กระทบต่อเจตนาธรรมณ์ ความตั้งใจ และระยะเวลาที่บุคคลจะทุ่มเทให้ ความเชื่อในศักยภาพ แห่งตนมีผลกระทบต่อเป้าหมายที่บุคคลเลือกและขึ้นำระดับความมุ่งมั่นต่อปฏิบัติการขณะที่ การบรรลุเป้าหมายมีผลในการเสริมแรง และความล้มเหลวมีผลลดแรงเสริมของเป้าหมาย ทั้งนี้

เพราะสามารถพิจารณาได้ว่า เป้าหมายเป็นผลแห่งการกระทำตามศักยภาพที่บุคคลมีอยู่ (พัฒนา พลอยประไพ. 2541: 14-15)

การศึกษาความสัมพันธ์ของเป้าหมายกับประสิทธิภาพการกระทำให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายในแง่ของการจัดการองค์การและบุคคล การกระทำใด ๆ ที่ไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่มีคุณค่ามักไม่ได้รับความเอาใจใส่ กล่าวคือ ประสิทธิภาพของการกระทำขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเป้าหมายและการกระทำเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลย่อมไม่ได้รับการเอาใจใส่ ถ้าบุคคลไม่มีความรู้สึกที่เป็นพันธะต่อเป้าหมายนั้น (Goal or Objective Commitment) ซึ่งสามารถพิจารณาเปรียบเทียบความรู้สึกเป็นพันธะต่อเป้าหมายสองลักษณะ คือ เป้าหมายที่ถูกกำหนดให้และเป้าหมายที่บุคคลกำหนดขึ้นด้วยตนเอง พบว่า บุคคลรู้สึกเป็นพันธะต่อเป้าหมายที่กำหนดขึ้นเองมากกว่า เป้าหมายที่ดีมีอิทธิพลจูงใจต่อการกระทำของบุคคลเป็นเป้าหมายที่เกิดจากความต้องการ (Needs) โดยบุคคลต้องมีการเข้าใจในวัตถุประสงค์ของความต้องการนั้น (Purpose) โดยปกติพบว่า ความต้องการใดๆ มักมีลักษณะจูงใจบุคคลสองลักษณะ (พัฒนา พลอยประไพ. 2541 : 15 ; อ้างอิงจาก Hughes. 1976)

1. เป็นความต้องการความพึงพอใจจากการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล (Motivation Needs)

2. เป็นความต้องการหลีกเลี่ยงความไม่พึงพอใจจากสิ่งต่าง ๆ (Maintenance Needs)

สรุปได้ว่า เป้าหมายช่วยให้บุคคลสามารถกำหนดแนวประพฤติปฏิบัติสำหรับตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ ทั้งในแง่ของบุคคลและองค์กรสามารถเข้าใจว่าต้องหรือควรทำอย่างไร เมื่อบุคคลสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งที่ควรทำและสามารถประเมินคุณค่าของสิ่งนั้นต่อการตอบสนองความต้องการของตนเองได้ ความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลให้เกิดความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับความถูกต้องเหมาะสมของเงื่อนไขในกระบวนการตั้งเป้าหมายต่อตัวบุคคลทั้งนี้โดยมีหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่เป็นสากลในการกำหนดเป้าหมายให้มีประสิทธิผล 2 ประการ คือ (Two Basic of Goal Setting Systems) การวางแผน (Planing) และการควบคุม กำกับ ให้มีการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดไว้

2. เป้าหมายต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาก็เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและทรัพยากรมาช่วยผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบายวางแผน กำกับดูแลการปฏิบัติตามแผน และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหลักคือ การพัฒนาการศึกษามีใช้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนหรือเป็นสปอนเซอร์ในกิจกรรมบางอย่างที่มีผลประโยชน์ส่วนบุคคลแอบแฝงอยู่มากกว่าจะเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ของ นักเรียน นักศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2537 : 207) ดังนั้น เป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงขอบข่ายของประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การให้ชุมชนท้องถิ่น ได้มีโอกาสในการกำหนด เป้าหมายและทิศทางของโรงเรียน โดยส่วนกลางจะกำหนดหลักสูตร ในแนวทางไว้ กำหนดข้อบังคับไว้ กำหนดหนังสือหลักไว้ เป็นต้น แล้วให้โรงเรียนในแต่ละท้องถิ่นเลือกและจัดหนังสือเรียนเพิ่มเติมได้ ส่วนในด้านกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมตามโอกาส และวาระต่าง ๆ โรงเรียนจะมีสิทธิ์ที่จะเลือกสรรและ ดำเนินกิจกรรมได้ตามที่ตนเองต้องการและเห็นดีเห็นงาม ในส่วนที่โรงเรียนสามารถดำเนินการ ได้นี้เอง ที่โรงเรียนควรจะต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันของสังคมของชุมชน เพื่ออบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาของชุมชนนั้น ๆ เมื่อเด็กจบออกมาต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน นั้นเอง โดยเหตุนี้ชุมชนจึงควรมีสิทธิ์ที่จะรู้และกำหนดได้บ้างว่าบุตรธิดาของเขาจะมีลักษณะ อย่างไรและในอนาคตจะเป็นอย่างไร เป็นต้น การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะรู้ได้ว่าเด็กของเรา จะเป็นอย่างไร มีความสามารถด้านไหนในอนาคตนั้น เขาควรจะได้เข้ามามีส่วนรับรู้และกำหนด ทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนด้วยตนเอง นอกจากนี้การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้เข้ามา มีส่วนรับรู้และมีส่วนในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนเช่นนี้ ยังจะช่วยแก้ปัญหาในการขัดทอด หรือโยนความผิดซึ่งกันและกันได้ด้วย เพราะเมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นในการให้การศึกษาอบรม และดูแลเด็กก็จะถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน โดยวิธีการเช่นนี้จะช่วยให้โรงเรียนได้ ดำเนินกิจกรรมไปอย่างรอบคอบ เหมาะสม ตรงตามความต้องการของชุมชนมากขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 6 - 8)

3. การแสดงเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

การทำงานให้มีประสิทธิภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องกำหนดเป้าหมายเพราะ เป้าหมายก็คือ ทิศทางการทำงานที่กำหนดขึ้นเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่หน่วยงาน องค์กรที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2536 : 54)

ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path Goal Theory) ของเฮาส์ และมิทเชล มุ่งเน้นที่ พฤติกรรมของผู้นำ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงวิธีการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้ใต้บังคับ บัญชาเกี่ยวกับเป้าหมายของงาน เป้าหมายของบุคคลและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย ผู้นำจะมี ประสิทธิภาพถ้าหากสามารถยกระดับการยอมรับ ความพอใจ และแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ทฤษฎีนี้ได้แบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 4 แบบ และมีแบบหนึ่งเรียกภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) : ซึ่งสอดคล้องกับ ลิเคิอร์ท (Likert) เป็นนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง ที่ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในทฤษฎีองค์การ เป็นการจรรระบบที่ให้โอกาสแก่สมาชิกได้เข้ามา

มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กร ผู้ได้บังคับบัญชาจะรู้สึกว่ามีเสรีภาพในการใช้ความคิดเห็นและให้คำปรึกษา (ทัศนาศาสตร์, 2539 : 13 – 14)

เป้าหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาการกำหนดเป้าหมายเป็นเทคนิคการสร้างแรงจูงใจที่สำคัญการกำหนดเป้าหมายเฉพาะจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่ดีกว่า สูงกว่าการกำหนดเป้าหมายทั่วไป การใช้ภาษาเพื่อกำหนดเป้าหมายว่าทำให้ดีที่สุดจะมีความหมายและมีคุณค่ามากกว่าการที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายอะไรไว้เลย การกำหนดเป้าหมายที่มีความยาก จะช่วยให้ระดับของงานที่ได้สูงกว่าการกำหนดเป้าหมายของงานที่ต่ำกว่าและง่ายกว่า (สุพิตร สมานิต, 2541 : 1 - 2) เป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นเครื่องนำทางไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรมที่ปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจะมีเป้าหมายในการเรียนของบุตรหลานในปกครอง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไป ตามค่านิยม ประสบการณ์ ความรู้ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ (พัฒนา พลอยประไพ, 2541 : 13 - 15) การที่ผู้ปกครองนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงควรมีการกำหนดเป้าหมายหรือมีเป้าหมายของตนเองว่าจะมีเป้าหมายอย่างไร

ด้านการติดต่อสื่อสาร

1. ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นตัวเชื่อมกิจกรรมต่างๆระหว่างงานในองค์กรและยังเป็นเรื่องมือในการทำงานให้เกิดความสำเร็จได้ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึง การติดต่อสื่อสาร ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตตรุลย์ (2525 : 74 - 75) ได้สรุปความหมายของการติดต่อสื่อสารในแง่ต่างๆ ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกันและรวมถึงการที่จะอำนวยความสะดวก สิ่งให้เกิดการปฏิบัติงาน และเพื่อประสานกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมกันปฏิบัติ

2. การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่จะส่งข่าวสารและความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง

3. การติดต่อสื่อสารคือ กระบวนการใดก็ตามที่คำกล่าวหรือข้อคิดที่ได้ตัดสินใจไปแล้วได้ถูกส่งผ่านจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งในองค์กร กระบวนการนั้นคือการติดต่อสื่อสาร

4. การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์หรือทำลายความสัมพันธ์ของคนในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้าหรือเกิดอุปสรรคขัดแย้งขึ้นได้

เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2525 : 193) ได้ให้คำจำกัดความของการติดต่อสื่อสาร หมายถึง ความพยายามที่มนุษย์จะถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็น ความเห็นใจจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งอาจถ่ายทอดด้วยคำพูด รูปภาพ อากัปกริยา การเคลื่อนไหว การแสดงท่าทาง และอื่นๆ

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 278) ได้สรุปความหมายของการสื่อสารว่า หมายถึง การติดต่อส่งข่าวสารข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทศนคติต่างๆจากบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไปยังบุคคลหนึ่งหรือหลายคน และการติดต่อสื่อสารนั้น จะต้องเป็นผู้ส่งข่าวสารและรับข่าวสาร

ปรีชญา ฐูปทอง (2532 : 15) ได้สรุปการติดต่อสื่อสารว่า การติดต่อสื่อสารคือการส่งข้อความหรือเรื่องราวจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นคณๆ เดียวหรือหลายคน เพื่อให้ผู้นั้นทราบข้อความดังกล่าว แต่การติดต่อสื่อสารที่ดีต้องไม่หยุดอยู่เพียงเท่านั้น การติดต่อสื่อสารที่ดีและจะได้ผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้รับสามารถรับทราบข้อความนั้นได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายนั้นอย่างถ่องแท้และมีปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมต่อไปตามที่ผู้ส่งข้อความนั้นประสงค์จะมีให้ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารคือ การส่งสารด้วยวิธีการต่างๆจากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความเจริญ ความคิดของมนุษย์อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยกระบวนการของการสื่อสารความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศาสตร์ อาจนำมาถ่ายทอดเก็บรักษาไว้และปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยอาศัยการสื่อสาร ดังนั้น การสื่อสาร จึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน้าที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคน องค์การหรือสังคมใดๆ การขาดระบบสื่อสารที่ดีไม่เพียงแต่การกระทบต่อการประสานงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานเท่านั้นแต่จะทำให้หน้าที่ต่างๆ ในองค์การไม่อาจดำเนินงานภายในสังคมได้ (เสนาะ ดิเียวาร์. 2537 : 4 - 5) เพราะฉะนั้นการสื่อสารเป็นกระบวนการสื่อสารความหมาย (Communication Process) ซึ่งเป็นกระบวนการของการส่งข่าวสาร (Information) ระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมีอยู่ 3 องค์ประกอบได้แก่ แหล่งข่าวสาร (Source or Sender) ข่าวสาร (Message) และผู้รับข่าวสาร (Receiver) ซึ่งอาจแสดงให้เห็นโดยใช้แผนภูมิดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบการสื่อสาร

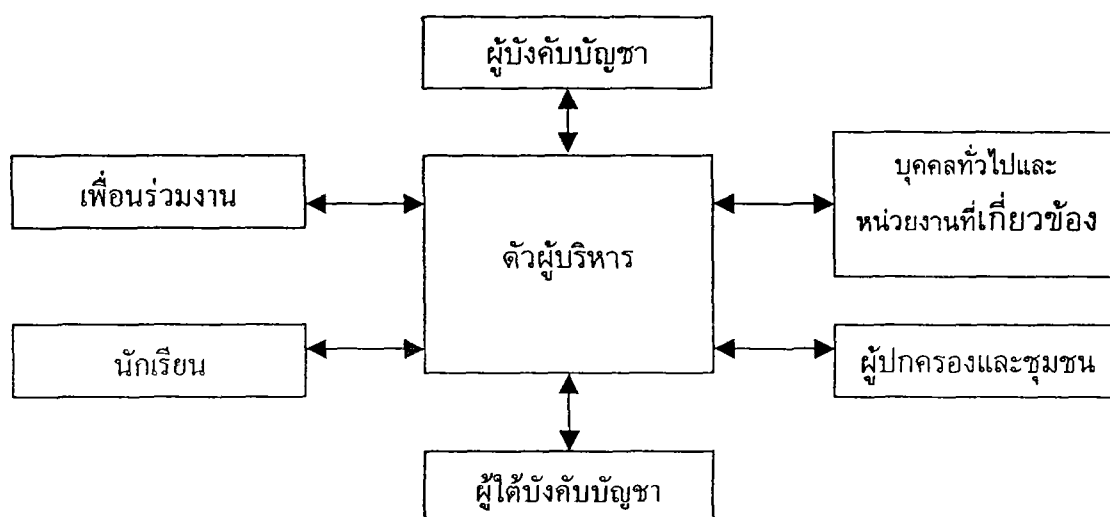
ที่มา : เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529) พฤติกรรมองค์การ. (212)

จากภาพจะแสดงให้เห็นว่า ผู้ส่งข่าวสารหรือแหล่งข่าวสารในการสื่อความหมายอาจจะเป็นบุคคล กลุ่ม หรือองค์การ ซึ่งแน่นอนที่สุดเนื้อหาของข่าวสารและประสิทธิภาพของข่าวสารนั้น จะมีผลกระทบมาจากลักษณะของผู้ส่งข่าวสาร ความต้องการ ทักษะ ค่านิยม และการรับรู้ของผู้ส่งข่าวสารจะสะท้อนผู้ให้ข่าวสารนั้นๆ ผู้รับข่าวสารก็เช่นกัน อาจจะเป็นบุคคล กลุ่ม หรือองค์การที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการจะให้ข่าวสารนั้นไปถึง ผู้รับข่าวสารก็จะได้รับอิทธิพลต่างๆ และมีผลกระทบต่อความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารนั้นๆ ด้วย ผู้รับข่าวสารอาจจะไม่ได้รับข่าวสารที่ส่งออกไปจากผู้ส่ง เนื่องจากว่าข่าวสารที่ส่งออกไปนั้นใช้ช่องทางไม่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้รับข่าวสารจะไม่มีความตั้งใจที่จะรับข่าวสารได้ด้วย ดังนั้น จึงมีคำเตือนผู้ที่สื่อความหมายอยู่ว่า “จงสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับสาร” ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ถ้าหากผู้รับข่าวสารไม่ได้รับข่าวสาร ไม่รับรู้ข่าวสาร การสื่อความหมายก็ไม่อาจเกิดขึ้นและจะไม่มีกระบวนการสื่อความหมาย (เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. 2529 : 212)

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อองค์การในการบริหาร ทำให้งานขององค์การดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงาน ในแง่ขององค์การ การสื่อสารทำให้เกิดความหมายทำให้คนคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์การ การสื่อสารนำไปใช้ในกิจกรรมขององค์การหลายอย่าง เช่น การตัดสินใจ การสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การสร้างความเจริญ และพัฒนาองค์การ การควบคุมและการประสานงาน กิจกรรมทางการสื่อสารมีบทบาทในองค์การที่ทำหน้าที่ต่างๆ ในองค์การดำเนินต่อเนื่องกันและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน้าที่ต่างๆ ในองค์การ

การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารต้องใช้ในการดำเนินงานทางการบริหาร เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องเข้าใจ มองเห็น และตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร รู้จักเลือกและใช้การติดต่อ

สื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในหน่วยงานของตน โดยเฉพาะในองค์การทางการศึกษาที่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งภายนอกองค์การและภายในองค์การอยู่มาก ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคล กลุ่ม หน่วยงานหรือองค์การอื่นตลอดจนกับทั้งบุคลากรในโรงเรียน ครูอาจารย์ คณาธิการโรง นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจ ประสานงานกระตุ้นหรือชักจูงผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2536 : 50 – 51) ซึ่งสามารถแสดงในรูปแผนภูมิ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ของการติดต่อสื่อสาร

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2536) ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. (50 - 51)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการติดต่อสื่อสารเป็นการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิด ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและอารมณ์ การติดต่อสื่อสารส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพที่ดีหรือทำลายความสัมพันธ์ของหน่วยงาน การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการศึกษาซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรที่ต้องมีความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชน ฉะนั้นการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้านความตระหนัก

1. ความหมายของความตระหนัก

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 133) ให้ความหมายว่า ความตระหนัก หมายถึง ความรู้ตัวอยู่แล้ว คือการที่รู้ว่าสิ่งนี้มีอยู่หรือเป็นอยู่แต่ไม่รู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 133) ให้ความหมายของความตระหนักไว้ว่า เป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain) แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำหรือความสามารถระลึกได้ ความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ

บลูม (Bloom. 1971 : 271) กล่าวถึงความหมายของความตระหนักว่า เป็นขั้นต่ำสุดของภาคอารมณ์และความรู้สึก ความตระหนักเกือบคล้ายกับความรู้ตรงที่ความรู้และความตระหนักต่างไม่เน้นที่ลักษณะสิ่งเร้า แต่ความตระหนักต่างกับความรู้ตรงที่ความตระหนักไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนัก

ไอเซนค และฮาร์โนลด์ (Eysenck and Arnold. 1972 : 110) ได้อธิบายความหมายของความตระหนักในแง่จิตวิทยาว่า ความตระหนักเป็นความสัมพันธ์ของสามสิ่ง (Consciousness) และเจตคติ (Attitudes) ความตระหนักเป็นภาวะของจิตใจซึ่งไม่อาจแยกเป็นความรู้สึกหรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด

สรุปได้ว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความปรารถนาต่าง ๆ ต่อสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์หนึ่งด้วยการพูด เขียน หรืออื่นๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าภายนอก เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความตระหนัก

ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก ความตระหนัก (Awareness) เป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) ซึ่งเกือบคล้ายความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ความคิด (Cognitive Domain) ปัจจัยด้านความรู้หรืออารมณ์นั้น จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ความคิดเสมอ ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ การสัมผัสและการใช้จิตไตร่ตรองจัดหาเหตุผล ความตระหนักเป็นเรื่องของโอกาสการได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าโดยไม่ได้ตั้งใจการใช้จิตไตร่ตรองแล้วจึงเกิดความสำนึกคิดต่อประสบการณ์หรือสถานการณ์นั้น ความตระหนักจะไม่เกี่ยวกับการจำหรือการระลึกมากนัก เพียงแต่จะรู้สึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Conscious of Something) จำแนกและรับรู้ (Recognition) ลักษณะของสิ่งนั้นเป็นสิ่งเร้าออกมาว่า มีลักษณะเป็นเช่นไร โดยไม่มีความรู้สึกในการประเมิน

เข้าร่วมด้วย และยังไม่สามารถแบ่งออกมาได้ว่า คุณสมบัติใดของสิ่งเร้าที่ทำให้เกิด ความตระหนักต่อสิ่งนั้น (ประสาธน์ อิศรปริดา. 2523 : 106 -119)

ทงศ์ศักดิ์ ประสบกิตติคุณ (2534 : 22 - 23) กล่าวว่า เนื่องจากความตระหนักของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนักด้วย เช่นกัน ซึ่งได้แก่

1. ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้
2. ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม ถ้าบุคคลใดที่มีความเคยชินต่อสภาพแวดล้อมนั้น ก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่ตระหนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ความใส่ใจและการให้คุณค่า ถ้ามนุษย์มีความใส่ใจในเรื่องใดมาก ก็จะมี ความตระหนักในเรื่องนั้นมาก ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้ผู้พบเห็น เกิดความสนใจ ย่อมทำให้ผู้พบเห็นนั้นเกิดการรับรู้และความตระหนักขึ้น
4. ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ ถ้ามนุษย์ได้รับการรับรู้บ่อยครั้งเท่าใดหรือนานเท่าไร ก็ยิ่งทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักได้มากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ ปัจจัยที่มีผลการเกิดความตระหนัก ได้แก่ ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้ ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม ความใส่ใจและการให้คุณค่า รูปแบบของสิ่งเร้าและระยะเวลาในการรับรู้

3. ความตระหนักในปัญหาของโรงเรียน

โรงเรียนเป็นของชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจะต้องเกี่ยวข้องและร่วมมือกันอยู่เสมอ แต่การร่วมมือที่จะเกิดขึ้นได้อย่างดีนั้น จำเป็นจะต้องให้ทั้งสองฝ่ายมีความรู้จักและเข้าใจกัน อย่างดีพอเสียก่อน การร่วมมือที่ดีจึงจะเกิดขึ้นได้ โดยเหตุนี้เมื่อโรงเรียนมีความจำเป็นจะต้องให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน เมื่อชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ดังกล่าวแล้ว ชุมชนก็จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความรู้สึกร่วมได้เสีย มีความพร้อม ที่จะแก้ปัญหาของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีปัญหอะไรชุมชนก็จะเข้าใจปัญหาได้ดี การขอ ความช่วยเหลือร่วมมือหรือขอความอนุเคราะห์จากชุมชนก็จะทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น เพราะ ชุมชนรู้ปัญหาอยู่แล้ว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540 : 68)

ความตระหนักในปัญหาของโรงเรียนเป็นความประจักษ์ชัดในสภาพที่ไม่พึงประสงค์ ของผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นช่องว่างระหว่างเป้าหมาย กับสภาพที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขของชุมชนแวดล้อมโรงเรียน ความตระหนัก ในปัญหาจะเกิดขึ้นจากการสร้างความคุ้นเคยในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ จัดการศึกษา กล่าวคือ ต้องเริ่มที่ผู้มีหน้าที่โดยตรง ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา

ทุกระดับ ครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ต้องมีความแม่นยำในประเด็นต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปยังมีความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อยเพราะคุ้นเคยอยู่กับการเป็นพวกพ้อง หรือการขอร้องให้ความช่วยเหลือให้ความร่วมมือมากกว่า ประการต่อมาคือ นักการเมือง โดยเฉพาะที่อยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนต่าง ๆ ต้องเข้าใจเนื้อหาสาระในกฎหมายดังกล่าวได้ดีพอ เพื่อประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและรับทราบเพื่อผลการปฏิบัติงานของการมีส่วนร่วมโดยแท้จริงสร้างความตระหนักให้เกิดความคุ้นเคยจนถือว่าเป็นหน้าที่ที่ประชาชนทุกกลุ่มต้องรับภาระในการจัดการศึกษา จนกระทั่งสามารถกำหนดความต้องการของตนเองได้ (ศักราช พ้าขาว. 2543 : 41 - 42)

เบเคอรา (Becerra. 1974 : 6887-A) ได้วิจัยเรื่องบทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนในการวินิจฉัยปัญหา เขาได้แยกการตัดสินใจปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารและตัวแทนชุมชน จะต้องร่วมมือกัน ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่ บทบาทและนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่า

1. ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชนอีกทั้งจะต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนในทุกโอกาส
2. ทศนคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นปัญหาสำคัญหรือเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ในการที่เข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติงานร่วมกัน
3. ในการเข้าร่วมประชาชนหรือชุมชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีการฝึกอบรมและเตรียมการก่อนพอสมควร
4. ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับตนเอง

ความตระหนักในปัญหาของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เนื่องจากการรับรู้ปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขถ้าไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อบุตรหลานของตนเองที่เรียนอยู่ในโรงเรียน ความตระหนักจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สรุปความตระหนักในปัญหาของโรงเรียน คือสภาวะจิตใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นและความปรารถนาที่จะให้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนได้รับการแก้ไข โดยการร่วมมือช่วยเหลือของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นผลดีต่อบุตรหลานของตน

ด้านแรงจูงใจ

1. ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (Motivation) ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายดังต่อไปนี้

ทองปาน แวงโสธรณ์ (2541: 16) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เกิดจากแรงจูงใจภายในซึ่งเกิดขึ้นจากความสนใจ ความต้องการ และเจตคติ ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งซึ่งได้แก่ เป้าหมาย ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าและเครื่องล่อ

ชมชื่น สมประเสริฐ (2542: 10) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า องค์ประกอบภายในที่ผลักดันหรือกระตุ้นอินทรีย์ให้เกิดหรือยับยั้งพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายหรือมีทิศทางเพื่อสนองความต้องการของตน

ลูธันส์ (Luthans. 1992: 147) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า ความเต็มใจที่จะใช้พลังเพื่อทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้ประสบผลสำเร็จ เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวเร่งหรือเริ่มการทำงานของมนุษย์ เพื่อไปให้ถึงวัตถุประสงค์ที่มีรางวัลเป็นเป้าหมาย

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจที่จะใช้พลังในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2. ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจมีนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2542 : 236) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจอย่างมีหลักเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) หมายถึงสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลกระทำพฤติกรรมอันพึงปรารถนา เช่น สนใจ ตั้งใจเรียน และขยันหมั่นฝึกฝน ทบทวนบทเรียนตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม แรงจูงใจภายในได้แก่

1.1 ความสนใจพิเศษ ถ้าเด็กคนใดมีความอยากรู้ อยากเห็น (Curiosity) เป็นพิเศษต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง วิชาใดวิชาหนึ่ง ก็จัดว่าเด็กมีการจูงภายในกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่หมกมุ่นในสิ่งนั้นหรือวิชานั้นๆ

1.2 ความต้องการ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คนเราทุกคนมีความต้องการและความต้องการทำให้เกิดแรงขับ แรงขับทำให้คนเรากระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดความสบายใจ พอใจ

1.3 เจตคติ ความรู้สึกความนึกคิดที่ดีที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จัดเป็นการจูงใจภายในอีกอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น เด็กที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ เห็นว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนสนุกทั้งเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อชีวิต

ประจำวัน เจตคติที่ดี (Positive Attitude) จะทำให้เด็กสนใจตั้งใจและขยันในการทำแบบฝึกหัดเป็น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) แรงจูงใจชนิดนี้เกิดจากเครื่องล่อ (Incentives) ภายนอกมากระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ได้แก่

2.1 เป้าหมาย คนที่มีเป้าหมายในการเรียนหรือการทำงานใดๆ นั้น เป้าหมายจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า (Knowledge of Progress) เด็กที่มีโอกาสได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียน การทำงานหรือการทำกิจกรรมใดๆ แล้ว ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าของตนจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจได้ดี ทำให้เด็กมีกำลังใจ (Encourage) ในการเรียน การทำงาน และการทำกิจกรรม การทำพฤติกรรมที่ดีงามต่อไป

2.3 เครื่องล่อหมายถึง สิ่งที่ครูผู้ปกครองและผู้บังคับบัญชานำมาใช้กระตุ้นนักเรียน บุตรหลานและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดแรงจูงใจในการทำดีทดสอบ การชมเชย (Praise) การติเตียน (Blame) การแข่งขัน (Competition)

อารี พันธุ์ณี (2542 : 180 - 181) ได้แบ่งประเภทของการจูงใจตามที่มาของแรงจูงใจได้ 3 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจทางสรีระวิทยา แรงจูงใจด้านนี้ เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของมนุษย์ ได้แก่ ต้องการน้ำ อาหาร พักผ่อน และปราศจากโรค เป็นต้น เราสามารถวัดระดับความต้องการทางสรีระได้ จากการสังเกตพฤติกรรมและการกระทำของคนเรา คือ จากความมากน้อยของการกระทำ การเลือกกระทำ (เลือกสิ่งใดแสดงว่าต้องการสิ่งนั้นมาก) การโต้ตอบต่อสิ่งที่มาขัดขวาง

2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา มีความสำคัญน้อยกว่าแรงจูงใจด้านสรีระวิทยา เพราะจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่าแต่จะช่วยคนเราทางด้านจิตใจ ทำให้มีสุขภาพดีและสดชื่น แรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ความต้องการความรักและความเอาใจใส่ใกล้ชิดจากผู้อื่น

3. แรงจูงใจทางสังคมหรือแรงจูงใจที่เกิดการเรียนรู้ (Social Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้มีจุดเริ่มต้น ส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา ตัวอย่างของแรงจูงใจทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเรา ได้แก่

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motives) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่วัยเด็ก

จากผลศึกษาวิจัย พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเอง ฝึกหัดการช่วยเหลือตัวเองตามวัย จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความต้องการความสำเร็จในชีวิตสูง การฝึกให้บุคคลมีความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงมักเริ่มจากครอบครัวเป็นลำดับแรก

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Affiliative Motives) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความเอาใจใส่ ความรักจากผู้อื่น เป็นต้น

3.3 แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self - Esteem) เป็นแรงจูงใจที่บุคคลปรารถนาเป็นที่ยอมรับของสังคม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนโดยทั่วไป ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคมซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกนับถือตนเอง

3. ทฤษฎีการจูงใจ

ทฤษฎีการจูงใจตามแนวคิด เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg)

การจูงใจตามแนวคิดของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ข้อสมมติฐานของแนวคิดนี้เชื่อว่า คนหรือผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน เพราะความพึงพอใจในงานจะช่วยเพิ่มความสนใจงานมากขึ้น เพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น และเพิ่มผลงานในการผลิตให้สูงขึ้น ในทางตรงข้าม หากเกิดความไม่พึงพอใจในงานแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่างๆ เช่น ทำให้ลดความสนใจในงานเกิดความท้อถอยในการทำงานยิ่งขึ้น ทำให้ผลงานในการผลิตตกต่ำลง เป็นต้น หน้าที่ของผู้บริหารก็คือ จะต้องรู้วิธีจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจที่สุดอันจะมีผลต่อผลิตผลที่สูงที่สุดด้วย ดังนั้นแนวคิดของเฮิร์ซเบิร์ก จึงกล่าวถึงองค์ประกอบที่จะช่วยจูงใจให้คนปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสรุปออกได้เป็น 2 อย่างคือ

1. องค์ประกอบแห่งความพอใจในงานเรียกว่า องค์ประกอบกระตุ้น (Motivator Factors) ซึ่งได้แก่

- 1.1 ความสำเร็จ (Achievement)
- 1.2 การยอมรับนับถือ (Recognition)
- 1.3 ลักษณะของงาน (The Work Itself)
- 1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- 1.5 ความก้าวหน้า (Advancement)

2. องค์ประกอบที่ป้องกัน ไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน เรียกว่า เป็นองค์ประกอบบำรุง (Maintenance Factors) หรือองค์ประกอบสุขอนามัย (Hygiene Factors) ซึ่งได้แก่

2.1 นโยบายและการบริหารงานขององค์การ (Company Policy and Administration)

2.2 วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Technical Supervision)

2.3 เงินเดือน (Salary)

2.4 การปกครองบังคับบัญชาส่วนบุคคล (Interpersonal Supervision)

2.5 สภาพการทำงาน (Working Conditions) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา
ธิราช 2536 : 146 – 148)

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 161 – 162) กล่าวถึงแนวคิดของเอิร์ชเบอร์ก สามารถนำมาอธิบายแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนได้คือ องค์ประกอบความพอใจในงาน จะเป็นองค์ประกอบกระตุ้นให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ถ้าหากโรงเรียนสร้างการยอมรับนับถือ มีความเข้าใจในลักษณะของงาน และได้รับการกิจที่จะต้องรับผิดชอบชัดเจน ไม่เกินความรู้ความสามารถก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในส่วนขององค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานเป็นองค์ประกอบค้ำจุน (Maintenance Factors) นั้น สามารถอธิบายความถูกต้องของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาคือ นโยบายและการบริหารงานขององค์การที่สอดคล้องและเหมาะสมไม่ขัดแย้งตายตัว ซึ่งจะต้องเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล (Education For All) อย่างทั่วถึงและให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All For Education) (ประเวศ วะสี. 2541 : 61) การมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นสาธารณะจะเป็นองค์ประกอบค้ำจุนให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ทฤษฎีการจูงใจของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Existence-Relatedness-Growth Theory E.R.G. Theory) อัลเดอร์เฟอร์ ได้จำแนกความต้องการออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต (Existing Needs) ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) และความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) ทฤษฎีนี้ไม่ได้ยึดลำดับความต้องการตายตัวแบบมาสโลว์ ความต้องการชนิดต่าง ๆ ของอัลเดอร์เฟอร์ นั้นมีการเน้นหรือมุ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้นไป แต่ไม่ต้องการระดับความพอใจขั้นต่ำ และเมื่อความต้องการระดับที่สูงกว่าไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นสาเหตุให้ความต้องการในระดับที่ต่ำกว่าถูกกระแสนออกมา แม้ว่าความต้องการอย่างหนึ่งที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการนั้นก็อาจจะเป็นแรงจูงใจต่อไปอีก ดังนั้นแนวคิดของทฤษฎีนี้สามารถนำมาอธิบายแรงจูงใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) ของผู้ปกครองจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2533 : 55)

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation)

มาสโลว์ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมในทฤษฎี ลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) ดังนี้ (จำนงค์ ภาษาประเทศ. 2535 : 17 - 18)

1. มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดมนุษย์จะมีความต้องการตลอดเวลา และมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่มีมนุษย์แต่ละคนจะต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับหรือมีอยู่แล้ว เมื่อต้องการอย่างหนึ่งได้รับความตอบสนองความต้องการด้านอื่น ๆ จะเกิดขึ้นแทนที่ กระบวนการอย่างนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปไม่มีวันยุติ

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจ พฤติกรรมมนุษย์อีกต่อไป แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบจะเป็นสิ่งจูงใจ

3. ความต้องการของมนุษย์สามารถจัดได้เป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการในลำดับต่ำได้รับการตอบสนองจนเต็มที่แล้ว ความต้องการในลำดับสูงขึ้นถัดไปจะเกิดขึ้น และมนุษย์ก็จะแสวงหาสิ่งที่ตอบสนองความต้องการเรื่อย ๆ ไป

ทฤษฎีนี้สามารถอธิบายถึงแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น แรงจูงใจอย่างหนึ่งเกิดจากความต้องการยอมรับจากสังคม การต้องการได้รับการยกย่องและความต้องการความสำเร็จในชีวิต

4. แรงจูงใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2541: 92) กล่าวถึงปัจจัยที่จะกระตุ้นให้กรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 ปัจจัย คือ (1) การให้คำชมเชยหรือการได้รับคำชมเชยจากทางโรงเรียน (2) การจัดให้มีการพบปะระหว่างกรรมการศึกษา (3) การจัดให้มีของที่ระลึกแก่ผู้มาประชุม (4) การประกาศเกียรติคุณแก่กรรมการศึกษาดีเด่น และ (5) การประชาสัมพันธ์ผลงานของกรรมการศึกษา ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องของจิตวิทยาที่ทางโรงเรียนจะกระตุ้นหรือเร้าใจให้กรรมการศึกษาและประชาชนทั่วไปเข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ในข้อเท็จจริงแล้วมนุษย์เรานั้นต้องการได้รับคำชม การยกย่องมากกว่าคำตำหนิต์เตือน ดังนั้นถ้าหากบุคคลในโรงเรียนมีการชมเชยการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษา หรือประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมแล้วย่อมจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี และจะเป็นสะพานเข้าไปสู่การให้โดยเฉพาะกรรมการศึกษาที่เสียสละและทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถจนบังเกิดผลดีแก่โรงเรียนก็สมควรจะประกาศเกียรติคุณในคุณงามความดีให้คนทั่วไปทราบ

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ สนับสนุนการจูงใจตามแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) แนวคิดการจูงใจของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow) มาจากทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการหรือที่เรียกว่า ทฤษฎีลำดับขั้นของความ ต้องการ (Hierarchy of needs) มาสโลว์ มีความเชื่อว่าการจะบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน การให้ความ ร่วมมือในการทำงานอย่างดีนั้น จะบังเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหาร

องค์การเข้าใจความต้องการของมนุษย์ และเลือกใช้วิธีการจูงใจเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิด ความมั่นใจ และเกิดความรู้สึกที่จะอุทิศตนเพื่องานได้อย่างถูกต้อง การเข้าใจความต้องการ ของมนุษย์นั้นเป็นจุดแรกที่จะนำไปสู่ความเข้าใจพฤติกรรมของคนในองค์การ จากความเชื่อ ดังกล่าว เขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการและความต้องการนั้นมีอยู่เสมอไม่สิ้นสุด แต่ความ ต้องการจะเป็นอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเขามีสิ่งนั้นแล้วหรือยัง
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป
3. ความต้องการของคนจะซับซ้อน บางทีความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนอง ยังไม่สิ้นสุด ก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นมาอีก
4. ความต้องการของคนสามารถจัดอันดับความต้องการได้ จากระดับต่ำไปหาสูง ซึ่งเรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) แบ่งเป็น 5 ขั้น คือ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) (2) ความต้องการทางด้าน ความปลอดภัย (Safety Needs) (3) ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) (4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem Needs) (5) ความต้องการที่จะให้เกิด ความสมหวังในชีวิต (Actualization) (กิตติมา ปรีดีติลล. 2539 : 160 - 161)

การจูงใจให้ผู้ปกครองมาร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึง ความต้องการของผู้ปกครองที่มีความรักความผูกพันในบุตรหลานของตนเอง มีความปรารถนา ที่จะให้บุตรหลานประสบความสำเร็จในชีวิตและในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็ต้องการที่จะได้รับ การยอมรับจากสังคม ต้องการที่จะเป็นบุคคลที่สำคัญในสังคม การให้ความสำคัญแก่ชุมชนและ ผู้ปกครอง จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อนำไปสู่การจูงใจให้บุคคลเหล่านั้นเห็นว่าคุณค่า ของการจัดการศึกษาเพื่อบุตรหลาน เพื่อชุมชนของเขา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วีระวัฒน์ ไชยคำมิ่ง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนภายใต้ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยม ศึกษาตอนต้นเขตชนบทยากจน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในเรื่องการมีส่วนร่วมนั้น ทั้งบุคลากร ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในโรงเรียนน้อยมาก หรือไม่มีส่วนร่วมเลย ยกเว้นการช่วยประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนเท่านั้น

สิทธิศักดิ์ นิระทัย (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ในด้านความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียน ผู้ปกครองมีความต้องการต่อการบริหารงานของโรงเรียน 3 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและการบริหารกิจการนักเรียน

อุษา ภูมิ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชนศึกษากรณีจังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนในการร่วมมือทำกิจกรรมกับโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของชุมชนมีส่วนกำหนดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษา ชุมชนเกษตรกรรมให้ความร่วมมือมากกว่าชุมชนอุตสาหกรรม อาชีพจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับโรงเรียน แต่ให้ความร่วมมือในรูปของการบริจาคเงินสิ่งของ และผลการศึกษายังพบอีกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน มีผลต่อความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน

ชาคริต คล้ายพิมพ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กของหมู่บ้านจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษา พบว่า กรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง ได้รับรู้ข้อมูลและข่าวสารในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กค่อนข้างมาก เข้าใจขอบเขตการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่วนบทบาท พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทั้งกรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็ก มีส่วนร่วมมากในกิจกรรมที่เป็นงานปฏิบัติลงมือกระทำ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ แสดงพฤติกรรมน้อยมาก นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ระดับการเข้าร่วมจะมีการเข้าร่วมสูงในศูนย์พัฒนาเด็กประเภทก้าวหน้า ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กประเภทล้าหลังมีการเข้าร่วมในการพัฒนาต่ำ สำหรับผู้ปกครองที่คาดหวังให้นักเรียนช่วยประกอบอาชีพในครอบครัว ผู้ปกครองจะดูแลเอาใจใส่ จัดเตรียมอุปกรณ์ ตามที่นักเรียนและโรงเรียนต้องการ ให้เด็กได้ทำการบ้านด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครองจะให้ความช่วยเหลือเฉพาะงานที่ปฏิบัติและส่งเป็นชิ้นงาน หรืองานที่ต้องใช้เครื่องมือ ที่อาจเป็นอันตรายในการทำการบ้าน ส่วนผู้ปกครองที่คาดหวังให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวระดับดี ผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนด้วยวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นและควบคุมการทำการบ้านด้วยตนเองหรือจัดหาผู้ควบคุม และช่วยเหลือการทำการบ้านนักเรียน นอกจากนี้ พบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบัน มีลักษณะการจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระที่แตกต่างไปจากเดิม จึงไม่เข้าใจเนื้อหาวิธีการและการดำเนินกิจกรรมของหลักสูตร

มัย สุขเยี่ยม (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า รูปแบบกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถาบัน ควรแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย การกำหนดมาตรการ การกำหนดเป้าหมาย การจัดทำแผนงาน/งาน/โครงการ การกำหนดค่าใช้จ่ายตามแผน การจัดทำแผนพัฒนาประจำปี การนำแผนไปปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผล และการทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาและยังได้แบ่งบุคลากรที่จะให้มีส่วนร่วมเป็น 4 กลุ่ม ปรากฏว่า ระดับในการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มมากน้อยแตกต่างกันไปตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบและความเกี่ยวข้อง

สมาลี สายมณี (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของชุมชนและรูปแบบการให้บริการของโรงเรียนในชุมชนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน พบว่า ในส่วนของความต้องการในการรับบริการจากโรงเรียน ชุมชนมีความต้องการในการรับบริการด้านการเมืองการปกครองเป็นลำดับที่ 1 ต้องการรับบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพเป็นลำดับที่ 2 ต้องการรับบริการด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีเป็นลำดับที่ 3 ต้องการรับบริการด้านสาธารณสุขเป็นลำดับที่ 4 ต้องการรับบริการด้านการศึกษาเป็นลำดับที่ 5 และลำดับสุดท้ายต้องการบริหารด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์

กิตติ การโสภา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2533) จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในขั้นตอนการสำรวจปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน การประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะในขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรและมีส่วนร่วมเป็นวิทยากร ในการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน สำหรับขั้นการแต่งตั้งคณะกรรมการ การร่วมประชุม การวิเคราะห์ตัดสินใจเลือกอาชีพและการสร้างหลักสูตร ประชาชนไม่มีส่วนร่วม

ปรีชา บัววิรัตน์เลิศ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้ที่บ้านของครู และการช่วยเหลือของผู้ปกครองในการทำการบ้านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองในการทำการบ้านของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่

วิไลวรรณ กันธิยะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของชุมชนแม่ข่ายเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนในโรงเรียนแม่ข่ายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียน สำรวจปัญหาความต้องการของโรงเรียน ก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาต่างๆ ในโรงเรียน ต้องการให้ผู้ปกครองพบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อวางแผน

ในการจัดวิชาเรียนในระดับมาก และต้องการให้มีการประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดหลักสูตรและรายวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนให้แก่นักเรียนและผู้ปกครองในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดวิชาเลือก ชุมชนต้องการให้ผู้มีความรู้ของชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหาวิชาชีพ ตลอดจนปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาให้ดีขึ้น ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอน ชุมชนต้องการให้จัด โดยเน้นการฝึกปฏิบัติและให้ใช้สถานประกอบการในชุมชนในการฝึกด้านวิชาชีพ ตลอดจนจัดการเรียนการสอน โดยเชิญผู้มีความรู้ ความชำนาญและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในท้องถิ่น มาให้ความรู้ แก่เด็กนักเรียนและชุมชน และต้องการให้โรงเรียนยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่นักเรียน ที่มีผลการเรียนดี และจัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม สำหรับการเปิดสอน วิชาชีพ ชุมชนต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพที่น่าส่งเสริมและยังไม่มีในชุมชน การประเมินผลการเรียนของนักเรียน ชุมชนต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้ โดยการจัด จำหน่ายผลผลิตการแสดงผลงานของนักเรียนแก่ประชาชน และในการจัดกิจกรรมต่างๆ ชุมชน ต้องการให้จัดกิจกรรมที่หลากหลายและยึดหลักการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน โดยต้องการให้มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

อุดม ตะสิงห์ชะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของผู้ปกครองและครู จากการเข้าร่วมโครงการอาหารกลางวัน : กรณีศึกษาโรงเรียนรำเพยวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ใน 4 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมประชุม การแสดง ความคิดเห็น การร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมินผล ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อต้องการให้ลูก หรือนักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมของตน นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนด้วย

นริวรรณ พรหมชุมและคณะ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนชทยากจน จังหวัดขอนแก่น ปรากฏผลการวิจัย คือ โรงเรียนมีการคัดเลือกกรรมการศึกษา โดยการ ให้ประชาชนออกความเห็นสำหรับกรรมการศึกษาของโรงเรียน ไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนของคน ในชุมชน ทั้งด้านเพศ อายุ และฐานะทางเศรษฐกิจ มีความพร้อมในระดับปานกลาง สำหรับการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การหาเงินให้กิจกรรมพิเศษ งานสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน งานบริการด้านกีฬา นันทนาการและศิลปวัฒนธรรม การใช้จ่ายเงินในกิจกรรมพิเศษ งานกระตุ้นให้คนในชุมชนรวมตัวกันเพื่อพัฒนา งานบริการ สำหรับนักเรียน งานจัดอบรมสัมมนาผู้นำชุมชน งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร งานบริการ ด้านการศึกษาตลอดชีพให้กับชุมชน งานประเมินผลการทำงานของโรงเรียน งานพัฒนา

วัตถุประสงค์และนโยบายของโรงเรียน งานประเมินผลบุคลากร งานปฐมนิเทศและอบรมบุคลากรในโรงเรียน ส่วนงานที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ งานหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน จากการศึกษายังพบอีกว่า กรรมการศึกษาขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตน จึงเกิดปัญหาในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ มีปัญหาเกิดจากการไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม และมีแต่ถูกขอปรึกษาทรัพย์สินของ รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้ออกาสการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 170) วิจัยพบว่า การวางแผน กำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียน โดยชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำชุมชนของท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการให้คณะกรรมการการศึกษาของชุมชนชี้แนะนโยบาย และความต้องการทางการศึกษาของชุมชน

พิมพา ตามี (2540 : 83) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีแหล่งความรู้หรือสถานประกอบการ ได้แก่ สวนผัก สวนผลไม้ สวนสมุนไพร แหล่งเพาะปลูกพืช และมีความรู้ ความสามารถพิเศษทางเกษตรกรรมมากที่สุด เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกันมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมโดยเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในเรื่องที่ตนมีความรู้ ความสามารถ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่า การจัด การเรียนการสอนไม่ควรจำกัดแต่ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้ปกครองจึงต้องการให้มีการสอนวิชาชีพให้กับเด็กนักเรียนบ้าง โดยให้ออกาสผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่บุตรหลานตนเอง

สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : 44) วิจัยพบว่า การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนนั้น ปรากฏว่า ร้อยละ 100 เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ควรจะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในด้านวิชาการในโรงเรียน ซึ่งอยู่ในลักษณะต่างๆ ที่มีความคิดเห็นเกินร้อยละ 50 ซึ่งโรงเรียนต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วม คือ เป็นวิทยากรท้องถิ่น รณรงค์เข้าเรียนต่อของนักเรียน จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด ควบคุมความประพฤติของนักเรียน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542 : 225) ได้ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับบริบทของชุมชนหลายประการ คือ บริบทของชุมชนที่มา จากอุดมการณ์การพัฒนาประเทศ นโยบายในการจัดการศึกษา และเงื่อนไขที่สำคัญในชุมชนหลายประการ เช่น เงื่อนไขทางด้านพื้นฐานความคิดของคนในชุมชน ซึ่งได้แก่ ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนในชุมชน ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการถ่ายทอด การเรียนรู้ การรวมกลุ่มของคนในชุมชน และความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู กลุ่มวิทยากรภายนอก

กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงเงื่อนไขทางด้านชุมชน ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนของคนในชุมชน

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เฉลิม มุ่งปั้นกลาง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระปัญหาการวางแผนการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ตามกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการขั้นกำหนดแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นติดตามประเมินผลแผน พบว่า ครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน มีปัญหาการวางแผนการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนอยู่ในระดับกลางเรียงอันดับปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ได้แก่ การศึกษานโยบายของหน่วยงานเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและการให้ครู – อาจารย์ มีส่วนร่วมในการศึกษาความต้องการ ขั้นกำหนดแผน ได้แก่ การให้คณะกรรมการของโรงเรียนและครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนมีความสอดคล้องประสานสัมพันธ์กับนโยบายของ สปช. สปจ. สปอ. ของกลุ่มโรงเรียน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแผน โครงการจากหน่วยงานระดับสูงและการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนอย่างเป็นระบบและทันตามกำหนดเวลา ขั้นติดตามประเมินผลแผน ได้แก่ การจัดทำเอกสารสรุปผลการประเมินผล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน มีการประเมินผลแผนร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครู – อาจารย์ที่มีสถานภาพต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการวางแผนการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 136) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนในกิจกรรมของโรงเรียน มีการเข้าร่วมประชุมที่โรงเรียนจัดขึ้นเกือบทุกครั้ง ส่วนกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง

ธีรภัทร์ เจริญดี (2542 : 94 – 95) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการของโรงเรียนระดับที่ปฏิบัติในภาพรวมพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก ได้แก่ ให้ผู้ปกครองร่วมเป็นกรรมการในโรงเรียน จัดประชุม ขอคำปรึกษาและขอความคิดเห็นจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ร่วมกำหนดและรับข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรเพิ่มเติมในโรงเรียน เชิญผู้ปกครองร่วมเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน แต่งตั้งผู้ปกครองช่วยดูแล ควบคุม

นักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปีนครั้งคราว ของความร่วมมือในการบริจาคเงินทุน และอุปกรณ์การศึกษา

พรทิพา จุลสุคนธ์ (2542 : 120 – 121) วิจัยพบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมเกิดจาก กระบวนการทางสังคมในชุมชนที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รูปแบบของการมีส่วนร่วมในอดีตจึงมีศูนย์กลางอยู่ที่ชุมชน สถาบันชุมชน ที่ปมเพาะให้เกิดกระบวนการทางสังคมในอดีต อัน ได้แก่ ความช่วยเหลือเกื้อกูล การเรียนรู้ร่วมกัน กระทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสมัครใจ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน คือ วัด สถาบันของชุมชน เป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนในชุมชน ด้วยความร่วมมือของพระ และชาวบ้านที่มีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา

วันเพ็ญ สอนรัตนชัย (2544 : 86 – 87) วิจัยเกี่ยวกับ ทักษะต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทการร่วมวางแผนการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ บทบาทประสานความร่วมมือกับโรงเรียน การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างกับทักษะต่อบทบาทการมีส่วนร่วมปรากฏว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะต่อบทบาทการมีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามีความรู้ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีความสัมพันธ์กับทักษะต่อบทบาทการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลมีความรู้ทำให้ต้องการแสดงความคิดเห็น แสดงบทบาท หรือต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม บทบาทการมีส่วนร่วมโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับความพร้อมต่อการเข้าเป็นกรรมการโดยรวม

งานวิจัยในต่างประเทศ

จาบารน์ (Jabarn. 1973 : 6288 – A) ได้ศึกษาความสัมฤทธิ์ผลในเป้าหมายของแผนโรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐวิสคอนซินช่วงปี 1960 – 1970 ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายของแผนงานในช่วงเวลาดังกล่าว มีอุปสรรคสำคัญพอสรุปได้ 3 ประการ คือ ขาดการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ ขาดเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนด้านการวางแผน

เบเคอรา (Becerra. 1974 : 5887-A) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน พบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใดๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและผู้แทนชุมชนจะต้องร่วมมือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่และบทบาทและนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน

ฮาคานเนน (Hakanen. 1975 : 6004-A) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์โคตา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น
2. การขาดข้อมูลข่าวสารและการติดต่อภายใน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์กับภายในชุมชน
3. เครื่องมือที่ใช้ติดต่อไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่นๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

โรเบิร์ต (Roberts. 1979 : 5247 - A) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนการศึกษาของรัฐอัลบามา กล่าวถึงสังคมและปรัชญาการศึกษาที่เปลี่ยนไป มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาว่าการวางแผนการศึกษาต้องกำหนดรูปแบบที่เหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีคณะกรรมการอันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการวางแผน

เวลล่า (Vella. 1979 : 66 - 77-A) ศึกษาการใช้ชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคล เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาชุมชน ในประเทศโลกที่สาม ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การจัดการศึกษาชุมชนต้องถือเอาบุคคลเป็นศูนย์กลาง
2. วิธีการให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับให้ชุมชนรู้จักพึ่งตนเอง
3. โครงการการศึกษาที่จัดขึ้น จะต้องบูรณาการกับแผนพัฒนาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ
4. ผู้รับผิดชอบในโครงการจะต้องมีความเข้าใจในสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
5. ทั้งเนื้อหาและกระบวนการของการศึกษาชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กัน
6. การศึกษาชุมชนที่จัดขึ้นมิใช่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตและประสบการณ์ของบุคคลด้วย

ทิกพิน (Thigpin. 1980 : 516-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่บริการชุมชนของวิทยาลัยชุมชนกับโรงเรียนชุมชนรัฐเทนเนสซี ค้นพบขั้นตอนว่า วิทยาลัยชุมชนโปรแกรมบริการ

ชุมชนและโรงเรียนชุมชน แสดงให้เห็นถึงหน้าที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีระบบชุมชนด้วย และยังคงพบว่า

1. วิทยาลัยชุมชนมีคณะกรรมการที่มั่นคงและแน่นอนกว่าโรงเรียนชุมชน
2. ทุนสำหรับบริการเป็นปัญหาที่สำคัญของทั้งสองสถาบัน
3. ความพยายามที่ต่อเนื่องก่อให้เกิดความร่วมมือและการกระทำร่วมกันระหว่างทั้งสองสถาบัน
4. โปรแกรมการบริหารชุมชนไม่ถึงจุดสมบูรณ์เต็มที่ในบางท้องถิ่นและขาดทุนทรัพย์
5. จำนวนผู้รับผิดชอบบอกให้ทราบว่าสมาชิกของชุมชนไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับแผนเพื่อทำการบริการหรือสำรวจ และประเมินเครื่องมือ เครื่องใช้

บูเลอร์ (Bueler. 1984 : 850 - A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแบบของการติดต่อสื่อสารกับบุคลิภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า แบบของการติดต่อสื่อสารมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิภาพของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยได้แยกแบบของการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนออกเป็น 2 แบบ คือ แบบมุ่งการแจ้งข่าวสาร (Informer Dimension) และแบบมุ่งความกระตือรือร้น (Encourage Dimension) และงานวิจัยยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมติดต่อสื่อสารแบบมุ่งการแจ้งข่าวสารมากกว่าแบบมุ่งความกระตือรือร้น

เฟอร์รันดีโน (Ferrandino. 1984 : 853-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในงานกับพฤติกรรมติดต่อสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความสำเร็จในงานของผู้บริหารโรงเรียน การติดต่อสื่อสารช่วยให้ผู้บริหารสามารถอธิบายให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจถึงการตัดสินใจของผู้บริหารได้ดีกว่าการที่ผู้ร่วมงานจะตัดสินใจโดยความรู้สึกและค่านิยม หรือยอมรับด้วยความคิดของผู้ร่วมงานเองฝ่ายเดียว การวิจัยยังพบอีกว่า พฤติกรรมติดต่อสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมีผลต่อการยอมรับของครู

ชัควี (Chukwee. 1986: 1126-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้อำนาจกับการติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่เป็นไปในลักษณะของการกระจายอำนาจ จะช่วยให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา และเกิดความสำเร็จในงานของโรงเรียนได้ดีกว่า เพราะผู้ปกครองนักเรียนต้องการที่จะติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้บริหารโรงเรียน

กัสแมน (Guzman. 1988 : 582 - A) ได้ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการเป็นผู้นำในรัฐโคโลราโด งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาถึงผลของการมีส่วนร่วมใน

รูปของคณะกรรมการ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้นำ ได้ข้อสรุปดังนี้

- 1) ผู้เข้าร่วมจะได้ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้ และทักษะในการแก้ปัญหา
- 2) มีทักษะในการสื่อสารและความขัดแย้งทางด้านการบริหารเพิ่มสูงขึ้น
- 3) เกิดการพัฒนาทางด้านการบริหาร
- 4) มีบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่ดี
- 5) บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรจะได้รับการพัฒนา
- 6) เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 7) สมาชิกกำหนดแหล่งที่มาของการศึกษา
- 8) มีกระบวนการวางแผนร่วมกันเพื่อให้เกิดการศึกษา
- 9) มีกระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างของคณะกรรมการ
- 10) มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน
- 11) สมาชิกมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- 12) ความเป็นผู้นำไม่ได้ถูกกำหนดโดยบทบาททางงาน
- 13) สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนา
- 14) ผลลัพธ์ไม่ได้เกิดจากบทบาททางหน้าที่การทำงานโดยไม่มีการวางแผน

เทคา (Tekaa. 1988 : 1626 - A) ได้วิจัยทัศนะของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาวอินเดีย แคนาดา พบว่า โครงการทางด้านการศึกษามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชน จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัดการศึกษา จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้ งานวิจัยของเทคาเน้นที่การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษา ทั้งนี้ครูใหญ่หรือผู้บริหารจะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริม

มิลเลอร์ (Miller. 1989 : 320 - A) ได้ศึกษา การกำหนดการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนชนบทในสหรัฐอเมริกา จากการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งการให้ครูมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์อย่างมากในด้านการยอมรับและความเข้าใจ

ฮาดี (Hady. 1990 : 3276) ได้ทำการวิจัยรูปแบบความคิดสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการการศึกษาโรงเรียนของรัฐในประเทศอียิปต์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองและผู้บริหาร มีเจตคติเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งขึ้นอยู่กับความไม่พึงพอใจในระบบการศึกษา
2. เจตคติของผู้ปกครองมีผลแตกต่างกันตามการศึกษา รายได้ อายุ จำนวนบุตร และเพศ
3. เจตคติของผู้ปกครอง มีผลแตกต่างกันตามประสบการณ์ การศึกษา อายุ ตำแหน่งในการบริหาร จำนวนนักเรียน และเวลาที่ใช้กับผู้ปกครอง

ชูลเลอร์ (Schuler. 1990 : 2595 - A) ได้วิจัยการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซตา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ปรากฏว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม การเข้าร่วมโดยไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากการสื่อสาร ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมของประชาชน ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจในมหาวิทยาลัย การมีอิทธิพลต่อทิศทางการบริหารของมหาวิทยาลัย ปัญหาได้แก่ การเข้าร่วมในระดับพื้นฐาน การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจ สถานการณ์ทั้งหมด การขาดข้อตกลงเกี่ยวกับการเข้าร่วมของประชาชน การขาดความจริงใจ และความพยายามอย่างเท่าเทียมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่เหมาะสมที่ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การสร้างแนวคิดให้กับทางการ การตัดสินใจด้านการเงิน การตัดสินใจด้านการศึกษา และการเลือกคณะกรรมการโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งสิ้น 45,647 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. 2544 : 2)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970: 608) ได้ผู้ปกครอง จำนวน 381 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนผู้ปกครองนักเรียน 381 คน โดยจำแนกสัดส่วนตามอำเภอ ดังตารางการสุ่มตัวอย่างในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองสมุทรสาคร	58	22,879	191
กระทุ่มแบน	20	13,066	109
บ้านแพ้ว	31	9,702	81
รวม	109	45,647	381

การจำแนกกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสัดส่วนอำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 191 คน อำเภอกะทู้มแบน จำนวน 109 คน อำเภอบ้านแพ้ว จำนวน 81 คน

จากนั้น ทำการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียนจำแนกเป็นรายอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 7 โรงเรียน อำเภอกะทู้มแบน จำนวน 3 โรงเรียน อำเภอบ้านแพ้ว จำนวน 4 โรงเรียน รวม 14 โรงเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนในห้าด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2544 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 1970 : 107 - 110) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาสามด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2544 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 1970 : 107 - 110) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม ตามผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 2 ตอน เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน กำหนดการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนและความคิดเห็นของผู้ปกครอง

นักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (วัน เดชพิชัย. 2535 : 351 – 352 , บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) มีดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะ/ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณลักษณะ/ความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะ/ความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะ/ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณลักษณะ/ความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการศึกษาตามตัวแปรที่กำหนดในการศึกษาวิจัย สรุปและสร้างเป็น นิยามศัพท์เฉพาะ

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบ สอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียน นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และกรรมการ ควบคุมปริญญานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และนำให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 7 ท่าน คือ อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ อาจารย์ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก อาจารย์ ดร.บัญชา แสนทวี อาจารย์ ดร.ชลิตร์ โพธิ์นคร อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ มณีโชติ อาจารย์ ดร.สุพจน์ พันธนียะ และ อาจารย์กมล ปิยภักดิ์

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยไปทดลองใช้กับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดธรรมมาวุธารามและ โรงเรียนวัดธรรมสถิต แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach. 1984 : 161) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น ตอนที่ 1 คุณลักษณะของผู้ปกครองเท่ากับ 0.95 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.97

4. นำแบบสอบถามเสนอประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อขอ ความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด แจกแบบสอบถามแก่ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ผู้วิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 381 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.65

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้ง 353 ฉบับ ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ทั้ง 353 ฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วใส่รหัสแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 นำมาตรวจสอบความเรียบร้อย
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ SPSS/PC+ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)
2. สถิติพื้นฐาน
 - 2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.3 ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
 - 2.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X1	แทน	คุณลักษณะด้านเจตคติ
X2	แทน	คุณลักษณะด้านการกำหนดเป้าหมาย
X3	แทน	คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสาร
X4	แทน	คุณลักษณะด้านความตระหนัก
X5	แทน	คุณลักษณะด้านแรงจูงใจ
Y1	แทน	ความคิดเห็นด้านการวางแผนจัดการศึกษา
Y2	แทน	ความคิดเห็นด้านการจัดหลักสูตร
Y3	แทน	ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนในด้านคุณลักษณะของผู้ปกครองและความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนในด้านคุณลักษณะของผู้ปกครองและความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้านเจตคติของผู้ปกครอง ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ ดังตารางที่ 2 – 11

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนในด้านคุณลักษณะผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 5 ด้าน

ด้าน	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1	ด้านเจตคติของผู้ปกครอง	3.87	0.61	มาก
2	ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.35	0.48	ปานกลาง
3	ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.72	0.60	มาก
4	ด้านความตระหนัก	3.68	0.64	มาก
5	ด้านแรงจูงใจ	3.63	0.54	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านคุณลักษณะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านเจตคติ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ มีเพียงการกำหนดเป้าหมาย ด้านเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
เจตคติของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1.	การที่ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น มากๆ จะทำให้ได้แนวคิดใหม่ๆ สำหรับ พัฒนาโรงเรียน	3.91	0.83	มาก
2.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้ปกครองมีหน้าที่รับผิดชอบ การศึกษา	3.69	0.98	มาก
3.	เมื่อผู้ปกครองได้มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนจะทำให้ ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีต่อการมีส่วน ในการจัดการศึกษา	3.91	0.85	มาก
4.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยเติมเต็มความต้องการของโรง เรียนและชุมชน	3.89	0.83	มาก
5.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริม ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน	4.03	0.85	มาก
6.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยทำให้ การจัดหา บำรุง รักษา อาคารเรียนและ อุปกรณ์ต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.82	0.94	มาก
7.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองช่วยให้ การตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมี ประสิทธิภาพสูงขึ้น	3.80	0.88	มาก
รวมเฉลี่ย		3.87	0.61	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดเห็นในด้านเจตคติต่อการมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.87$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแสดงออกทางความคิดเห็นของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
การกำหนดเป้าหมายต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1.	ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน	3.66	0.88	มาก
2.	ผู้ปกครองควรรู้สภาพปัจจุบันและปัญหาในโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน	3.62	0.88	มาก
3.	ผู้ปกครองควรมีความรอบรู้ทุกด้านในกระบวนการจัดการศึกษา	3.28	0.99	ปานกลาง
4.	เป้าหมายในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพื่อต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามที่ตนมุ่งหวัง	3.46	0.93	ปานกลาง
5.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพราะกระทรวงรู้ความต้องการของนักเรียน	2.43	0.97	น้อย
6.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองควรกำหนดโดยผู้ปกครอง ชุมชน และครูเท่านั้น เพราะว่าคนเหล่านี้ทราบความต้องการของชุมชนและนักเรียน	3.41	0.95	ปานกลาง
7.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ควรกำหนดเฉพาะในระดับท้องถิ่น	3.33	1.05	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
8.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษา ควรได้มาจากความ คิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่	3.56	0.96	มาก
9.	เป้าหมายที่ไม่ชัดเจนของการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็น สาเหตุของการไม่ได้รับความร่วมมือ	3.40	0.98	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.35	0.48	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านการกำหนด
เป้าหมายต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านการกำหนด
เป้าหมายต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ข้อที่
อยู่ในระดับมากได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน
ผู้ปกครองควรรู้สภาพปัจจุบันและปัญหาในโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย
ของโรงเรียน และเป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ควรได้มาจาก
ความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่ สำหรับเป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ
จัดการศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพราะกระทรวงรู้ความต้องการ
ของนักเรียน นั้นอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
การติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1.	ผู้ปกครองรู้สึกได้รับความสะดวกมากใน การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน	3.63	0.95	มาก
2.	การติดต่อสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องระหว่าง ผู้ปกครองกับโรงเรียนจะช่วยให้ผู้ปก ครองตระหนักในปัญหาของโรงเรียนมาก ขึ้น	3.84	0.84	มาก
3.	การติดต่อสื่อสารทางตรงระหว่างผู้ปกครอง กับโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่ง เสริมการมีส่วนร่วม	3.88	0.89	มาก
4.	ผู้บริหารควรแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ ผู้ปกครองเพื่อจะได้เกิดความร่วมมือตาม เป้าหมายที่กำหนด	4.08	0.86	มาก
5.	ผู้ปกครองควรติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหว ในโรงเรียน	3.77	0.95	มาก
6.	การสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็น ทางการระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน มีความสำคัญเท่าเทียมกันที่จะช่วยกระตุ้น ให้ผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียน	3.62	0.95	มาก
7.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหว ภายในโรงเรียนจากบุคลากรที่เรียนอยู่ใน โรงเรียน	3.91	0.91	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
8.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากจดหมายข่าวของโรงเรียน	3.74	0.99	มาก
9.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการเยี่ยมเยียนโรงเรียน	3.49	0.93	ปานกลาง
10.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการอภิปรายพูดคุยกับเพื่อนๆ	3.26	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.72	0.60	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านการติดต่อ สื่อสารต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.72$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน การติดต่อสื่อสารต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ มีเพียง ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการเยี่ยมเยียนโรงเรียนและ ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการอภิปรายพูดคุยกับเพื่อนๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านความตระหนักของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1.	ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนควรเป็นปัญหา ร่วมกันระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและ ชุมชน	3.73	0.90	มาก
2.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ของโรงเรียน	3.59	0.98	มาก
3.	ผู้ปกครองควรร่วมกิจกรรม/การประชุม ของโรงเรียน เพื่อดูแลให้เด็กมีสุขภาพดี	3.86	0.94	มาก
4.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจว่านักเรียน จะได้รับการสอนด้วยวิธีการที่เหมาะสม	3.74	0.91	มาก
5.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารของ โรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่านักเรียน จะได้รับการประเมินผลที่ถูกต้อง	3.69	0.94	มาก
6.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนเพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่า นักเรียนจะได้ ใช้แบบเรียนที่เหมาะสม	3.70	0.90	มาก
7.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารของ โรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าอาคารเรียนจะ อยู่ในสภาพที่ดี	3.63	0.95	มาก
8.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่านักเรียนจะได้ รับประโยชน์สูงสุดจากโรงเรียน	3.79	0.91	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
9.	การที่เด็กๆ ปนให้ผู้ปกครองฟัง จะทำให้ ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวในโรงเรียน ได้มากขึ้น	3.64	0.94	มาก
10.	ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวภายในโรงเรียนจาก รายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของโรงเรียน	3.49	0.95	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.68	0.64	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านความตระหนักต่อ
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.68$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
ความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ มีเพียง
ข้อ 10 ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวภายในโรงเรียนจากรายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของโรงเรียน
อยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างสูง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
แรงจูงใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
1.	การได้รับเกียรติและได้รับการยกย่อง ทำให้ผู้ปกครองประสงค์ที่จะมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	3.62	0.94	มาก
2.	ความเป็นห่วงบุตรหลานของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองประสงค์ที่จะมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	3.84	0.86	มาก
3.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนเพราะจะทำให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบดีขึ้น	3.69	0.91	มาก
4.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโรงเรียนของ เด็กมากขึ้น	3.62	0.87	มาก
5.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนเพื่อได้มีโอกาสพบกับครูที่สอน บุตรหลานของเขา	3.74	0.92	มาก
6.	ถ้าผู้ปกครองสามารถที่จะทำให้โรงเรียนดี ขึ้น ก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม/ การประชุมของโรงเรียนมากขึ้น	3.63	0.92	มาก
7.	ผู้ปกครองต้องการได้รับการสนใจที่จะ เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของ โรงเรียน	3.50	0.98	ปานกลาง
8.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อได้รับผลประโยชน์ตอบแทน	3.21	1.32	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การแสดงออก ทางความคิด
9.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อทำให้บุตรหลานพึงพอใจ	3.78	0.94	มาก
10.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานที่ดี	3.69	1.02	มาก
รวมเฉลี่ย		3.63	0.54	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านแรงจูงใจ
ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.63$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้าน
แรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ มีเพียง
ผู้ปกครองต้องการได้รับการจูงใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน และ
ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อได้รับผลประโยชน์ตอบแทน อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 3 ด้าน

ด้าน	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1	ด้านการวางแผนจัดการศึกษา	3.27	0.77	ปานกลาง
2	ด้านการจัดหลักสูตร	3.25	0.77	ปานกลาง
3	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
อยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกด้าน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพิจารณา และเลือกข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน	3.38	0.88	ปานกลาง
2.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน	3.25	0.90	ปานกลาง
3.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายของโรงเรียน	3.18	0.98	ปานกลาง
4.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการติดตามผล การวางแผนของโรงเรียน	3.40	0.94	ปานกลาง
5.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์ของการวางแผนการศึกษา	3.36	0.98	ปานกลาง
6.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวง เงินค่าใช้จ่ายในแผนการศึกษาของโรงเรียน	3.13	1.12	ปานกลาง
7.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนด เวลาการปฏิบัติงาน ของงาน/โครงการตาม แผนการศึกษาของโรงเรียน	3.19	0.99	ปานกลาง
8.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเสนองาน/ โครงการที่จะเสนอของบประมาณในการ วางแผนของโรงเรียน	3.22	1.04	ปานกลาง
9.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในวางแผนการ ควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานตามงาน/ โครงการ ตามแผนการศึกษาของโรงเรียน	3.25	0.96	ปานกลาง
10.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการ ตามแผนการศึกษาของโรงเรียน	3.34	0.91	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.27	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ด้านการวางแผนจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ด้านการวางแผนจัดการศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกข้อ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียน	3.02	1.07	ปานกลาง
2.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร	3.58	0.91	มาก
3.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร	3.35	0.96	ปานกลาง
4.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	3.32	0.99	ปานกลาง
5.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน	3.20	1.01	ปานกลาง
6.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่รายได้งานอาชีพในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	3.44	0.97	ปานกลาง
7.	ผู้ปกครองควรมีส่วนในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรของโรงเรียน	3.21	0.97	ปานกลาง
8.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรของโรงเรียน	3.10	1.04	ปานกลาง
9.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร	3.16	0.99	ปานกลาง
10.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน	3.10	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.25	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ด้านการจัดหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร อยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงข้อเดียว
ที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร
อยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนด กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.29	1.04	ปานกลาง
2.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดหา/ จัดทำสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.22	1.04	ปานกลาง
3.	ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในการ จัดการเรียนตามแนวทางของหลักสูตร	3.45	0.98	ปานกลาง
4.	ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในการ จัดการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	3.56	0.88	มาก
5.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดสภาพ แวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนการสอน	3.48	0.90	ปานกลาง
6.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประเมินผลนักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์	3.24	0.97	ปานกลาง
7.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการอบรมด้าน จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับ นักเรียน	3.69	0.99	มาก
8.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสำรวจและ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่ง ความรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดกิจ กรรมกรเรียนการสอน	3.45	0.96	ปานกลาง
9.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดหา วิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ และการจัด การเรียนการสอน	3.45	1.02	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
10.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น	3.70	0.98	มาก
รวมเฉลี่ย		3.45	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ มีเพียง
ผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีความรู้
ความเข้าใจในการจัดการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการ
อบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน และผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3
X1	1.00	0.56**	0.64**	0.60**	0.66**	0.37**	0.42**	0.48**
X2		1.00	0.60**	0.58**	0.61**	0.54**	0.53**	0.51**
X3			1.00	0.69**	0.66**	0.42**	0.45**	0.56**
X4				1.00	0.73**	0.56**	0.55**	0.58**
X5					1.00	0.55**	0.56**	0.57**
Y1						1.00	0.79**	0.69**
Y2							1.00	0.80**
Y3								1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้ปกครองทุกตัวมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	R	R ²
ด้านการวางแผนจัดการศึกษา	0.64	0.41
ด้านการจัดหลักสูตร	0.63	0.39
ด้านการจัดการเรียนการสอน	0.65	0.42

จากตาราง 13 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ มีสหสัมพันธ์พหุคูณกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในด้านการวางแผนจัดการศึกษา เท่ากับ 0.64 ด้านการจัดหลักสูตร เท่ากับ 0.63 และด้านการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.65 คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการวางแผนจัดการศึกษาได้ ร้อยละ 41 ด้านการจัดหลักสูตรได้ ร้อยละ 39 และด้านการจัดการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 42

การวิเคราะห์คำถามปลายเปิด ความคิดเห็นเพิ่มเติมใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน มีผู้ปกครองนักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม จำนวน 78 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 381 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47

สรุปความคิดเห็นเพิ่มเติมรายด้านได้ดังนี้

ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า

1. ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในด้านการวางแผน
2. ควรมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเรื่องการวางแผนจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้เข้าร่วมในการวางแผนจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. ควรให้การวางแผนจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน เพราะผู้ปกครองนักเรียนไม่มีความรู้ในเรื่องการวางแผนจัดการศึกษา

ด้านการจัดหลักสูตร ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า

1. ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และอาชีพตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

2. ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในด้านหลักสูตร

3. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้นักเรียนสามารถนำไปให้ได้

4. การจัดหลักสูตรควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน เพราะผู้ปกครองไม่มีความรู้ในด้านดังกล่าว

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า

1. ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของโรงเรียน

2. ควรนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น สถานประกอบการ

3. ควรให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพมาช่วยจัดการเรียนการสอน

สรุปความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนต้องการที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษา แต่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา และต้องการให้มีการจัดหลักสูตรโดยการเน้นกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งความต้องการให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองนักเรียนโดยการจัดประชุม เพื่อจะได้รู้และเข้าใจกระบวนการในการจัดการศึกษา และจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนควรให้อาสาผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยโรงเรียนในด้านการวางแผนจัดการศึกษา การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และควรใช้ประโยชน์จากผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการประกอบอาชีพและสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิจัย เรื่องคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัย สรุปวิธีวิจัยและผลการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานในการวิจัย
3. วิธีการวิจัย
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านการวางแผนการศึกษา การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเชิงบวก

วิธีการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งสิ้น 45,647 คน โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้ผู้ปกครอง จำนวน 381 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนผู้ปกครองนักเรียน 381 คน โดยจำแนกสัดส่วนตามอำเภอ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert. 1970 : 107 - 110) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำไปทดลองใช้ (Try out) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองใน 5 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการแสดงทางความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษา ใน 3 ด้าน มีความเชื่อมั่น 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด แจกแบบสอบถามแก่ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยได้รับคืนทั้งสิ้น 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.65 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้ง 353 ฉบับ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีการแสดงออกทางความคิดในด้านคุณลักษณะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือด้านเจตคติ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

3. คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้ปกครองทุกตัวมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านการจัดการเรียนการสอนกับคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 5 ด้านสูงสุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกทางความคิด 5 ด้านคือ ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครแสดงออกทางความคิดอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงการกำหนดเป้าหมายเพียงด้านเดียวที่อยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองนักเรียนไม่เข้าใจวิธีการกำหนดเป้าหมายทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายในการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองเห็นว่า การกำหนดเป้าหมายควรเป็นหน้าที่ของครูและผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

การที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ด้วยตนเอง ทำให้คุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดด้านการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลางเพียงด้านเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ฮิวส์ (Hughes. 1976) กล่าวว่าในแง่ของการจัดการองค์การและบุคคล การกระทำใดๆ ที่ไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่มีคุณค่ามักไม่ได้รับความเอาใจใส่ กล่าวคือประสิทธิภาพของการกระทำขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเป้าหมายและการกระทำเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผล ย่อมไม่ได้รับการเอาใจใส่ ถ้าบุคคลไม่มีความรู้สึกที่เป็นพันธะต่อเป้าหมายนั้น ซึ่งสามารถพิจารณาเปรียบเทียบความรู้สึกเป็นพันธะต่อเป้าหมายสองลักษณะคือ เป้าหมายที่ถูกกำหนดให้และเป้าหมายที่บุคคลกำหนดขึ้นด้วยตนเอง พบว่า บุคคลรู้สึกเป็นพันธะต่อเป้าหมายที่กำหนดขึ้นเองมากกว่า เป้าหมายที่ดีมีอิทธิพลจูงใจต่อการกระทำของบุคคลเป็นเป้าหมายที่เกิดจากความต้องการ โดยบุคคลต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของความต้องการนั้น (พัฒนา พลอยประไพ. 2541 : 15; อ้างอิงจาก Hughes. 1976)

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยคุณลักษณะผู้ปกครองนักเรียนแสดงออกทางความคิดด้านการกำหนดเป้าหมายรายชื่อพบว่า ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 3.66$ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า การวางแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 170) วิจัยพบว่า การวางแผนกำหนดนโยบายทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการให้คณะกรรมการศึกษาของชุมชนขึ้นนโยบาย และความต้องการทางการศึกษาของชุมชน

1.2 ผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครที่แสดงออกทางความคิด เมื่อพิจารณาการแสดงออกทางความคิดรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านคือ ด้านเจตคติของผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ

1.2.1 ด้านเจตคติ ผู้ปกครองนักเรียนแสดงออกทางความคิด อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดด้านเจตคติในด้านบวกต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่บุตรหลานของตนเองเรียนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับฮาดี (Hady. 1991 : 3276) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารมีเจตคติเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเกิดจากความไม่พึงพอใจในระบบการศึกษาที่เป็นอยู่แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมเนื่องจากความเป็นห่วงบุตรหลาน ความต้องการที่จะให้บุตรหลานในปกครองของตนได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 225) วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน และ

โรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทของชุมชนหลายประการ คือ บริบทของชุมชนที่มาจากอุดมการณ์การพัฒนาประเทศ นโยบายการจัดการศึกษา และเงื่อนไขที่สำคัญในชุมชนหลายประการ เช่น เงื่อนไขทางด้านพื้นฐานความคิดของคนในชุมชน ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของตนในชุมชน ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการถ่ายทอดการเรียนรู้ การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนของคนในชุมชน ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกทางความคิดด้านเจตคติ มี เจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในทางบวก ผู้ปกครองนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร การร่วมมือกันของทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน จึงน่าจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยยังพบว่า ข้อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.03$ แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดด้านเจตคติ สูงสุด อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน หรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2533 : 114) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันนี้ หากได้มีการตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน

1.2.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองนักเรียนแสดงออกทางความคิดอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน ทั้งยังจะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความต้องการของผู้ปกครองไปยังโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัควี (Chukwee, 1986 : 1126 – A) วิจัยพบว่า ผลของการใช้อำนาจกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่เป็นไปในลักษณะของการกระจายอำนาจ จะช่วยให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา และเกิดความสำเร็จในงานของโรงเรียนได้ดีกว่า เพราะผู้ปกครองนักเรียนต้องการที่จะติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้บริหารโรงเรียน ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาครแสดงออกทางความคิดว่าการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะได้นำเอาข้อค้นพบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการสื่อสารให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากการพิจารณาผลการวิจัยรายข้อพบว่า ผู้บริหารควรแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ปกครอง เพื่อจะได้เกิดความร่วมมือตามเป้าหมายที่กำหนดอยู่ในระดับสูงสุด $X = 4.08$ แสดงว่า คุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า การแจ้งข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น สำหรับความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 50 - 51) ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจ ประสานงาน กระตุ้นหรือชักจูงผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษา

1.2.3 ความตระหนัก ผู้ปกครองนักเรียนแสดงออกทางความคิด อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะด้านความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองนักเรียนมีความตระหนักในปัญหาของโรงเรียน ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่พึงประสงค์ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเป้าหมายกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งควรจะได้รับ การแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนควรต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหาของโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบเคอรา (Becerra. 1974 : 5887 - A) วิจัยพบว่า ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนในการวินิจฉัยปัญหา ผู้บริหารและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่และบทบาทและนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการแก้ปัญหาาร่วมกัน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความตระหนักในปัญหา และจะทำให้มีเจตคติที่จะร่วมในการแก้ปัญหา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองควรร่วมกิจกรรม/การประชุมของโรงเรียน เพื่อดูแลให้เด็กมีสุขภาพดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 3.86$ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนมีความตระหนักในเรื่องการดูแลให้เด็กมีสุขภาพดีมากที่สุด คุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นเพราะความห่วงใยในสุขภาพของบุตรหลานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม ตะสิงห์ชะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของผู้ปกครองนักเรียนและครูจากการเข้าร่วมโครงการอาหารจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดโครงการอาหารกลางวันใน 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็นการร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมินผล ทั้งนี้เป็นไปเพื่อต้องการให้ลูกหรือนักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมของตน นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนด้วยข้อที่ผู้ปกครองแสดงออกทางความคิดน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองนักเรียนรับรู้เรื่องราวภายในโรง

เรียน จากรายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.49$ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า รายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนของโรงเรียนเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้เรียน เด็กเก่งย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เด็กอ่อนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งไม่อาจบอกเรื่องราวภายในของโรงเรียนได้ หรืออาจจะบอกได้บางส่วนแต่ไม่สามารถบอกเรื่องราวในโรงเรียนได้ทั้งหมด

1.2.4 แรงจูงใจ ผู้ปกครองนักเรียนแสดงออกทางความคิด อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะด้านแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองนักเรียนมีแรงจูงใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเอง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนมีองค์ประกอบความพอใจในงานที่กระตุ้นให้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ถ้าหากโรงเรียนสร้างการยอมรับนับถือ มีความเข้าใจในลักษณะของงานและได้รับการกิจที่จะต้องรับผิดชอบชัดเจน ไม่เกินความรู้ความสามารถก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กิติมา ปรีดีติลล. 2529 : 161 - 162) อีกทั้ง นโยบายและการบริหารงานขององค์การที่สอดคล้องและเหมาะสมไม่แข็งตายตัว ซึ่งจะต้องเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล (Education For All) อย่างทั่วถึงและให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All For Education) (ประเวศ วะสี. 2541 : 61) การมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นสาธารณะจะเป็นองค์ประกอบคำจูงให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2541 : 92) กล่าวถึงปัจจัยที่จะกระตุ้นให้กรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 ปัจจัย คือ (1) การให้คำชมเชยหรือการได้รับคำชมเชยจากทางโรงเรียน (2) การจัดให้มีการพบปะระหว่างกรรมการศึกษา (3) การจัดให้มีของที่ระลึกแก่ผู้มาประชุม (4) การประกาศเกียรติคุณแก่กรรมการศึกษาดีเด่น และ (5) การประชาสัมพันธ์ผลงานของกรรมการศึกษา ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องของจิตวิทยาที่ทางโรงเรียนจะกระตุ้นหรือเร้าใจให้กรรมการศึกษาและประชาชนทั่วไปเข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ในข้อเท็จจริงแล้วมนุษย์เรานั้นต้องการได้รับคำชม การยกย่องมากกว่าคำตำหนิติเตียน ดังนั้นถ้าหากบุคคลในโรงเรียนมีการชมเชยการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษา หรือประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมแล้ว ย่อมจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี และจะเป็นสะพานเข้าไปสู่การให้โดยเฉพาะกรรมการศึกษาที่เสียสละและทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถจนบังเกิดผลดีแก่โรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นห่วงบุตรหลานของผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.84$ สูงที่สุดในด้านแรงจูงใจ อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนได้รับสิ่งที่ดีจากโรงเรียน แต่ผู้ปกครองนักเรียนจะเชื่อมั่นได้ก็ต่อเมื่อได้มีโอกาสเข้ามาร่วมรับรู้ ร่วมทำร่วมคิดกับโรงเรียน จึงจะแน่ใจได้ว่าโรงเรียนได้จัดการศึกษาตามที่คุณปกครองนักเรียนต้องการ

ซึ่งสอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 189) การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจในโรงเรียน มีความเชื่อถือและศรัทธาในโรงเรียน หลักสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ให้ผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฮาดี้ ฮาดี้ (Hady. 1990 : 279) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษา

2. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร 3 ด้านคือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

2.1 ด้านความคิดของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนอยู่ในระดับไม่มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความเข้าใจในด้านการวางแผนจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนยังมีไม่มากและไม่ทั่วถึง จากคำถามปลายเปิดความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการศึกษา มีข้อนำสังเกตและนำเสนอในการอภิปรายผลคือ ความต้องการให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ปกครองนักเรียน แสดงว่า ผู้ปกครองมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา แต่ยังขาดความรู้ในด้านการวางแผนและผู้ปกครองส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า การวางแผนการจัดการศึกษาควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียนคณะครู ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือดำเนินการตามแผนที่โรงเรียนวางไว้ จากการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสะท้อนให้เห็นความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความแตกต่างกับผลการวิจัยของวันเพ็ญ สวรรค์ตันชัย (2544 : 54) ที่พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บุคลากรทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในลำดับมากที่สุด ในด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมวางแผนการศึกษาจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับมาก และการวางแผนการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมถือเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นในระดับมาก สาเหตุที่ผลการวิจัยที่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก งานวิจัยของวันเพ็ญ สวรรค์ตันชัย ในประชากรกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนนำร่องระยะแรกที่ได้รับการกระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษา 3 โรงเรียน คือโรงเรียนราชวินิต โรงเรียนดอนทอง และโรงเรียนประถมศึกษาธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้ปกครองของโรงเรียนเหล่านี้จะมีความพร้อมทางด้านการศึกษา มีพื้นฐาน

การศึกษาที่ดีกว่ากลุ่มประชากรที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาครทั้งจังหวัด แต่ความคิดเห็นจากผลการศึกษา มีความแตกต่างกันเล็กน้อยคือ ระดับปานกลางกับระดับมากในภาพรวม

2.2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองนักเรียนอาจขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดหลักสูตรดีพอ จากคำถามปลายเปิด แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ด้านการจัดหลักสูตรพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ควรนำหลักสูตรให้ผู้ปกครองได้ทราบ ควรมีการชี้แจงและแนะนำให้ผู้ปกครองทราบรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรเพียงพอ ทำให้ผลการวิจัย ด้านการจัดหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมมีความคิดเห็นว่า ควรจะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทคา (Tekaa. 1988 : 1626 - A) วิจัยพบว่า โครงการทางด้านการศึกษามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชน จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัดการศึกษา จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้

2.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัยพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่โดยที่การจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเรื่องของทางราชการ ผู้ปกครองมีหน้าที่ส่งบุตรหลานของตนมาโรงเรียนอย่างเดียว การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครู แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นจริงนั้น ผู้ปกครองก็มีส่วนในการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอมา เช่นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม อาชีพ การดำรงชีวิต วิธีการดำเนินชีวิต ชีวิตภายในบ้าน กริยา มารยาท ค่านิยมต่างๆ ผู้ปกครองล้วนแล้วแต่เป็นผู้ถ่ายทอดให้บุตรหลานของตน ผู้ปกครองบางส่วนเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนนั้น ผู้ปกครองจะต้องร่วมจัดกิจกรรมที่โรงเรียนเท่านั้น จากคำถามปลายเปิดที่ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้ปกครองแสดงออกความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในด้านการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนของบุตรหลานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า ควรเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ไปช่วยสอนในโรงเรียน การสอนอาชีพ ควรให้ผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพไปช่วยสอนในโรงเรียน หรือนำนักเรียนไปเรียนในสถานประกอบการของผู้ปกครอง เช่นอาชีพเกษตรกรรม อาชีพบริการซ่อมเครื่องยนต์ ซ่อมจักร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา ตามี (2540 : 83)

วิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีแหล่งความรู้หรือสถานประกอบการได้แก่ สวนผัก สวนผลไม้ สวนสมุนไพร แหล่งเพาะปลูกพืช และมีความรู้ ความสามารถพิเศษทางเกษตรกรรมมากที่สุด เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกันมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมโดยเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในเรื่องที่ตนมีความรู้ความสามารถ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ควรจำกัดแต่ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้ปกครองจึงต้องการให้มีการสอนวิชาชีพให้กับเด็กนักเรียนบ้าง โดยให้อาจารย์ผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นุตรหลานตนเอง

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่วิจัยพบด้านเห็นด้วยหรือเป็นไปในเชิงบวกตามสมมุติฐานการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำเอาผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดที่มีสภาพใกล้เคียงกับจังหวัดสมุทรสาคร

3. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า มีสหสัมพันธ์เชิงบวกในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะนำเสนอเป็นรายด้านดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการวางแผนจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะคุณลักษณะที่ดีด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการวางแผนจัดการศึกษา เพราะผู้ที่มีเจตคติที่ดี มีการกำหนดเป้าหมายมีวิธีการติดต่อสื่อสาร มีความตระหนักในปัญหาของโรงเรียนและมีแรงจูงใจจะเป็นคุณลักษณะที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตต์ เมตต์การุณ (2541 : 86) วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยภาพรวมแล้วกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($X = 2.38$) แต่ในรายละเอียดแล้วพบว่า บางกิจกรรมกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ได้แก่ การร่วมกำหนดความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ โครงการจัดหาที่ดิน โครงการจัดทำสวนหย่อม โครงการจัดหาทุนการศึกษา โครงการทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา และบางกิจกรรมกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การกำหนดนโยบายของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการบริหารโรงเรียน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียน การร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ และการร่วมจัดทำแผนและโครงการสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร์ เจริญดี

(2542 : 100) วิจัยพบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ร่วมกำหนดนโยบาย กิจกรรมต่างๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน ร่วมประเมินผลการทำงานของคณะครูในโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในวาระที่เหมาะสม ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาต่างๆ บริจาคเงินทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เป็นสมาชิกสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียน ร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 270) วิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนมีนโยบายและแผนงานที่ดี 2) โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือด้านการเงิน 3) โรงเรียนมีชื่อเสียงดี ซึ่งได้แก่ชื่อเสียงด้านการเรียนและชื่อเสียงอื่นๆ 4) โรงเรียนมีพัฒนาการที่ดี เช่นการพัฒนาด้านคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาด้านอาคารสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ อุปลา (2541 : 119) วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่อง การวางแผนแต่ละประเภทที่โรงเรียนต้องมี โดยเข้ารับการอบรมศึกษาเอกสารพิจารณากำหนดนโยบายและแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน จึงมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน คุณลักษณะที่ดีหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองจะสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการเข้ามีส่วนร่วมในด้านการวางแผน จัดการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน ซึ่งจะเป็นการสนองความต้องการของผู้ปกครองอย่างแท้จริง การแก้ปัญหาในด้านต่างๆ จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี การจัดการศึกษาจะเป็นไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านจัดหลักสูตร การศึกษาผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ปกครองมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านจัดหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะที่ดีด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ จะส่งผลต่อความคิดเห็นที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร เพราะหลักสูตรถือว่าเป็นหัวใจในการจัดการศึกษา หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ได้ขึ้นอยู่กับการนำ

หลักสูตรไปใช้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะทำให้ทราบความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนเองมีพัฒนาการอย่างไร มีลักษณะอย่างไร การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ กันธิยะ (2537 : บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียน สำรวจปัญหาความต้องการของโรงเรียน ก่อนที่จะเปิดสอนรายวิชาต่างๆ ในโรงเรียน ต้องการให้ผู้ปกครองพบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อวางแผนในการจัดวิชาเรียนในระดับมาก และต้องการให้มีการประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดหลักสูตรและรายวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดวิชาเลือก ชุมชนต้องการให้ผู้มีความรู้ของชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหา วิชาชีพ ตลอดจนปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเทคา (Tekaa. 1988 : 1626 - A) วิจัยพบว่า โครงการทางด้านการศึกษามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชน จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัดการศึกษา จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มิลเลอร์ (Miller. 1989 : 320 - A) วิจัยพบว่า การกำหนดการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน พัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนชนบทในสหรัฐอเมริกา จากการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการให้ครูมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์อย่างมากในด้านการยอมรับและความเข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนะ บัวสนธ์ (2535 : 213 - 214) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียน ผู้รับผลโดยอ้อมจากการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนาลักษณะไม่เป็นทางการกับผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน ผู้ปกครองทั้ง 5 คนรับรู้ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและรู้ว่ามีครูให้ผู้สอนภายนอกสอนนักเรียน การรับรู้ดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่ผู้ปกครองรู้จากการบอกเล่าของเพื่อนบ้าน และรับรู้จากการเห็นด้วยตนเอง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้ปกครองนักเรียนทั้งห้าคนต่างให้ความสนับสนุนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าทางโรงเรียนจะสอนอะไรให้เด็กก็ได้ขอเพียงสอนให้เป็นคนดี อ่านหนังสือออก คิดเลขเป็นตนก็พอใจแล้ว เรื่องการเรียนการสอนนั้นผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากนัก เพราะต้องยุ่งอยู่กับภาระการทำมาหากิน ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรจะเห็นว่าการนำหลักสูตรมาใช้สอนนักเรียนไม่มีปัญหาอุปสรรคแต่ประการใด

3.3 ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน การศึกษาผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะของผู้ปกครองมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองมีคุณลักษณะที่ดี ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน จากคำถามปลายเปิดความคิดเห็นเพิ่มเติมพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนในการเป็นวิทยากร การสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ การสอนอาชีพ การสอนและการอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การถ่ายทอดวัฒนธรรม การป้องกันและการแก้ปัญหาการเรียนให้แก่ นักเรียน ความประพฤติของนักเรียน ซึ่งเป็นความคิดเห็นในทางบวกของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่ดีของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ กันธิยะ (2537 : บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ชุมชนต้องการให้ผู้มีความรู้ของชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเนื้อหาวิชาชีพ ตลอดจนปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาให้ดีขึ้น ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอน ชุมชนต้องการให้จัดโดยเน้นการฝึกปฏิบัติและให้ใช้สถานประกอบการในชุมชนในการฝึกด้านวิชาชีพ ตลอดจนจัดการเรียนการสอน โดยเชิญผู้มีความรู้ความชำนาญ และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนและชุมชน และต้องการให้โรงเรียนยกย่อง ชมเชย ใหรางวัลแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และจัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม สำหรับการเปิดสอนวิชาชีพชุมชนต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพที่น่าส่งเสริมและยังไม่มีในชุมชน การประเมินผลการเรียนของนักเรียน ชุมชนต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้ โดยการจำหน่ายผลผลิต การแสดงผลงานของนักเรียนแก่ประชาชน และในการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน โดยต้องการให้มีการวางแผนให้การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา ตามี (2540 : 83) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีแหล่งความรู้หรือสถานประกอบการได้แก่ สวนผัก สวนผลไม้ สวนสมุนไพร แหล่งเพาะปลูกพืช และมีความรู้ ความสามารถพิเศษทางเกษตรกรรมมากที่สุด เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกันมาก ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมโดยเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในเรื่องที่ตนมีความรู้ความสามารถ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนริวรรณ พรหมชุมและคณะ (2538 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า ในงานหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน กรรมการศึกษามีส่วนร่วมน้อยที่สุด และพบว่า กรรมการศึกษาขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตน จึงเกิดปัญหาในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ มีปัญหาเกิดจากการไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม และมีแต่ถูกขอปรึกษาทรัพย์สินของ รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้โอกาสการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ งานวิจัยของนริวรรณ พรหมชุมและคณะ เป็นงานวิจัยเฉพาะคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนในจังหวัดขอนแก่น โรงเรียนเหล่านี้จะอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญ คนในชุมชนและท้องถิ่นได้รับการศึกษาน้อย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทยากจนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชนบทเหล่านั้น ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อการแก้ปัญหา ไร่ จน เจ็บ ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญสำหรับโครงการนี้ เมื่อชุมชนและท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคุณลักษณะของบุคคลในชุมชนที่แสดงออกทางความคิดเห็นก็จะอยู่ในระดับน้อย และส่งผลถึงความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยด้วย

อีกประการหนึ่งในขณะที่นริวรรณ พรหมชุมและคณะ ทำการวิจัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังไม่มีผลบังคับใช้ อาจทำให้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาในเรื่องของการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังไม่ชัดเจนอย่างไรก็ดี ผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนมีสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน จะสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลบุตรหลานของตนเองในขณะที่อยู่ที่บ้าน ซึ่งจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนจะเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนแวดล้อมโรงเรียนและเป็นความแข็งแกร่งของชนบทซึ่งเป็นรากฐานความมั่นคงของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกทางความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ ส่วนการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารทุกระดับของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ควรนำผลการวิจัยไปดำเนินการ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการกำหนดรูปแบบร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองบนพื้นฐานของความเสมอภาพ เคารพในเกียรติศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์บนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน คิดหาวิธีสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี เพื่อการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรหลานตนเอง

2. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสามด้านคือ ด้านวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนควรดำเนินการวางแผนการจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการเรียนการสอน ควรวางแผนกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน การนำเอาทรัพยากรและบุคลากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ในด้านการวางแผนจัดการศึกษา การจัดหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนในด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางแผนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดทำแผนการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การจัดหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรวางแผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน วางแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับ อย่างจริงจังต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบ ระหว่างการจัดการศึกษาที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาที่จัดโดยรัฐบาล เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยแยกคุณลักษณะตามลักษณะชุมชนในเขตจังหวัดสมุทรสาคร

ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม และชุมชนการประมง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาตามสภาพชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : ศรีเดชา.
- กรมวิชาการ. (2521). ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2534). หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- _____. (2534). การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้าที่สุดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). คู่มือการปฏิรูปการศึกษาในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- _____. (2541). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- _____. (2542). แผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. . กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- กลุ่มจิต ดอนภิรมย์. (2542). ความตระหนักถึงผลกระทบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อสิ่งแวดล้อมของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). การทำงานพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนโดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สมาคมทอิลคแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กิตติ การโสภ. (2536). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- กิติ ดยัคคานนท์. (2537). "การกำหนดเป้าหมาย," ในเอกสารการสอนชุดวิชาของค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 22. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิติมา ปรีดีติลล. (2529). ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนาคารพิมพ์.
- "การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา," (2543, ตุลาคม – ธันวาคม). สื่อพลัง. 8(4) : 4 – 5.
- โกศล คำเต็ม. (2531). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษา นอกโรงเรียน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์. (2543). กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2533). คุณลักษณะบางประการของผู้บริหารบรรยากาศของโรงเรียนและ ความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำนงค์ ภาษาประเทศ. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงาน ของครู- อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและวิธีสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลิต เพรส.
- เฉลิม มั่งปิ่นกลาง. (2542). ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชยานนท์ มีสติ. (2543). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรมอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2523). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมชื่น สมประเสริฐ. (2542). รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพยาบาล. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาคริต คล้ายพิมพ์. (2535). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กของหมู่บ้าน จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2542, สิงหาคม - ตุลาคม). "การส่งเสริมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา," *จุลสารไทยคดีศึกษา*. 16(1) : 6.
- ดารณี อาภรณ์พัฒนา. (2533). ความรู้และความตระหนักของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์พระปฐมเจดีย์นครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีบุรณ์ หอมเย็น. (2539). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ✓ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และคนอื่น ๆ. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์นโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทองศักดิ์ ประสบกิตติคุณ. (2534). การประเมินค่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ทัศนาศาสตร์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นช่วง
อุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทพพนม เมืองแมนและสรวง สุวรรณ. (2529). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทองนวล ภูประเสริฐ. (2538). การศึกษาเจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนร่วม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองปาน แวงโสธรณ์. (2541). แรงจูงใจการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนกรมสามัญศึกษาเขตบางขุนเทียนกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2529). การวางแผน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อามร บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก
งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การ
ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2533). "เจตคติ," เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยา
พื้นฐานเพื่อการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 9 -15. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2528, พฤษภาคม-สิงหาคม). "ปัญหาในการใช้เจตคติเพื่อทำนายพฤติกรรม,"
การวัดผลการศึกษา. 7(19) : 15 - 35.
- นงรัตน์ ศรีพรหม. (2544, ธันวาคม 2543 - มกราคม 2544). "โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน," ข่าวราชการครู. 21(2) : 21 - 24.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2525). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ; เอส.เอ็ม.เอ็ม.

- นริวรรณ พรหมชุมและคณะ. (2538, ตุลาคม – มกราคม). "การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
ศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัด
ขอนแก่น,"ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(3) : 49 – 52.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิพนธ์ ศศิธร. (2523). การจัดระเบียบองค์การ : ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : พิมพ์.
- ✓ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา," ในการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนา. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบาย
สาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2531). รูปแบบทางสังคม – จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญหอม นีกรธรรม. (2542). การศึกษาเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนาของ
นักเรียนจากวิถีทัศน์การสอนที่มีผู้สอนต่างกัน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเทียม อังสวัสดิ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- บุญธรรม แก้วสาร. (2539). การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและ
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกอบ คุณนารักษ์ และคณะ. (2543). รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สภาพความพร้อมของ
หน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ประมวญ คัดคิดนสัน. (2536). เมื่อลูกรักได้ครูดี. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- ประเวศ วะสี. (2541). ปฏิรูปการศึกษาจากเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. พิมพ์ครั้งที่
2 กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- _____. (2543). "หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้," ปฏิรูปการเรียนรู้
เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.
- ปรัชญา ฐปทอง. (2532). ความต้องการการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา บัววิรัตน์เลิศ. (2536). การให้การบ้านของครูและการให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองใน
การทำการบ้านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประถมศึกษา)
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ไพฑ ลิทธิสุนทร. (2543, เมษายน). "บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน," สานปฏิรูป. 3(25) : 24.
- พงศ์สาร์ ไทยทอง. (2539). ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้นำชุมชน. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพา จุลสุคนธ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียน
ชุมชนวัดศรีมาตรัตนาราม ตำบลชอนสารเดช อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ อันทิวโรทัยและอนงค์ ภูยานนท์. (2542, พ.ย.- ก.พ.). "แนวปฏิบัติเพื่อให้ชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา," ครูศาสตร์. 28(2) : 133.
- พรณี ช. เจริญจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535). *วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- พัฒนา พลอยประไพ. (2541). *การกำหนดเป้าหมายและการกำกับตนเองกับการประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐ*. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์ดา ดามี. (2540). *ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถม
ศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์วลัย ปรีดาสวัสดิ์. (2526). *ระบบบริหารจัดการระดับอำเภอเพื่อสนับสนุนนโยบายการมี
ส่วนร่วมของประชาชน*. นครปฐม : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2533). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้าทายในการปฏิบัติงานของครู
ประถมศึกษาในภาคกลาง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์. (2541). "ร่างรัฐธรรมนูญใหม่กับการกระจายอำนาจทางการศึกษา,"
วิชาการ. 1(3) : 27-34.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร
การศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา*.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2540). *เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ :
ชวนพิมพ์.
- มัย สุขเอี่ยม. (2535). *รูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มูลนิธิปริตริช เอแบรช. (2530). *การวางแผนและเทคนิคการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
วิคตอรีเพาเวอร์พอยท์.

- เมตต์ เมตต์การณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี ปิลัมธนานนท์. (2525). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.
- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :
ไทยอเนกธาระห์ไทย.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา
ท้องถิ่นกรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ. อัดสำเนา.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2533). การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วัน เดชพิชัย. (2535). การวัดและประเมินโครงการทางการศึกษา. ปัตตานี : มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- วันเพ็ญ สอนรัตนชัย. (2544). ความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาในทัศนะ
ของผู้ปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนนาร่องกระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหาร
และนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา สบายยิ่ง. (2542). ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองและบุคลิก
ภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติ
กรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2523). การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : รุ่งเรือง.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2539). การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.

- วิไลวรรณ กันธิยะ. (2537). ความต้องการของชุมชนแม่ข่ายเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนในโรงเรียนแม่ข่ายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีระวัฒน์ ไชยคำมิ่ง. (2534). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนภายใต้โครงการขยายโอกาสการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตชนบทยากจน จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อุดສຳເນາ.
- ศักดิ์ สุนทรเสนี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.
- ศักราช พ้าขาว. (2543, เมษายน – พฤษภาคม). "ทำอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา." ข้าราชการครู. 20(4) : 41 – 42.
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2527). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สนอง ปานเชียงวงศ์. (2542). การศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สนานจิตร์ สุกนธ์ทรัพย์. (2543). เอกสารการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7 .นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สาโรจน์ กาลศิริศิลป์. (2543). การศึกษาทัศนคติต่อพระภิกษุสงฆ์ของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเกียรติ พื้นแสน. (2539). การศึกษากระบวนการวางแผนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- สมปอง ยวงสะอาด. (2528). เจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการดูแลสุขภาพ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมลักษณ์ ภูคำแสน. (2540). การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. (2544). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร.
- _____. (2544). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2544. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร.
- _____. (2544). เกณฑ์และผลการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2544. สมุทรสาคร : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). คู่มือการปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2539). เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง หมวดวิชา บริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป.
- _____. (2539). การศึกษาในวิถีของชุมชนรูปแบบและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- _____. (2542). การเรียนรู้ในวิถีชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.

- สัมพันธ์ อุปลา. (2541). การศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการ
ศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2524). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธีร์ วรรณ. (2543). กระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิตร สมานโต. (2541, ก.ย.-ธ.ค.) "การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting)," ศึกษาสาร
ปริทัศน์. 13 (13) : 1 – 12.
- สมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ. (2531). สารและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการ
สอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2533). สมบัติพิเศษของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สายมณี. (2535). ความต้องการของชุมชนและรูปแบบการให้บริการของโรงเรียนในชุมชน
ชาวเขาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและ
การสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- สุมิตร เสนสม. (2535). ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อัดสำเนา.
- สุรพจน์ พิสุทธิวงศ์. (2539). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชนใน
เขตจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล มุลศรี. (2536). ความตระหนักของครูประถมศึกษาในการป้องกันมลพิษทางอากาศและ
เสี่ยงจากการจราจรบนทางด่วนขั้นที่ 1 (เฉลิมมหานคร) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2541). บทบาทของผู้ปกครองในระบบการศึกษาของประเทศในสหภาพ
ยุโรป. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.

- สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์. (2541). "แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน," *ราชภัฏกรุงเทพ*. 4(8) : 94 – 95.
- เสนาะ ดิยาวี. (2537). *การสื่อสารในองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : เลิฟแลนด์ ลิฟเพรส.
- _____. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7-8*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2541). "การกระจายอำนาจทางการศึกษา," *ราชบัณฑิตยสภา*. 23(1) : 47.
- อารยา วัฒนกิจ. (2526). *ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : เลิฟแลนด์ลิฟเพรส.
- อุดม ตะสิงห์ชะ. (2537). *การเรียนรู้ของผู้ปกครองและครูจากการเข้าร่วมในโครงการอาหารกลางวัน : กรณีศึกษาโรงเรียนตำรวจวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- อุทัย ดุลยเกษมและอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน ครอบคลุมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ : แปลนพรีนติ้ง.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). *การวางแผนการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2537). *การวางแผนการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน เอส.ดี.เพรส.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- อุไรวรรณ ห่วงสกุล. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

อุษา ภูมิ. (2534). *ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ศึกษาเฉพาะ : กรณี จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2533). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : _____ . (2537) . *หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์ การพิมพ์.

Abdel Hady, Mahmoud. (1990, March). "A Suggested Model for Community Participation in Administration of Public Education in Egypt," *Dissertation Abstracts International*. 51(10) : 3276-A.

Atchison T. J. and W.W. Hill , (1978) *Management Today : Managing Work in Organization*. New York : Harcourt Brace Javanovich , Inc.

Aline Averil, Van Putten. (1987). "Administrative Communication System : Teacher Motivation And Job Satisfaction," *Dissertation Abstracts International*. 47(12) : 4263-A.

Allport, Gordon W. (1976). "Attitude," in Martin Fishbein. Ed. *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York : John Wiley and Sons , Inc.

Amenu-Tekaa, Christian E.K. (1988, January). "Perceptions of Community Participation in Education on Canadian Indian Reserves : A North-Central Alberta Case Study," *Dissertation Abstracts International*. 49 (7) : 1626 – A.

Anderson , L. w. (1988). "Attitude measurement , " and Likert scales", *Educational Research, Methodolgy, and Measurement : An International Handbook*. Oxford : Peramon Press.

Becerra, Vega G. (1974, November). "Role Perception of Administrators and Community Representation in Participatory Decision Making" *Dissertation Abstract International* 34 : 6887 – A.

Beaucham, George A. (1978). *Curriculum Theory*. 3rd ed Wilemette, Illinois : Kagg Press.

- Bloom, Benjamin S ; Thomos J ; and Madaus, Greorage F . (1971). *Hand Book on Formative and Sumative Evaluation of Student Learning*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Bueler, Charles M. (1984). "A Study of Relationships Among Personality Traits and Elementary School Principals," *Dissertation Abstracts International*. 46(04) : 850-A.
- Chukwee, Susama Azuka. (1986). "The Effect of Power and Communication on Decentralization and Centralization of School Management in Imo State, Nigeria," *Dissertation Abstracts International*. 47(04) : 1126-A.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essential of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper & Row.
- Edwin A.Locke & Gary P.Latham. (1990). *A Theory of Goal Setting Task Performance*. Englewood Cliffs, Prentice- Hall.
- Eysenck, H.L. and Arnold, W. (1972). *Encyclopedia of Psyehology*. London : Search Press.
- Ferrandino, Vicent Luke. (1984). "Perceived Communication Behavior and Administrative Effectiveness Among Secondary School Principals in Connecticut," *Dissertation Abstracts International*. 46(04) : 853-A.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Gustavo, wilehcs-Chaux. (1992) . The Meaning of Participation. In Brand, Peter Charles. (ed.) *Community Participation : Proceedings*. Habinet International Seminar. Colombia : Habinet.
- Guzman, Nadyne. (1988, September). "The Effects of Participation in a collaborative Planning Team on Leadership Development," *Dissertation Abstraets International*. 50(3) : 582 – A.
- Hakanen, Lauri Joh. (1975, March). "An Investigation of School Community communication In Vermillion South Dakota, Districts," *Dissertation Abstracts International*. 35 : 6004-A.
- Hart, Roderick P. (1987). *The Sound of Leadership : Presidential Communication in the Modern Age*. Chicago : University of Chicago Press.

- Holden, Elezabeth Ann Huysman. (1987). "A Study of the Perceive Relationship Between Communication Styles of Elementary School Principals and Elementary School Climate," *Dissertation Abstracts International*. 49(06) : 1325-A.
- Jabarn, Carlon S. (1973 ,June). "An Assesment of Public Elementary Education During the Decade of the Sixties, with the Particular Emphasis on Planned Goals and Their Achievement," *Dissertation Abstracts International*' 34(1) : 6288 – A.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970, Autumn, July). "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 608-610.
- Koontz, H. and H. Weihrich. (1990). *Essentials of management*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Likert, Rensis. (1970). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago : Rand McNally Company.
- Luthans,F (1992). *Organizational Behavior*. 6thed New York : McGraw-Hill .
- Miller, Jeffery A. (1989,August). "Required Teacher Participation in Curriculum Planning and Implementation of Curriculum Guides," *Disseertat ion Abstract International*. 50(2) : 320 – A.
- ✓ Oakley, Peter. (1991). *Project with People*. Geneva : ILO.
- Roberts. Susie Jane. (1979,March). "A Process Model For Use by Educational Administrators in Planning Education Facilities in State of Alabama," *Dissertation Abstracts International*. 39(9) : 5247 – A.
- Rokeach, Milton. (1970). *Beliefs, Attitude and Values*. Sanfrancisco : Jossey – Bass.
- Robbit, Flanklin. (1974). *The Curriculum*. New York : Holt Reinhart and Winston.
- ✓ Schuler, Barbara L. (1990, February). "Citizen Participation in Educational Decision-Making," *Dissertation Abstracts International*. 51(8) : 2595-A.
- Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social Psychology*. Cambridge, Massachusetts : winthrop.

- Taba, Hilda. (1962) *Curriculum Development: Theory and Practice*. Horcourt, Brace and World, Inc.
- Terry, G.R. (1997). *Principle of Management*. Homewood. Richard & Trwin, Inc.
- Thigpin, Esrol G. (1980). "A Comparative Study of the Community Service Function of community Colleges Abstracts and Community Schools in Tennessee." *Dissertation Abstracts International*. 42(2).
- Vella, Jan Kathryn. (1979) "Community Education for Self-Reliant Development," *Dissertation Abstracts International*. 40(1) : 26 – 775.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

1. อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์

อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว. กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. อาจารย์ ดร.บัญชา แสนทวี

นักวิชาการศึกษา 8 ว. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4. อาจารย์ ดร.ชวลิต โพธิ์นคร

นักวิชาการศึกษา 7 ว. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

5. อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ มณีโชติ

นักวิชาการศึกษา 7 ว. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

6. อาจารย์ ดร.สุพจน์ พันธนียะ

นักวิชาการศึกษา 7 ว. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

7. และอาจารย์กมล ปิยภักดิ์

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726,5644

ที่ ทม 1012/ 4681

วันที่ ๑๗ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.บุษนา ไชยกุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ศุภีพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายฉลอง คงเจริญ ซึ่งจะขึ้นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลากรณ์)

ผู้อำนวยการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ 4686

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.ยุทธนา ไชยจุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายคมล ปิยะพันธ์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายฉลอง คงเจริญ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เกริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5664

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ ๒๕๕3

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเจริญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.อุทธรณ์ ไชยจุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายฉลอง คงเจริญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วัฒนาธรรม)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5664
โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 4684

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.สุพทนา ไชยกุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.บัญชา แสนทวี นักวิชาการศึกษา 8 ว ดร.ชวลิต โพธิ์นคร นักวิชาการศึกษา 7 ว ดร.นิวัฒน์ มณีโชติ นักวิชาการศึกษา 7 ว และ ดร.สุพจน์ พันธนิยะ นักวิชาการศึกษา 7 ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายฉลอง คงเจริญ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5664 โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ ๕๕๗๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ มกราคม 2545

เรื่อง ขอบความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์ ดร.อุทธรณ์ ไชยจูกุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 40 คน ในโรงเรียน วัดธรรมมาธาราม และโรงเรียนวัดธรรมสถิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะ และความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในระหว่างเดือนมกราคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายฉลอง คงเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณาแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาธกรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 6161

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๒ มกราคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนในสังกัด

เรื่องด้วย นายฉลอง คงเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุสุมา และ อาจารย์ ดร.สุทธนา ไชยกุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 381 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ดังเอกสารที่แนบ ตอบแบบสอบถามศึกษาคุณลักษณะ และความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้โปรดพิจารณาให้ นายฉลอง คงเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ และจะกรุณาแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.สิริมลัดดี วิษิตาภรณ์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

**บัญชีรายชื่อโรงเรียนสังกัด สปจ.สมุทรสาคร
ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามการวิจัย**

1. ร.ร.อนุบาลสมุทรสาคร
2. ร.ร.วัดใหญ่จอมปราสาท
3. ร.ร.วัดคลองครุ
4. ร.ร.สหกรณ์นิคมเกลือ
5. ร.ร.สหกรณ์กสิกรรมชายทะเล
6. ร.ร.วัดบางปิ้ง
7. ร.ร.วัดเกตุมดีศรีวราราม
8. ร.ร.บ้านคลองกระทุ่มแบน
9. ร.ร.บ้านปล่อมเหยี่ยม
10. ร.ร.บ้านแคราย
11. ร.ร.วัดยกกกระบัตร์
12. ร.ร.วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร
13. ร.ร.อนุบาลบ้านแพ้ว
14. ร.ร.วัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

คำชี้แจง เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียนในด้านคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการแสดงออกทางความคิดของผู้ปกครองนักเรียน ในด้านคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านเจตคติ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความตระหนัก ด้านแรงจูงใจ ในการจัดการศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการแสดงออกทางความคิดของท่าน มากที่สุดตามระดับค่าคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการแสดงออกทางความคิดมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการแสดงออกทางความคิดมาก
3	หมายถึง	ระดับการแสดงออกทางความคิดปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการแสดงออกทางความคิดน้อย
1	หมายถึง	ระดับการแสดงออกทางความคิดน้อยที่สุด

ข้อ	คุณลักษณะ	ระดับการแสดงออกทางความคิด					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	ด้านเจตคติของผู้ปกครอง						
1.	การที่ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นมากๆ จะทำให้ได้แนวคิดใหม่ๆ สำหรับพัฒนาโรงเรียน						
2.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้ปกครองมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษา						
3.	เมื่อผู้ปกครองได้มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนจะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา						
4.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเติมเต็มความต้องการของโรงเรียนและชุมชน						
5.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน						
6.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยทำให้การจัดหา บำรุง รักษา อาคารเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น						
7.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองช่วยให้การตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น						
	ด้านการกำหนดเป้าหมาย						
8.	ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน						
9.	ผู้ปกครองควรรู้สภาพปัจจุบันและปัญหาในโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน						

ข้อ	คุณลักษณะ	ระดับการแสดงออกทางความคิด					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10.	ผู้ปกครองควรมีความรอบรู้ทุกด้านในกระบวนการจัดการศึกษา						
11.	เป้าหมายในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพื่อต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามที่ตนมุ่งหวัง						
12.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพราะกระทรวงรู้ความต้องการของนักเรียน						
13.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองควรกำหนดโดยผู้ปกครอง ชุมชน และครูเท่านั้น เพราะว่าคนเหล่านี้ทราบความต้องการของชุมชนและนักเรียน						
14.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ควรกำหนดเฉพาะในระดับท้องถิ่น						
15.	เป้าหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ควรได้มาจากความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่						
16.	เป้าหมายที่ไม่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็นสาเหตุของการไม่ได้รับความร่วมมือ						
	ด้านการติดต่อสื่อสาร						
17.	ผู้ปกครองรู้สึกได้รับความสะดวกมากในการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน						
18.	การติดต่อสื่อสารที่ดีและต่อเนื่องระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนจะช่วยทำให้ผู้ปกครองตระหนักในปัญหาของโรงเรียนมากขึ้น						

ข้อ	คุณลักษณะ	ระดับการแสดงออกทางความคิด					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
19.	การติดต่อสื่อสารทางตรงระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วม						
20.	ผู้บริหารควรแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ปกครองเพื่อจะได้เกิดความร่วมมือตามเป้าหมายที่กำหนด						
21.	ผู้ปกครองควรติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในโรงเรียน						
22.	การสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกันที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียน						
23.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากบุคลากรที่เรียนอยู่ในโรงเรียน						
24.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากจดหมายข่าวของโรงเรียน						
25.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการเยี่ยมเยียนโรงเรียน						
26.	ผู้ปกครองสามารถรับรู้ความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนจากการอภิปรายพูดคุยกับเพื่อนๆ						
ด้านความตระหนัก							
27.	ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนควรเป็นปัญหาร่วมกันระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน						

ข้อ	คุณลักษณะ	ระดับการแสดงออกทางความคิด					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
28.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของโรงเรียน						
29.	ผู้ปกครองควรร่วมกิจกรรม/การประชุมของโรงเรียน เพื่อดูแลให้เด็กมีสุขภาพดี						
30.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการสอนด้วยวิธีการที่เหมาะสม						
31.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารของโรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่านักเรียนจะได้รับการประเมินผลที่ถูกต้อง						
32.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่า นักเรียนจะได้ใช้แบบเรียนที่เหมาะสม						
33.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารของโรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าอาคารเรียนจะอยู่ในสภาพที่ดี						
34.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่านักเรียนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากโรงเรียน						
35.	การที่เด็กๆ บ่นให้ผู้ปกครองฟัง จะทำให้ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวในโรงเรียนได้มากขึ้น						
36.	ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวภายในโรงเรียนจากรายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนของโรงเรียน						
	ด้านแรงจูงใจ						
37.	การได้รับเกียรติและได้รับการยกย่อง ทำให้ผู้ปกครองประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน						

ข้อ	คุณลักษณะ	ระดับการแสดงออกทางความคิด					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
38.	ความเป็นห่วงบุตรหลานของผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา						
39.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบดีขึ้น						
40.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโรงเรียนของเด็กมากขึ้น						
41.	ผู้ปกครองควรร่วมมือในการบริหารโรงเรียน เพื่อได้มีโอกาสพบกับครูที่สอนบุตรหลานของเขา						
42.	ถ้าผู้ปกครองสามารถที่จะทำให้โรงเรียนดีขึ้น เขาก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม/การประชุมของโรงเรียนมากขึ้น						
43.	ผู้ปกครองต้องการได้รับการสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน						
44.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อได้รับผลประโยชน์ตอบแทน						
45.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้บุตรหลานพึงพอใจ						
46.	ผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานที่ดี						

ตอนที่ 2

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร และ ด้านจัดการเรียนการสอน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	ด้านการวางแผนจัดการศึกษา						
1.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาและเลือกข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน						
2.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน						
3.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน						
4.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการติดตามผลการวางแผนของโรงเรียน						
5.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการศึกษา						
6.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในแผนการศึกษาของโรงเรียน						
7.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเวลาการปฏิบัติงาน ของงาน/โครงการตามแผนการศึกษาของโรงเรียน						
8.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเสนองาน/โครงการที่จะเสนอขอของบประมาณในการวางแผนของโรงเรียน						
9.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในวางแผนการควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานตามงาน/โครงการ ตามแผนการศึกษาของโรงเรียน						

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการตามแผนการศึกษาของโรงเรียน						
	ด้านการจัดหลักสูตร						
11.	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียน						
12.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร						
13.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร						
14.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร						
15.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน						
16.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่รายได้งานอาชีพในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร						
17.	ผู้ปกครองควรมีส่วนในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรของโรงเรียน						
18.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรของโรงเรียน						
19.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร						
20.	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน						

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	ด้านการจัดเรียนการสอน						
21.	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน						
22.	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหา/จัดทำสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน						
23.	ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนตามแนวทางของหลักสูตร						
24.	ผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
25.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน						
26.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลนักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์						
27.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน						
28.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสำรวจและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งความรู้เพื่อให้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
29.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ และการจัดการเรียนการสอน						
30.	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น						

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของท่านในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. ด้านการวางแผนจัดการศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

2.ด้านการจัดหลักสูตร.....

.....

.....

.....

.....

3.ด้านการจัดการเรียนการสอน.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายฉลอง คงเจริญ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 2 กรกฎาคม 2500
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 114/25 ตรอกวัดใหม่พิเรนทร์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2512	ประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร
พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2523	การศึกษามหาบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ